NATIONAL LIBRARY
DEC 11 1968

192/A/204+

THE LATVIAN NEWSPAPER IN CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VIŅĶELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, DECEMBER 4, 1968

LATVIJA AMERIKĀ

97. N-RS. TREŠDIENA, 1968. GADA 4. DECEMBRIS 18. GADS

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VIŅĶELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8 Ont., Canada; tālr. 465—7902
Biroja: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītāja V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Kas mēs esam – jaunlatvieši vai veclatvieši?

PIRMĀ KANADAS DV JAUNIEŠU SANĀKSME TORONTO

Kanadas DV valdes jaunatnes nozarei 23. novembris bija nozīmīga diena, jo Toronto notika pirmais mēģinājums sasaukties ar organizācijas darbības eventuālajiem turpinātājiem un veidotājiem—DV jaunatni, pulcinot ap 30 jauniešu no Hamiltonas, Kičeneras, Ošavas, Sv. Katrīnām un Toronto.

Saīdojuma norise sākās ar kopīgu azaidu, par kuru gādāja Toronto vanadzes, tad Kanadas DV valdes jaunatnes nozares vadītājs E. Ozols sirsnīgi sveica jaunos draugus, norādot, ka dienas programmā mēģināts ietilpināt gan nopietnas, gan vieglāka rakstura nodarbības, lai bez priekiem katrs gūtu arī kaut ko nozīmīgāku.

Māc. Ā. Čops sirsnīgā un vieglā sarunotamā valodā pakavējās pie mūsu pašreizējās situācijas, kura šo sevišķi grūta ir tieši jauniešiem: viņus mudina mīlēt un stāsta par zemi, kuru tie nekad nav redzējuši, kurā nekad nav bijuši. Lielākā daļa latviešu jauniešu dzimuši Kanadā, tādēļ bieži vien runas par Latviju viņiem ir garlaicīgas un dažkārt pat nesaprotamas. Tā ir tikai dabīgi, ka jauniešos rodas jautājums, ko viņi, svešumā dzimuši un dzīvojot, varētu darīt Latvijas labā. Še māc. Ā. Čops minēja daudzu pazīstamu latviešu vārdus, kas pirms Latvijas neatkarības pasludināšanas dzīvoja, mācījās un strādāja dažādās citās zemēs, tūkstošiem jūdžu no dzimtenes, bet savās sirdīs un domās cēla garīgo brīvo Latviju. Ja šie cilvēki, piemēram, pirmais Latvijas ministru prezidents Kārlis Ulmanis, pirmais valsts prezidents Jānis Čakste un dzejnieks Rainis, būdami svešās zemēs, cerēja reiz ieraudzīt brīvu latviešu valsti, kaut tāda vēl nekad nebija pastāvējusi, tad mūsdienu svešumā jauno Latviju var celt uz daudz reālākiem pamatiem, jo neatkarīga Latvijas valsts reiz jau bijusi izcīnīta un proklamēta arī jau pierādīts, ka tā var pastāvēt citu brīvu valstu vidū. Bet cerība uz Latvijas brīvības atgūšanu būs zaudēta, ja neviens latvietis vairs nedz savās domās, nedz sirdī necels garīgo Latviju. „Esiet jaunlatvieši, kuri ne tikai apliecina savu piederību pie tautas, bet arī nekaunās runāt latviešu valodu!" aicināja māc. Ā. Čops. „Par veclatviešiem kādreiz mēdza dēvēt tādus, kuri gan nenoliedza savu piederību pie tautas, bet izvairījās runāt latviešu valodu."

Jaunieši ar lielu uzmanību noklausījās māc. Ā. Čopa runā, kura tik labi izskaidroja bieži pārprasto un neizprasto tēvzemes mīlestības idejas kultivēšanu.

Jaunatnes nozares vadītājs E. Ozols apbalvoja uzvarētājus DV rīkotajā jaunatnes rakstu darbu sacensībā Kanadas mērogā. Vecākajā grupā hamiltoniete Baiba Šmita—Kalēja saņēma 30 dol. čeku, piedevām vēl 50 rietumvācu marku, kuras kā atzinības balvu piešķīrusi DV centrālā valde sacensības globālajā izvērtējumā. Jaunāko dalībnieku grupā uzvarētāja Laima Grase no Sadberijas saņēma 10 dol. naudas balvu. Par piedalīšanos sacensībā atzinībai piešķirtas grāmatas Dainai Trīnītei Hamiltonā un I. Janitēnam Sadberijā.

Kanadas DV valdes sporta nozares šaušanas sekcijas vadītājs K. Deklavs savukārt apbalvoja uzvarētājus jaunatnei rīkotajā šacha turnīrā — J. Ondrichu (1. vieta), J. Alksni (2. vieta) un K. Ozolu (3. vieta), bet par centīgu piedalīšanos šacha sacensībās īpašas balvas U. Veidemanim un E. Deklavam. Tad kārtā bija jaunajiem sporta šāvējiem—Rīgas (72.)skautu vienības dalībniekiem I. Ārgalim, K. Bērziņam un A. Rozītim, kas 28. aprīlī bija pārspējuši savus „krusttēvus" — DV Toronto nodaļu. Atceres balvu par 24.aug. notikušajās DV Toronto nod. šaušanas meistarsacīkstēs iegūto 2. vietu jaunatnes klasē saņēma K. Bērziņš, bet E. Skujiņš un V. Skujiņš par piedalīšanos visjaunākajā dalībnieku grupā Kanadas DV meistarsacīkstēs 15. augustā.

Īsam pārtraukuma brīdim domātā spēle—uzminēt lai i pazīstamu personu vārdus, kuri bija piesprausti pie jauniešu mugurām, izvērtās jautrā un nepiespiestā savstarpējā iepazīstināšanā.

Kanadas DV valdes pr-dis E. Krūka īsā pārskatā par DV organizācijas pašreizējiem un nākotnes uzdevumiem turpināja māc. Ā. Čopa jau skarto domu par garīgo Latviju. DV biedru vecākā paaudze cer un tic, ka garīgās un arī fiziskās jaunās Latvijas cēlēji nāks no viņu pašu bērnu vidus. Tad jaunatnes nozares referente Tonija Krūka iepazīstināja jauniešus ar lietuviešu autora A. Landsberga lugas „Pēcstabi" ideju un saturu, kuras izrādi visi kopīgi apmeklēja pēc vakariņām.

Pirmā Kanadas DV jaunatnes sanāksme beidzās ar deju, par mūziku spēcīgās skaņās gādājot pašu DV biedru - veicinātāju kapellai. „Vai šādas sanāksmes tagad būs katru sestdienu?" dejā piesarkusi jautāja kāda meitene. „Droši vien, ja mums, vecajiem, būtu tikpat liela izturība kā jums," atjokoja uzrunātā vanadze.

Visiem pasākumiem ir sava pirmā reize, tādēļ arī par šo pirmo Kanadas DV jaunatnes sanāksmi var tikai priecāties un jau tagad domāt par nākošo. **T. K.**

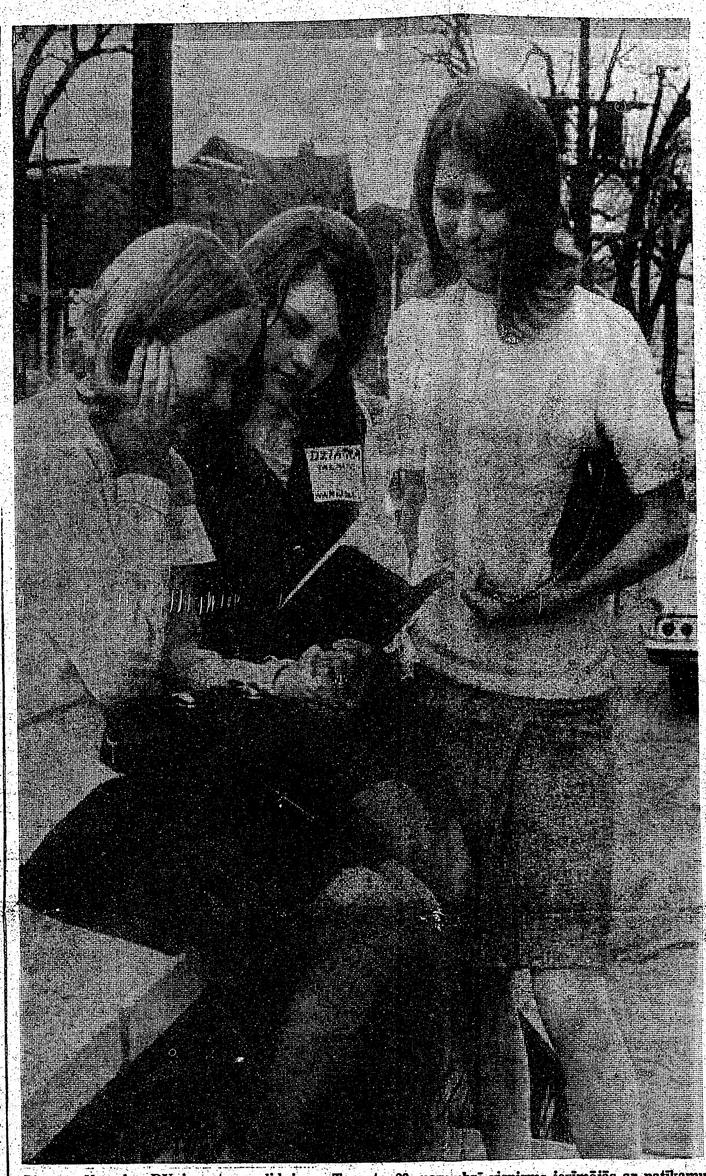

Pirmais Kanadas DV jaunatnes salidojums Toronto 23. novembrī vispirms iezīmējās ar patīkamu ieskaņu arī tai ziņā, ka bija jauks un saulains laiks, pretēji citām drēgnajām novembra dienām. Uzņēmumā trīs dalībnieces no trim pilsētām: no kreisās — Maira Zālamane no Sv. Katrīnām, Dzintra Treimane no Hamiltonas un Sandra Taube no Kičeneras iepazīstas ar salidojuma programmu.
Foto: J. Liģers

Slepenā diplomātija sola pārsteigumus

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Decembra pirmo dienu aizdomīgais klusums Baltajā namā un arī jaunievēlētā ASV prezidenta Ričarda Niksona galvenajā mītnē Nujorkā ir cēlonis vairākām teorijām par turpmāko politisko notikumu attīstību.

Kaut kas „karājas gaisā". Labi informēto preses ļaužu tikšanās vietās neapklust valodas par gaidāmiem lieliem notikumiem pasaules politiskajā skatuvē. Šīm valodām pamatā ir informācija par slepenām diplomātiskām sarunām gan pašā Vašingtonā, gan Maskavā, Parīzē, Varšavē, Belgradē un Pekingā.

Protams, par vissvarīgāko vēl arvien uzskata jautājumu, kā nākotnē veidosies Vašingtonas un Maskavas attieksmes. Padomju preses gandrīz labvēlīgie komentāri par ASV prezidenta vēlēšanu iznākumu liek domāt, ka Kremlis par katru cenu grib radīt priekšnoteikumus tālākai ASV un Pad. savienības koeksistencei arī pēc Niksona stāšanās prezidenta amatā. Padomju diplomāti jau sākuši Vašingtonā līdzināt ceļu iespējamai Niksona un Kosigina privātai konferencei. Vašingtonā šādu tikšanos neuzskata par nelēpējamu, bet tai pašā laikā Maskavas šķietamā draudzības meklēšana liek minēt motīvus, kādēļ Kremlis vēlas panākt valdību galvu konferenci.

Klīst baumas, ka Kremlis grib panākt ar amerikāņiem vienošanos par jaunu interešu sfairu sadalījumu. Piedāvājot otru Jaltu, Kremlis esot ar mieru likt svaru kausos savu iespaidu, lai izbeigtu Hočimina terroristu bandu darbību Vietnamā. Protams, ka tas ir tikai minējums, un jāšaubss, vai Niksons būs tas ASV prezidents, kas iekritīs Maskavas lamatās tāpat kā naīvais Rūzvelts.

Labi informētajās aprindās Vašingtonā jau labu laiku runā, ka amerikāņi ar bažām skatās uz Kremļa politiskās un militārās aktīvitātes turpmākiem izpaudumiem. Maskavas apetīts ar Čehoslovakijas aprīšanu nebūt nav apmierināts. Čehoslovakijā, lai cik liela ir slovaku un čehu tautas pretestība, Kremlis soli pa solim īsteno šīs dumpīgās vasaļvalsts pilnīgu paklausību savai varai. Maskavas „prokonsuls" Vasilijs Kuzņecovs padomju sūtniecību Prāgā jau pārvērtis par slepeno faktisko Čehoslovakijas pārvaldes mītekli. Maskava savu diktātu tagad uzteno visā pilsētā. Visas Dubčeka reformas ir jau iznīcinātas, un čehoslovaku komūnistu partija ir pārvērsta par Maskavai paklausīgu kļiparu.

„Normālizācijas" ietvaros okupācijas karaspēks tagad jau pavisam atklāti izplata uz Kuzņecova pavēli raditus periodiskus izdavumus, kuŗos sākta Dubčeka nokņgāšana. Ar Maskavas propagandu okupēto zemi ikdienas baro arī Kuzņecova Austrumvācijā iekārtotais spēcīgais raidītājs Radio Voltava.

Vašingtonā pielaiž varbūtību, ka Kremlim Čechoslovakijā pat tiešībā ir daudz tālāki nodomi nekā „normālizācija" un reformu likvidēšana vien. Var gadīties, ka Maskava tomēr izšķiras par Čechoslovakijas pilnīgu iekļaušanu savā impērijā, pārvēršot šo stratēģiski svarīgo territoriju par divām jaunām padomju republikām pašā Eiropas sirdī. Neviens šobrīd nevar arī pateikt, kādi ir Kremļa tālākie plāni Rumānijā un Dienvidslavijā. Militārais apvērsums pagājušajā gadā izglāba Grieķiju no politiska sabrukuma, kura rezultātā Maskava cerēja savu varu izplatīt līdz pat Vidusjūras krastiem. Vašingtona šūt nopietni rēķinās, ka Maskavai vēl arvien ir padomā izplest savu varu pāri visiem Balkāniem un ka Maskavas dižošanās, solot Vidusjūru pārvērst par „Padomju jūru", ir vērā ņemama draudzs.

Lai cik ļoti diplomātiskajā frontē aiz oficiālajiem paziņojumiem faktiskie lēmumi būtu apslēpti, tie tomēr ar laiku atklājas. Pieņemsim, ka sadzīvošanas un mājas miera labā amerikāņi Kremļa agresijā noraudzīsies ar aizsietām acīm, ir izrādījies par aplamu. Jau pēc Čehoslovakijas notikumiem Vašingtonā runāja, ka tālākā Kremļa varas ekspansijā amerikāņi vienaldzīgi nenoskatīsies.

Dīns Rasks privātās sarunās NATO ārlietu ministru konferencē Briselē ir pateicis daudz vairāk par to, ko atklātībai ziņoja oficiālais komūnikē. Amerikāņu ieroču sūtījumi nav piedāvāti Grieķijai vien. Tito gan deklarējis, ka viens pats spējot aizstāvēt Dienvidslaviju pret jebkuŗu agresiju, bet aiz šī apgalvojuma

(Nobeigums 8. lpp.)

Voldemars Korsts

„Liberālie" amerikāņu žurnālisti un mēs

Žurnālista un arī katra komūnikācijas darbinieka uzdevums, kā māca amerikāņu augstskolās, ir, ievērojot pašu personīgās domas, sniegt vienīgi bezpartejiskas ziņas un pareizus faktus, jo jebkāda cita pieeja ir subjektīva un nedod iespēju lasītājiem saskatīt patiesību. Amerikāņu liberālā prese to arvien arī uzsvērusi. Acīm redzot, tomēr ir tā, ko tik labi izpratuši komūnisti, ka, ja kaut ko ilgi un neatlaidīgi sludina un atgādina, ar laiku arī paši sludinātāji un lasītāji vai klausītāji, kas faktus mazāk analizē, sāk šādai nemitīgi paustai domai arī ticēt. Šādos apstākļos amerikāņu komūnikācijas darbinieki likās nesaprotam vai vismaz izlikās pārsteigti, kad 1964. gadā notikušā republikāņu partijas kongresa dalībnieki ar izteikti demonstratīviem aplausiem apliecināja piekrišanu Eizenhauera maigajiem aizrādījumiem par žurnālistiem, kas meklē sensācijas. Pat vēl tagad šie paši komūnikācijas darbinieki liekas nesaprotam, kādēļ gan arvien lielāks pilsoņu skaits kļūst kritisks pret laikrakstu sniegtajām ziņām un ne visai tic tam, ko izmeklētu izvilkumu veidā sniedz radio un televizijas raidījumi.

Iemesli tam ir dažādi, bet izšķirošais, pretēji pašai sludinātajai teorijai, ir fakts, ka „liberālie" žurnālisti un ievadnieki tik lab laikrakstos un žurnālos, kā arī radio un televizijas raidījumos ļoti vienpusīgi apgaismo notikumus un bieži pauž pat atklātu nepatiesību, noklusējot visu, kas notikumu jautu saskatīt viņiem nevēlamā gaismā. Tā, piemēram, Kalifornijā konservatīvā republikāņu kandidāta Rafertija vēlēšanu sacensībā ar liberālo Kraustonu „neitrālā" prese pirmo apzīmēja par ekstrēmu labā spārna pārstāvi un līdzgiem rakstu-rojumiem, kaut Rafertijs nav ne drusku konservatīvāks par gubernātoru Reganu, senātoru Mērfiju vai senātoru Goldvoteru. Kā raksta laikraksts „Chicago Tribune", Kranstons turpretim ir izteikts demokratu partijas viskreisākā spārna pārstāvis, bet „neitrālā un objektīvā" liberāļu prese ne brīdi nav domājusi viņu apzīmēt par ultraliberāļu, tā vietā lietojot jēdzienu „mērens", kas būtībā nekā nelīdzēc. Tāpat šī liberāļu prese, rakstot par konservatīvās kustības labā spārna pārstāvju Vollesa un ģenerāļa Lemeija kandidatūru uz ASV prezidenta un viceprezidenta amatiem nesenajās vēlēšanās, bieži viņus salīdzinājusi ar Hitleru un Gēringu, aizejot pat tiktāl, ka lietojusi apzīmējumu Adolfs Volless... Tai pašā laikā neviens kreisā spārna ekstrēmists nekad un nekur nav saistīts ar apzīmējumu „komūnists". Nemaz neesot Džordža Vollesa uzskatu piekritējam, ir tomēr jākonstatē, ka šādos rakstos nav saskatāma patiecīgākā objektivitāte.

Diemžēl jāatzīst, ka arī mūsu pašu, latviešu, publikācijās dažkārt grūti saskatāma objektīva pieeja, kaut rakstos uzsvērta neitrālitāte. Tāda nav saskatāma, ja, piemēram, nelevēro jūtamo atšķirību jaunievēlētā ASV prezidenta Niksona līdzšinējā darbībā un deklarācijās, salīdzinot ar viņa vēlēšanu pretinieka Hamfrija jau parādīto un paustu, it sevišķi nostājā pret komūnismu un „saprašanās tiltu" būvi, tāpat mums ļoti nozīmīgajā jautājumu par Baltijas valstu nākotni. Ja iespējams, varbūt, kaut kā varētu saprast amerikāņu „liberālās" preses rīcību, tad, vismaz man, pilnīgi nesaprotama paliek mūsu pašu palsikam paustā „neitrālitāte".

Tagad, kad Niksons ASV prezidenta vēlēšanās guvis uzvaru, kuŗu atbalstījis arī lielākais vairums mūsu tautiešu, gribas cerēt, ka šāda veida „neitrālitāte" turpmāk izpaliks, tādēļ varam šo epizodu aizmirst. Turpmāk vēlētties būt neitrāliem, šī nostāja arī objektīvi jāapliecina runās, rakstos un darbos. Reizē ar to atzīmējams, ka, pat esot Niksona līnijas aizstāvim, ir jāatzīst, ka republikāņu partijai nebūt nepieder labvēlības monopols attiekšmē uz Baltijas valstu nākotni. Kā senātā, tā tautas vietnieku namā netrūkst arī demokratu partijas pārstāvju, kuŗi bijuši ir un paliks labvēlīgi pret baltiešu centieniem panākt brīvības atgūšanu Baltijas valstīm. Starpība tikai bijusi un būs abu partiju ārpolitiskajā līnijā, valdot vienas vai otras partijas prezidentam. Šī starpība bijusi un vēl tagad ir tik skaidra, ka lieki norādīt, kuŗas partijas vadība mums dod lielākas cerības. Tāpat labi saskatāms, kuŗas partijas vadība skaidrāk izpratusi komūnisma būtību un mērķus. Arī caurmēra latvietis ir pietiekami tālredzīgs, lai saskatītu to, ko skaidri apstiprina tautiešu vairākuma nostāja. Ja vēlamies būt objektīvi un palikt neitrāli, tad ir nevietā mēģināt, kaut apslēptā veidā, šo skaidri saskatāmo starpību noliegt.

Liekas, ir laiks jau tagad brīdināt, ka, varbūt, visai drīz atskanēs neapmierinātības doma: lūk, mēs ticējām Niksonam, bet viņš pēc uzvaras piemirsis vēlēšanu kampaņā dotos solījumus un mūsu labā nedara vairāk kā kritizētā iepriekšējā valdība. Varbūt atskanēs pār jaunu jau bleži dzirdētais naīvais atzinums: „Mūsu dēļ jau neviens karu nesāks!" Liekas, mūsu vidū nebūs daudz cilvēku, kas vēlētos karu, jo tas nozīmētu ne tikai mūsu dzimtenes, bet arī tautas iznīcināšanu. Latvija un pārējās Baltijas valstis atbrīvojamas ar ilgu darbu. Kā tas darāms, mums labi zināms, un to savā vēlēšanu platformā arī atklāti deklarējis Niksons: „Kā prezidents es darīšu visu iespējamo, izlietojot ASV diplomātiskos un saimnieciskos spēkus, lai iedragātu dzelzs aizkaru un dotu apspiestajām tautām iespēju pašām izšķirt, kādu valsts iekārtu un dzīves veidu tās vēlas." Protams, šāda pieeja prasa laiku — ilgu un neatlaidīgu darbu. Tā prasa arī no mums nepārtrauktu aktivitāti Baltijas valstu jautājuma atgādināšanā un pacietību. Mums jāapzinās: ja ASV valdība pārtrauc „tiltu būvi" uz apspiedējiem un savu ārpolitiku veltī apspiesto tautu labā, tad mūsu darbs, pacietība un cerības var vainagoties ar panākumiem un mērķa — brīvas Latvijas — sasniegšanu.

Bīstu aplami gaidīt krasu un katram skaidri redzamu rīcību šai virzienā. Mums jāapzinās, ka tikai tad, kad ASV valdība būs atjaunojusi kārtību, respektu pret likumiem un cieņu pret valsts karogu pašu zemē, varēs sākties tālākā rīcība iedragātā ASV spēka un zaudētā starptautiskā prestiža atjaunošanai. Tik tad, kad ASV būs atkal iekšēji stipras un citu valstu respektētas,

(Nobeigums 8. lpp.)

Otto N. Grebžes
47 PEMBERTON CRESC., RICHMOND HILL, ONT.
NO ŠĀGADA 8. DECEMBRA LĪDZ 15. DECEMBRIM.
Atklāšana svētdien, 8. decembrī plkst. 2 pēcpusdienā. Izstāde atvērta ik dienas no plkst. 10 rītā līdz 10 vakarā.
Tālr. 884-1061
50. gleznu izstāde

ZIEMSVĒTKIEM TUVOJOTIES

SANDRAS LAZDIŅAS MEDITĀCIJA TEKSASAS DIENVIDOS

Ziema jau stāv uz sliekšņa un kļuvis manāmi dzestrāks. Šogad tā aplam steidzīga. Temperātūra jau šad tad noslīdējusi uz skopiem septiņdesmit. Fārenheita gradiem un bijušas arī dažas dienas zem šī limeņa. Saulīte lielākoties tomēr spīd kā spīdējusi.

Šur tur skatāms jau kāds skumjš bezlapains koks. Tā vien liekas, ka tā kailie zari neiederas siltajā, saules piemirdzētajā dienvidu pasaulē. Taču neviena lapa nedzīvo mūžīgi, tiklab ziemeļos, kā „siltajās zemēs".

Izeju savā dārzā palūkoties, kādos apmēros rudens kodis manus kokus. Jā, rudais vīrs drusku strādājis ir gan! Pikānriekstu koki, it kā sūdzēdamies, stiepj pretī daudzus puskailus zaru pirkstus, un tikai vairs nozēlojamām lapu skrandiņām tērpies ir mans kuplais vīģes koks. Apkārt tam dzeltenas, brūnām červeligām malām kā lielas vecas lupatas uz joprojām zaļā mauriņa guļ paradīzes dārza apģērbs — vīģes lapas. Gandrīz pavisam savu zaļo košumu nepielūdzamajam gada laikam jau atdevušas mimozas. Tās trīec savas plikās gaŗās zaru pātagas augstu gaisā, vēl kuplajos un zaļajos ozolu lapu vainagos iekšā. Ozoli ir sīksti un stiprī. Lēni mirst to lapas, un tikai pamazām tās nogulstas savā kapā — uz zemes. Tūkstošiem to joprojām košā zaļumā priecīgi smej pretī zilajai debess sejai.

Redzu, ka zaļuma arī vēl diezgan manā dārzā. Lūk — ozoli joprojām dzīvi! Palaikam rudens vēsmā rāmi paplanda savas gigantiskās lapas banānu koki. Arī tās vēl zaļas un sulīgas. Tikai viena apakšējā lapa, aiz vecuma nodzeltējusi, sērīgi slienas gar stumbru uz leju. Ieblakus banānlapu milzeņiem, mūžīgi zaļa un smailu galotni kā eglīte, savas vaskainās lapas spīdina magnolija, un turpat līdzās pundurcitronu kociņš konkvats jautri met man acīs savus sīkos oranžos auglīšus. Saulainā mauriņa vidū uz visām pusēm aplī kā vēdekļi bārkstainās lapas cēli šūpo mana palma.

Jā, daudz vēl ir zaļuma un svaiguma manā dārzā. Varu būt apmierināta, un man vajadzētu priecāties. Bet no mājas puses dzirdu Ziemsvētkus klauvējam pie durvīm. Un kolīdz sadzirdu šos klauvējumus, vairs nespēju priecāties par zaļajām lapām, par palmu vēdekļiem un silto sauli. Es ilgojos pēc sniega, alga viena, vai tas lēni un it kā dejodams lidinātos lejup no padebešiem lielām, mīkstām pārslām un kaut kur kāda pūkaina balss saldi skanētu „balts sniedziņš snieg uz skujiņām...", vai arī tas stindzīgi baigi putinātos grīstēs un vērpetēs kopā ar aurīgiem vējiem.

Kokos zaļo lapu vietā es tīkoju redzēt baltas sniega villaines un ēku jumtu dzegas, ledus lāstekām rotātas. Gribētos atkal reiz dzirdēt veco latviešu lauskuku spārdāmies un just sala veča kniebienus pirkstos, degungalā. Vēlētos vēlreiz, kaut reizi vēl dzirdēt, ka ik soli zem pēdām gurkst sniegs.

Negribu zaļuma, kad Ziemsvētki klauvē pie durvīm. Vēlos baltumu visapkārt sev, gribu, lai balta būtu visa pasaule. Dusmīgi pablenžu uz silto sauli, tad uzmetu vēlreiz savas niknās acis uz milzīgajām banānlapām un aizsteidzos uz istabu. Nolieku sev priekšā visas dzejoļu gāmatas, kādas vien ir manos plauktos, un meklēju tajās Ziemsvētkus, īstos Ziemsvētkus.

Nezinu, kālab īsti man šķiet tikai sniegoti Ziemsvētki. Kristus taču piedzima zemē, kur nebija sniega, nekad nebija. Svariga šais svētkos ir tikai Viņa piedzimšana. Viss cits ir piedeva, nenozīmīgs papildinājums mūžus senajai leģendai par Pestītāja atnākšanu pasaulē. Tomēr cilvēki šīs piedevas ir pārvērtuši par galveno notikumu Kristus dzimšanas dienā. Arī es. Lūk: man vajadzīgs sniegs! Laikam tādēļ, ka mana dzimtā zeme šo svētku laikā žilbēja sniega baltumā un mirdzēja sniega pārslu dimantos. Tikai eglīte bija zaļa, tikai eglīte.

Lapoju dzejoļu grāmatas un — raugi! no to lapām birst sniegs manā klēpī. Kupenām.

Te Valda Mora, manu jaunības dienu mīļotā dzejniece, Ziemsvētku naktī redz, ka „...vieglās ēnu šūpās tumst egļu tornis zils, un dziļās sniega kūpās dus lauki, pļavas sils... Caur dārziem aizmigušiem, ko mīkstas pārslas sedz, aiz logiem aizsnigušiem kāds gaišas sveces dedz..."

Tie ir Latvijas lauki un pļavas, kas dus šais dziļās sniega kūpās Ziemsvētku naktī, un tie ir Latvijas Ziemsvētku dārzi, ko mīkstas pārslas sedz. Es jūtu, ka tās sāk birt man matos, uz pleciem... Un — tavu brīnumu: šīs sniega pārslas nav aukstas! Tās nesaldē, bet silda.

Cits dzejolis: „Ir atkal Ziemsvētki. Aiz rūtīm klusi snieg. Tā liekas: līdz pat sirdij būs sniegos jāiestieg. Tā liekas — visas bēdas šīs pārslas atņemt spēs... Aiz tuksnešiem un tumdrām sirds just vai svētkus var?.." Taču Elza Ķezbere to nejautā man, kaut arī atrodas pāri tuksnešiem svešā zemē, kur aiz rūtīm nesnieg, nekad nesnieg pārslas, kas spēj atņemt bēdas.

Un Klāras Zāles dzejas kokle skumji raud: „Ziemas svētki! Baltie svētki!... Tālu zeme, kur tik vieglī aizsapņojies krita sniegs..."

Un vēl, un vēl... No lapu lapām, no vārsmu vārsmām latviju dzejnieki birdina manos matos, manā klēpī mīkstas un baltas sniega pūkas. Tagad skaidri dzirdu, ka pie manām durvīm klauvē īstie Ziemsvētki.

Dīvaini! Ārā, pustropu saulē starp zaļajām lapām man sala, bet nule, „sniega pārklātai", man kļūst tik silti. Tā laikam, mana dvēsele, kas tik aģārni izjūt siltumu un aukstumu.

Bet tad no dzejoļu grāmatas tekāpj Edvards Virza, maziņš, augumā un tomēr tik dižs. Viņš Ziemsvētku naktī pieņem parādi „puvā, no kuŗa bēg cilvēks, kur reti tik iemaldās vilks. Šai naktī liels putenis griežas... Un vēju un negaisu gari svilpj, gaudo, un gaudo pat sniegs... Tas dvēseļu putenis gaisā, kad Ziemsvētki... pār Latviju gaudo un griežas..."

Jūtu, es tiešām jūtu sniega vērpetes griežamies virpuli ap manu galvu... Dzirdu, kā putenis svilpj un gaudo manā istabā....

Pēkšņi kļūst salti, un es sāku trīcēt no aukstuma. Iemetusi acis savā dārzā aiz loga, redzu, ka tas viss nu balts aizputināts, un starp milzīgajām banānlapām dzijā sniegā kā rēgi brien balti, miglaini stāvi. Tās, droši vien, latvju vīru un zēnu dvēseles, kuŗu miesas tika kautas sniegā un salā Ziemsvētku naktī, — domāju es.

Jūtu, ka aukstās trīsas pāriet īstos drebuļos. Dzejoļu grāmatas izkrīt no manā klēpja, un es pamostos no sava sniegainā redzējuma. Bet nu skumjas iesēžas prātā un uzkāpj virsū pašai sirdij.

Cik bēdīgi, cik gaužām bēdīgi svētki gan ir Ziemsvētki. Kālab jaudis tā priecājas par tiem? Kālab sacerēti nepatiesi vārdi, ka Ziemsvētkos valdot miers virs zemes un cilvēkiem esot labs prāts?

Nekad nav bijis miera virs zemes, nekad! Arī Ziemsvētkos ne! Citreiz mūsu zemē, citreiz citās zemēs risinās asinains kaŗš. Tur šauj, grauj un kauj. Mirst vīri kauju laukos, grūtas mokas ciezdami, — arī Ziemsvētkos.

Svētie raksti sludina, ka Kristus Ziemsvētku naktī dzimis par mums, ka viņš ir mūsu Pestītājs. Jā, toreiz, kad dzima Viņš, šis leģendārais bērniņš silītē, cilvēki ticēja, ka Viņš ir gaidītais Pestītājs. Tādēļ toreiz priecājās, cilvēkiem uz zemes un eņģeļiem debesīs gavilējot. Toreiz.

Bet divi tūkstoš gadu pagājuši, un mēs zinām, ka Viņš nespēja atpestīt mūs no grēkiem un launuma. Ms zinām, ka esam tikpat launi, kādi bijām pirms Viņa, kādi esam un paliekam kopš mūžu mūžiem. Mēs zinām, ka pat šai svētajā dienā — Ziemsvētkos mēs neesam labāki un uz zemes nav miera un labestības. Nav!

Mēs tagad zinām arī, tūkstoš deviņi simti sešdesmit astoņus gadus zinām, kādu nepelnītu, moku pilnu nāvi vēlāk cieta šis bērniņš, kas piedzima Ziemsvētku naktī. Svētie raksti saka, ka Viņš cietis par mums. Bet — kādēļ? Kādēļ Viņam bija jāiet briesmīgais Golgatas ceļš un jācieš par mums bez mazākās nozīmes, jo mēs neesam kļuvuši labāki ne par mata tiesu?

Toreiz Betlēmē nezināja, kādi ērkšķi un krusta mokas gaida mazo, svēto radībiņu. Tādēļ zeme un debesis varēja gavilēt. Bet tagad mēs? Vai mēs drīkstam priecāties par Viņa piedzimšanu? Vai mums jautro dziesmu un bezmērīgo spožumu vietā ne vajadzētu tērpties melnās sēru drānās un klusu, noliektām galvām pieminēt Mocekli, kas veltīgi atdeva savu dzīvību par mums? Vai tādiem nevajadzētu būt mūsu Ziemsvētkiem?

Uztrūkstos no savas dzijās un drūmās meditācijas. Ak Dievs! Kas gan manu prātu bija apsēdis? Droši vien, būs daudzi, kas manas domas atzīs par ķeceriģām, un, ja pasaule spētu atrittināties atpakaļ viduslaikos, tad man, varbūt, uzliktu „spāniešu zābakus", lai palaužītu kaulus un pēc tam sadedzinātu uz sārta — Kristus vārdā, kuŗš piedzima Ziemsvētku naktī.

Sandra Lazdiņa

Amerikas latviešu apvienības un Komitejas Latvijas brīvībai vārdā Čikagas latviešu biedrības priekšnieks Viktors Vīksniņš un Čikagas latviešu organizāciju apvienības priekšsēdis Valdis Landmanis 15. novembrī pasniedza ASV tautas vietnieku nama loceklim Romanam Pucinskim Latvijas 50 gadu atzinības medaļu „Pro Merito" un diplomu. Uzņēmumā no kreisās R. Pucinskis, V. Landmanis un V. Vīksniņš.

LATVIJA

97. N-RS. TREŠDIENA, 1933. GADA 4. DECEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531—4533.

Ieksšeju redaktors — Rūdolfs Norītis 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarborough, Ont.; tālr. 759—6910.

REDAKCIJA EIROPĀ

Vācijā — Paulo Šurante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str.19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības isināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs teikums un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa: ASV un Kanadā — par mēnesi $ 1.50; 3 mēn. $ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $16.00 Atsevišķa numura cena 20 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $ 2.10, bet tekstā $ 4.20 — $ 6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASITĀJU VĒSTULES

KAPĒC „STARIJ" RIGA?

Kapēc un kam bija radusies ideja Latvijas 50 gadu jubilejas radioraidījumos atskaņot dziesmu, kuŗu teicējs pieteica kā „starij" Rīga? Pat kanadieši, kas klausījušies raidījumos un prot atšķirt šo krievu vārdu, izbrīnījušies jautāja, ko tas nozīmējot.

Vairāku tautiešu vārdā, kuŗi sekoja šiem raidījumiem, prasu: kāpēc tirā latviešu raidījumā bija jālieto mūsu tautas apspiedēju valodas vārds, it kā mums nebūtu piemērotu vārdu un dziesmu par sirmo vai veco Rīgu?

Radio klausītājs Toronto

☆

RECENZENTS

Lasot laikrakstu, bieži bijis patīkami vērot, ka Tālivaldis Ķiķauka izaudzis ne tikai par respektējamu tēlotājmākslas recenzentu, bet arī par rakstnieku un, varbūt, pat par labu gleznotāju. Gaidīsim! Viņa godalgotā grāmata „Tramvajs tuksnesī" ir arī mūsu ģimenes bibliotēkā. Interesanti ir viņa jaunības laika isstāstiņi, rakstīti Vācijā. Mūsu 13 gadīgo ģimenes locekļi izlasītais par bēdīgi slaveno Rozenbergu gan esot it kā nodrebinājis.

Tēlotājmākslas izvērtējumos T. Ķiķaukam palīdzējušas ne tikai studijas, bet plašie vērojumi un vērtējumi mūsu kultūras šūpulī — Eiropā. Cerams, ka arī paša izvēlē kļūt par gleznotāju T. Ķiķauka būs arī izvēlējies veidu, kā ar krāsām izteikt dziļas domas, priekus, bēdas, dabas skaistumu u. t. t. Tūlīt arī nāk prātā kāda ievērojama mākslas vēsturnieka citētie vārdi, kuŗus viņam teicis mākslas akadēmijas profesors: „Telas ir pilnas cilvēku, kam dziļas jūtas un lieli pārdzīvojumi, bet maz tādu, kas to spēj izteikt mākslā baudāmā formā." Goda vietā redzēju arī T. Ķiķaukas gleznu „Klusā daba" (laimestu) draugu ģimenes mājā.

Novēlu apdāvinātajam tautietim labas sekmes mākslas laukos, bet novēlu arī ap sevi pulcināt labus domu biedrus.

T. Vuciņa, Milvokos

Osvalds Akmentiņš

Meisen

Kad nosvinēti Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadasvētki, Bostonā notikušais svinīgais akts vēl atmiņā ar skatuves dekorāciju — ar Latvijas karogu, ģerboni un trīs zelta zvaigznēm, kuŗu pēc prof. J. Kugas meta bija darinājuši mākslinieki Lilija un Leonards Drieže. Tas liek atcerēties, ka tieši gleznotājs Jānis Kuga pirms 50 gadiem bija tas mākslinieks, kas Latvijas valsts proklamēšanas aktam veidoja skatuves dekorējumu toreizējā krievu teātrī, kuŗu vēlāk rakstnieka Jāņa Akurātera ierosinājumā pārdēvēja par Nacionālo teātri. Ar Latviju Jānim Kugam joprojām saistās visa dzīve un domas, kaut viņš jau vairāk nekā 20 gadu dzīvo atrauts no tās.

Jānis Kuga dzimis 1878. gada 12. decembrī teiksmainās Ikšķiles, Daugavas krastos, kur dzejnieks Andrejs Pumpurs un vēlāk Rainis lika cīnīties Lāčplēsim ar melno bruņinieku, kur pirmajā pasaules kaŗā lija latviešu strēlnieku asinis, kur tuvumā Nāves sala. Tur uzauga Jānis Kuga un kopā ar Jāni Goldmani, vēlāko latviešu deputātu Krievijas domē un strēlnieku dibinātāju, beidza vienā gadā vietējo draudzes skolu. Kuga bija strādnieka dēls, bet viņam Laima bija novēlēusi labus, baltus ceļus. Viņa gars ilgojās pēc kultūras, nemiers māca un vilka kaut kurp tālāk. Viņš izmēģinājās krodzinieka amatu, par bohēmieti tomēr nekļuva.

Kādu dienu piesmēķētajā krogus telpā viņam gadījās redzēt Meisenas porcelāna krūzīti ar vienkāršu, pavisam necilu puķīti uz tās. Tas izrādījās liktenīgi jaunajam Kugam. Meisenas krūzīte ar puķīti viņu aicināja ārā no krogus, vilināja un nelika vairs miera. Viņš ilgojās, kaut arī pats varētu gleznot šādas puķes uz krūzēm, kas toreiz bija modē. Un tad Kuga izšķiries: viņš Milgrāvī strādāja porcelāna fabrikā un zīmēja uz krūzēm skaistas puķes... Bet Meisenas krūzīte, kuŗai reiz bija pieskārušās jaunekļa lūpas, aicināja tālāk un tālāk.

Vispirms mācīja meistars, tad viņš mācījās Rīgas amatnieku skolā, vēlāk Pēterpilī Stiglica mākslas skolā, kuŗu beidza 1905. gadā ar 2 gadu stipendiju uz Parīzi. Tas bija Jāņa Kugas lielais sapnis, kuŗu sapņojis katrs latviešu gleznotājs jau pirms viņa, piemēram, Kārlis Hūns, Feders u. c. Parīzē Kuga mācījās pie franču mākslinieklem — dekoratoriem Anketena, Karpezā, Anglada—Kamarasa u. c. Tas bija auglīgs laiks viņa mākslinieciskajā attīstībā, un Parīze kļuva Kugam par valrākkārtēju ceļa mērķi arī vēlākajos gados.

Atgriezies laiku nostrā... skolotāju L... Jēkabpilī, Ku... viešu teātrim... vu draudzību... Jaunā strāva... ja jau bija ie... nas krieviski... gaisotnē. Jau... mira, kaut vē... viju un uzsk... bēga uz ārz... Jaunais teātr... pazijas „Valc... dekorācijām, ... stabu latviešu... cības attīstīt... dums stimulē... jus, gan arī ... lītiņus, kas s... rīgu Latvijas ... teātris sniedz... ko drāmu „Uģ... Kuga deva ja... skatuves ietēp... kai aktieri, be... mas stars, kr... tīms. Nekad ... latviešu skatu... dzīvots, un vi... ka latviešiem ... lie — Rainis u... ja tai laikā ne... rādes, kuŗas l... dza 100: publi... pu klausījās k... dolas un Laim...

Kuga iepazin... paziju, apmekl... ņolā un vēlāk, ... atgriezās Latvi... bu izrādēm v... ves ietērpus, k... tas bagātās d... ciju.

Vēlākajos ga... ja dekorācijas ... Brigaderes lug... ja Nacionālajā ... cionālās operas ... „Salome!" (192... stāru šķēpu sī... rināts skatuves ... „Borisam Gud... cionālā opera ... Kugas dekorāt... še nav uzskal... daudz, un pārl... pas architekto... samtaini zils, s... ni toņi, radot ... tus. Kuga bija ... rijas, krogu st... nājles koka bū... to visu stilizēd... lieliskus skatu... arī tautas pas... dītis", „Lolitas ...

Kā dekorāto... niecībā palika ... principiem, mīl... smaino un rel... Daugava bija ... mats, jo pie tās ... sev uzcēla mītn... gava rāmi plūs...

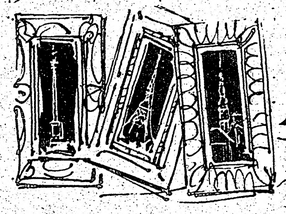

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(65. turpinājums)

Tā rakstīja svarīgā Figaro svarīgais, stingrais un varbūt arī drusku pagurušais, blazētais mākslas kritiķis, kuŗam bija vara celt un gremdēt pēc savas noskaņas un iegribas. Taču, izņemot „stepes" piemiņēšanu, kas rakstītājam varbūt „eksotiska" labad jeslīmējies rakstā „bizantiskuma" vietā, mums viņam pat pēc 29 gadiem nav ko pārmest.

Kritika bija ne tikai objektīva, tā bija arī labvēliga — tas bija rūdīta kritiķa rūdīts vērtējums par jaunu, bet jau pieaugušu mākslu.

Nu līdz šim pieminētās kritikas atbalsīm varam seciņāt, ka Latvijas mākšla Parīzē atstājusi sirsnības un atklāta patiesīguma iespaidu. Sinceritē — no latīņu sinceritas — nebojātība, vaļsirdība, godīgums. Latvijas māksla bija autentiska māksla. Autentiska — vēl viens no šiem trāpīgajiem grieķu vārdiem — authentikos — „kāds, kas kaut ko veic pats"...

Tikai tā māksla saviļņo, tikai tā māksla vērš mirkli mūžībā, kas skatās patiesībai acīs un tulko dzīvi pati.

Ko Orests teica Ifigēnijai, to latviešu mākslinieks teica savai mākslai: „Starp mani un tevi lai būtu patiesība."

*) 1896. gadā dzimušais Raimons Galuajē izstādīja 1930. gada Salonē 3 ainavas.

L'AUBE

Parīzes laikraksts L'AUBE 1939. gada 8. februārī ievietoja garāku gleznotāja un kritiķa Raimona Galuajē (Galoyer)*) rakstu, kuŗā lasāms:

„Francūzis būtībā nav ceļotājs, viņa ziņkāre nesniedzās aizrobežā. Tā tādēļ bija laimīga iniciātīva, ka Ārzemju mākslas skolu mūzejs iekārtojās Žēdepōmā. Sakarā ar to mums nu dota iespēja piedalities starptautiskās manifestācijās, kas allaž modina dzīvu interesi un, paplašinot mūsu zināšanu apvāršņus, sagādā iespēju vērot modernās mākslas reakciju ārzemēs un kā tā izpaužas citās tautās. Dažas no šīm izstādēm, kā katalānu izstāde, spāņu vai amerikāņu mākslas izstāde, šai ziņā bijušas tipiskas. Mēs tādā veidā esam varējuši revidēt aplamos viedokļus, gūstot pareizāku lietu un ļaužu izpratni. Jo tautas dvēseles apliecina sevi mākslā, un mākslas darbi atspoguļo tautas ciņas, tieksmes, godkāri. Īpaši pārliecinoša ilustrācija nule teiktajam ir Latvijas mākslas izstāde."

Tencinājis izstādes organizātorus, autors citē Morisa Bedela konstatējumu par latvju tautas āriskumu un mēģina noskaidrot latvju mākslas vietu Eiropā. Tā atrodas krustceļēs — tāpat kā pati Latvija — starp tieksmēm palikt uzticīgai savai zemei un savas valsts prasībām, no vienas puses, un tieksmēm neatrauties no modernajiem Rietumeiropas mākslas strāvojumiem, no otras. „Latvija bijusi sāpīgs sadursmju punkts iebrucējiem no ziemeļiem un dienvidiem, rietumiem un austrumiem. Taču zemes lauksaimnieciskais raksturs palicis. Zemnieks ir (Latvijas) nacionālās dzīves pamats. No tā izriet sava veida mistrojums — natūrālisms un irreālais, tieksme pēc feeriskā un tieksme pēc mūžīgā. Dabas un debess apcerēšana, vai mainīgo aspektu un ainu attēlošana paver ceļu divējādiem neparastiem darbiem, vai arī tas, kas ir starptautiskais modernajā mākslā, pazūd par labu īstenai etniskas kultūras izteiksmei. Latvju māksla ar to ir diezgan atšķirīga no Centrāleiropas ražojumiem. Un tas valdzina un saista."

Latvju mākslai šai brīdī ir tās paaudzes dvēsele, kas izvērtusies starp 1915. un 1920. gadu. Tai seko jaunas paaudzes mēģinājumi „ekspresīvajā konstruktīvismā" un kubismā, bet pēdējam nav bijis dziļas ietekmes. „Latvju māksliniekam ir pārāk liela gara radnieciba (affinité) ar latiņu kultūras veidoliem, lai viņš nebūtu metis skatu uz franču un beļģu mākslas skolu. Viņš ieslēdzies evolūcijas pēdējā posmā. Žēdepōma mūzejā apjaušam viņa paletes bagātību, gleznainības smalko uztveri, varmācīgu dinamismu..."

Tiktlā L'Aube, kas tulkojumā nozīmē Ausma.

Ausma sola un dāvā gaismu, to darīja arī L'Aube, palīdzot tādā veidā franciem izprast un izjust latvju mākslu. Ne visiem Francijas galvaspilsētas mākslas kritiķiem bija vienāds viedoklis, ne visi bija viena temperamenta, viena vecuma, vienas skolas, viena sabiedriska noslāņojuma piederīgie, ne visiem vienāda valoda, vienāda jūtība, vienāds „pacēlums", vienāds stils. Ne visi raudzījās pa to pašu filozofijas logu. Taču, lai kāds kritiķis bijis, — gara milzis, vai gara ciņītis, — ikviens no viņiem palīdzējis mums izgaismot latvju mākslas dziļāko būtību ir vispārcilvēciskā, ir savdabības jomā.

LE PETIT PARISIEN

Trīsdesmitajos gados Parizes plašākais laikraksts lasītāju apjoma ziņā bija Andrijē un Žila Roša 1876. gadā dibinātais Le Petit Parisien, kas 1904. gadā sasniedza 1,000,000 metienu, un, amerikāniskas metodes lietojot, 1930. gadā uzšāvās līdz 1,700,000, kļūstot par tā laika pasaules lielāko laikrakstu.

Laikraksta mākslas kritiķis Frederiks Delaflešs (De La Flèche) laikraksta 8. februāŗa numurā Latvijas mākslas izstādei Žēdepōma mūzejā veltīja šīs rindiņas: „Žēdepōmā, augstajā Republikas prezidenta un Grosvalda kunga aizbildnībā, kuŗš pārstāv savu zemi, kas atrodas Baltijas jūŗas piekrastē, starp Lietuvu un Igauniju, atklāta latvju mākslas retrospektīva izstāde.

Pateiksim tūdaļ, ka šis ansamblis pauž zemnieciskumu, ka tas izdvašo mežu, lauku, piekrastu, pavasaŗa smaržas, un retāk tumšos gadalaikus, sniegu un lietu; pilsētai tajā nav lielas lomas, izņemot ostas un krastmalas, kā Kalnrozes sidraboto toņu audeklos...

Jā, iznākot no šīs izstādes, tu atceries tikai zemnieku mājas un viņu iemītniekus, zvejniekus, meža cirtējus, un arī lielos ziedu un augļu saiņus, ražas novākšanu, raibos dārzus. Tu atceries arī vienu no mūsu gleznotājiem, kuŗš savā ražošanā pirms četrdesmit gadiem sāka ar tirām krāsām — Vlamenku, fovu skolas meistaru.

Un tas izskaidrojams ar slavenā neatkarīgā ziemeļnieciskā un lotringiskā meistara cilmi.

Quoi qu'il en soit — lai nu būtu, kā būdams, šie plaši ziestie Leo Svempa, Konrada Ubāna, Breikša, Liberta, Oša un Ugas Skulmes, Ģederta Eliasa, Vārdauņa un Annusa audekli ir patiesi svētki acij. Kāds sienas stūris pieder Valdemāram Tonem, kuŗš laimīgi speciālizējies sieviešu attēlos.

(Turpinājums sekos)

(63. turpinājums)

Skaidzdamies viņš pameta rakstu pusceļā un dārzā izraut tomātu dēstus un uzrakt dobi šā pavasaŗa vajadzībām. Strādājot svaigajā sapīkums norima; rudens saules mīlīgums mes smarža radīja labsajūtu, kādu tas jīgli izjutis. Viņš dzirdēja, ka pie mājas piebrauca un apstājās. Pēc īsa brīža motors no jaunacās, nošvirkstēja riepas, un tūlīt pēc tam atskanēja Rudītes skaļš un līksms:

— Hai!

Kad neviens neatbildēja, meitene sauca v

— Hai mom! Esmu mājās! Kur tētis?

Putekļu sūcēja dūkoņa pārtrūka, un Moni Rudīti sāka sarunāties. Vārdus nevarēja sa bija dzirdama tikai balsu murdoņa un pala meitenes priecīgs iesmējiens.

Vakariņu laikā Rudīte stāstīja par izbrau un par redzētajiem krāšņajiem rudens ska Uldis skatījās meitenes līksmajā sejā un k priecājās par viņas prieku.

Vēlāk Rudīte dzīvojamā istabā sāka šķirstī rana grāmatu. Māte sauca, un meita aizste Grāmata palika uz dīvāna. Tur viņu iera Uldis, paņēma un sāka lasīt.

„... Un astronoms sacīja: Skolotāj, ko tu

Osvalds Akmentiņš

Meisenas porcelāna krūzītes aicinājums

PROF. JĀŅA KUGAS 90 MŪŽA GADU

Kad nosvinēti Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadasvētki, Bostonā notikušais svinīgais akts vēl atmiņā ar skatuves dekorāciju — ar Latvijas karogu, ģerboni un trīs zelta zvaigznēm, kuru pēc prof. J. Kugas meta bija darinājuši mākslinieki Lilija un Leonards Drieže. Tas liek atcerēties, ka tieši gleznotājs Jānis Kuga pirms 50 gadiem bija tas mākslinieks, kas Latvijas valsts proklamēšanas aktam veidoja skatuves dekorējumu toreizējā krievu teātrī, kuru vēlāk rakstnieka Jāņa Akurātera ierosinājumā pārdēvēja par Nacionālo teātri. Ar Latviju Jānim Kugam joprojām saistās visa dzīve un domas, kaut viņš jau vairāk nekā 20 gadu dzīvo atrauts no tās.

Jānis Kuga dzimis 1878. gada 12. decembrī teiksmainās Ikšķiles, Daugavas krastos, kur dzejnieks Andrejs Pumpurs un vēlāk Rainis lika cīnīties Lāčplēsim ar melno bruņinieku, kur pirmajā pasaules karā lija latviešu strēlnieku asinis, kur tuvumā Nāves sala. Tur uzauga Jānis Kuga un kopā ar Jāni Goldmani, vēlāko latviešu deputātu Krievijas domē un strēlnieku dibinātāju, beidza vienā gadā vietējo draudzes skolu. Kuga bija strādnieka dēls, bet viņam Laima bija novēlējusi labus, baltus ceļus. Viņa gars ilgojās pēc kultūras, nemiers māca un vilka kaut kurp tālāk. Viņš izmēģinājās krodzinieka amatu, par bohēmieti tomēr nekļuva.

Kādu dienu piesmēķētajā krogus telpā viņam gadījās redzēt Meisenas porcelāna krūzīti ar vienkāršu, pavisam necilu puķīti uz tās. Tas izrādījās likteņīgi jaunajam Kugam. Meisenas krūzīte ar puķīti viņu aicināja ārā no krogus, vilināja un nelika vairs miera. Viņš ilgojās, kaut arī pats varētu gleznot šādas puķes uz krūzēm, kas toreiz bija modē. Un tad Kuga izšķiries: viņš Milgrāvī strādāja porcelāna fabrikā un zīmēja uz krūzēm skaistas puķes... Bet Meisenas krūzīte, kurai reiz bija pieskārušās jaunekļa lūpas, aicināja tālāk un tālāk.

Vispirms mācīja meistars, tad viņš mācījās Rīgas amatnieku skolā, vēlāk Pēterpilī Štiglica mākslas skolā, kuru beidza 1905. gadā ar 2 gadu stipendiju uz Parīzi. Tas bija Jāņa Kugas lielais sapnis, kuru sapņojis katrs latviešu gleznotājs jau pirms viņa, piemēram, Kārlis Hūns, Feders u. c. Parīzē Kuga mācījās pie franču mākslinieki — dekorātoriem Anketena, Karpezā, Anglada—Kamarasa u. c. Tas bija augļīgs laiks viņa mākslinieciskajā attīstībā, un Parīze kļuva Kugam par vairākkārtēju ceļa mērķi arī vēlākajos gados.

Atgriezies dzimtenē un kādu laiku nostrādājis par zīmēšanas skolotāju L. Bērziņa reālskolā Jēkabpilī, Kuga sāka strādāt latviešu teātrim un nostiprināja savu draudzību ar to uz mūžu. Jaunā strāva, Rainis un Aspazija jau bija iesviedusi uguns milnas krieviski - vāciskajā Rīgas gaisotnē. Jaunās idejas vairs nemira, kaut vētra brāzās pār Latviju un uzskatāmi revolūcionāri bēga uz ārzemēm. 1909. gadā Jaunais teātris Rīgā uzveda Aspazijas „Vaideloti" ar J. Kugas dekorācijām, kļūstot par robežstabu latviešu skatuves glezniecības attīstības ceļā. Šis uzvedums stimulēja gan gleznotājus, gan arī rakstniekus un politiķus, kas sapņoja par neatkarīgu Latvijas valsti. Tad Jaunais teātris sniedza Raiņa simbolisko drāmu „Uguns un nakts", un Kuga deva jaunu, vēl neredzētu skatuves ietērpu: runāja ne tikai aktieri, bet it kā katrs gaismas stars, krāsu toņis un kostīms. Nekad šāds notikums uz latviešu skatuves vēl nebija piedzīvots, un visi sāka apzināties, ka latviešiem radušies divi lieliē — Rainis un Kuga. To liecināja tai laikā neparasti daudzās izrādes, kuras 1911. gadā pārsniedza 100: publika ar aizturētu elpu klausījās katru Lāčplēša, Spīdolas un Laimdotas vārdu.

Kuga iepazinās ar Raini un Aspaziju, apmeklējot viņus Kastanolā un vēlāk, kad abi dzejnieki atgriezās Latvijā, deva viņu darbu izrādēm vienreizējus skatuves ietērpus, kas aicināja uz tautas bagātās dvēseles manifestāciju.

Vēlākajos gados Kuga gatavoja dekorācijas arī Blaumaņa un Brigaderes lugām, kuras izrādīja Nacionālajā teātrī, tāpat Nacionālās operas iestudējumiem „Salomei" (1925. g.) ar irreālc staru šķēpu simboliku. Viņa darināts skatuves ietērps bija arī „Borisam Gudunovam", kad Nacionālā opera viesojās Berlīnē Kugas dekorātīvo darbu skaitu še nav uzskaitāms, to ir par daudz, un pāri visiem vizēja telpas architektoniskais diženums, samtaini zils, sarkani un dzelteni toņi, radot efektīvus pretstatus. Kuga bija ilgi pētījis vecās rijas, krogu stadulas un iedziļinājies koka būvju konstrukcijā, to visu stilizēdams, viņš sniedza lieliskus skatuves dekorējumus arī tautas pasaku lugām „Sprīdītis", „Lolitas brīnumputns" u. c.

Kā dekorātors Kuga arī gleznieciībā palika uzticīgs saviem principiem, mīlot dzejisko, teiksmaino un reizē monumentālo. Daugava bija viņa mīļākais temats, jo pie tās uzaudzis, pie tās sev uzcēla mītni. Likās, ka Daugava rāmi plūst līdz visai viņa dzīvei.

Jānis Kuga gleznojis arī liela stila portretus, piemēram, Austriņa un Dombrovska: tāpat slavena kļuvusi viņa altārgleznа Ikšķiles baznīcā, kuras samazināts gleznojums tagad redzams viņa darbnīcā Bostonā. Vecmeistars zīmējis oglē arī pirmo Latvijas ministru prezidentu Kārli Ulmani, un šī darba reprodukcija parādījās uz Letas izdotā žurnāla vāka. Kuga devis ne tikai ierosmes, bet arī izaudzinājis veselu paaudzi latviešu mākslinieku — Ozoliņu, Dzeni, Treibergu, Miezīti, Ciruli un citus, kopš 1939. gada būdams Latvijas mākslas akadēmijas rektors līdz dzimtenes atstāšanas dienai.

Bēgļu gados Vācijā Kuga ar ģimeni dzīvoja Eslingenā, kur darbojās vietējā mākslas skolā un pielika savu roku arī teātŗa darbā, dodams skaistus skatuves ietērpus. 1950. gadā, jau 72 gadus vecs, viņš ieradās Bostonā. Varēja domāt, ka viņš savā mākslā visu jau pateicis, jo caurmēra cilvēks aiziet atpūtā, jūt nogurumu. Ar Kugu izrādījās citādi. Vairākus gadus viņš diendienā brauca uz darbu, gleznojot svētbildes, kuŗas tagad grezno katoļu katedrāles. 18 Bostonā nodzīvotos gados viņam bijušas 3 gleznu izstādes, bet pašreiz top ceturtā, sakarā ar viņa 90. dzimšanas dienu. Kuga kļuvis par gados vecāko latviešu mākslinieku brīvajā pasaulē. Novērtējot viņa dižos veikumus, Brīvās pasaules latviešu apvienība Jānim Kugam pirms 5 gadiem piešķira Tautas balvu.

Kā cilvēks prof. J. Kuga ir īsts labestības paraugs, līdzīgs dzejniekam Kārlim Skalbem. No viņa nekad nav dzirdēts ass vārds, visu viņš panācis ar diplomāta vijīgumu, humoru un lielu iekšēju mieru. Reiz tagad jau mirušā J. Porieša mākslas salonā Bostonā mēs, gados jaunākie, asi kritizējām kāda jauna mākslinieka darbu, kas mums šķita nepieņemams, neveiklas rokas darināts, bet Kuga rāmi noteica: „Mēs nezinām mākslinieka nodomu. Varbūt viņš tieši tā ir gribējis un ne citādi." Tad vecmeistars pasmaidīja un piebilda: „Nu, atnāciet uz mūsu māju, parunāsimies. Man būtu vēl daudz ko teikt. Būsit katrā laikā gaidīts." Kuga mīl cilvēkus, kaut arī daba viņam vēl tuvāka. Latvijā, esot ceļā no savām mājām Ikšķilē uz Rīgu, viņš nekad nesēdēja drūms un sevī ierāvies, bet allaž parunājās ar blakus sēdošajiem lauku ļaudīm un uzklausīja viņu domas, likstas un priekus.

Latvijā radītie Kugas darbi atrodas mūzejos Parīzē, Briselē, Malmē u. c. Viņš piedalījies daudzās izstādēs gadrīz visos Rietumeiropas mākslas centros, saņēmis ārzemju godinājumus, apbalvots ar poļu Polonia Restituta beļģu Leopolda, franču Grand Prix un Legion d'Henneur ordeņiem, arī Latvijas Trijzvaigžņu ordeni un Nopelnu krustu.

Svešuma dzīvē vecmeistars piedzīvojis arī rūgtumus, gūstot atziņu, ka viņa māksla var kalpot vienīgi un tikai latviešiem; citiem tā varot būt sveša, nesaprotama un nepieņemama. Tādēļ prof. J. Kugas gleznas atrodamas tikai latviešu dzīvokļos, visvairāk Bostonā, jo citos latviešu centros ne ASV, ne citur viņam izstāžu nav bijis. Zināmā mērā viņš iekļuvis it kā izolācijā, kc pats gan nav vēlējies. Izstāžu rīkotāji nav mēģinājuši mūsu vecmeistara darbus parādīt pasaulei, jo skates notikušas tikai latviešu namā, cittautieši nav aicināti. To var tikai nožēlot, jo Kuas darbi ir rādīšanas vērti.

Sayas jubilejas izstādes priekšvakarā vecmeistars jūtas saguris, viņu pārņēmusi arī vienaldzība pret fiziskajām sāpēm. Tādēļ jo sevišķi gribētos vēlēt, lai viņu vairāk iepazītu arī citar tautas nekā līdz šim, mūsu pašu vainas dēļ. Lai dižajā jubilejā stikla glāzes vietā paceļas Meisenas porcelāna krūzīte ar vīna lāsi, krūzīte ar puķi uz tās, kuŗe reiz jaunekli aicināja un veda uz latviešu mākslas Olimpu!

Profesors Jānis Kuga ar advokātu Albertu Brīvkalnu.
Foto: O. Akmentiņš

KULTŪRAS CHRONIKA

Stokholmas apgādā Almquist & Wiksell iznācis Andreja Johansona pētījums par ūdens un purva garu baltiešu un austrumslavu ticējumos. 116 lappušu grāmatā, kas ietelp Stokholmas universitātes salīdzināmās reliģijas rakstu serijā, A. Johansons plaši izmantojis gan baltu, gan krievu, baltkrievu un ukraiņu teikas un tautas ticējumus. Grāmatiņa, kuŗas tituls vācu valodā „Der Wassergeist und der Sumpfgeist. Untersuchungen volkstuemlicher Glaubensvorstellungen bei der Voelkern des ostbaltischen Raumes und bei den Ostslaven" pasūtināma minētajā apgādā — Gamla Brogatan 26, S-111 20 Stockholm, Sweden.

Pēteris Aigars

OGLES DEG DVĒSELĒS . . .

Vilkači rikoja miroņu rautu,
Kratija krāsmatās brīvības pelnus.
Brīdiniet dvēseles, brīdiniet tautu,
Vērojiet negaisa mākoņus melnus.

Neba mums labvēļu, neba mums draugu,
Kuŗi kā cieminus lūgtu pie galda.
Vērmeļu virums ar žultainu raugu
Atveldzei dāvāts kā indeve salda.

Nepalīdz zemoties, muguras locīt,
Svētajām govīm iet tesmeņus laizīt . . .
Lietuvēniem tos nenomocīt,
Kuŗi reiz asarās mērcēja maizi.

Nenozūmēs ne dūmi, ne dvinga . . .
Iegaumējiet kā Goliātam
Deņiņus trāpīja Dāvids ar lingu, —
Uzvaru nesvinēt nedieva prātam.

Miljonus neietīt miroņu autā . . .
Ogles bez dzīvības nepaliks pelnos.
Ogles deg dvēselēs, ogles deg tautā.
Negaisi aiznesīs mākoņus melnos.

Jāņa draudzes garīgs koncerts Čikagā

Gadskārtējā Čikagas latviešu ev.-lut. Jāņa draudzes rudens koncertā piedalījās soprāns Stefanīda Jansone no Kalifornijas (Čikagā pirmo reizi), vijolnieks Ēriks Kļaviņš no Milvokiem un pašu māju pianists — ērģelnieks Valdis Treimanis kā pavadītājs.

Programmas atskaņojumiem Stefanīda Jansone bija izvēlējusies tikai latviešu komponistu darbus, to vidū retāk dzirdētas A. Kalniņa, A. Žilinska, K. Lesiņa un A. Ābeles dziesmas.

Netrūka V. Upenieka „Gaisma", J. Kalniņa „Par katru stundu" un citu bieži dzirdētu melodiju. Protams, katram dziedātājam ir sava pieeja, un labā priekšnesumā tās var klausīties vienmēr.

S. Jansones soprāns ir diezgan plaša apjoma ar labskanīgiem vidējiem un augšējiem toņiem. Zemākā reģistrī tiem dobjāka pieskaņa ar mazāku rezonanci. (L. Garūta „Drūmās dienas"). Dziesmu atskaņojumi raisījās brīvi, ritmiski un noturīgi vadošajās toņkārtās. Pacilāti un izjusti aizsalca A. Kalniņa „Lielā piektdiena", A. Žilinska „Divas gaismas" un V. Ozoliņa „Dievnamā" un „Labais Gans". Netrūka iezīmīgi niansētu frazējumu ar patikamiem klusinātiem toņiem.

Lielāka atturība ārējā izpausmē (roku kustībās), varbūt, vairāk izceltu mūzikālo līniju, kā to vērojām V. Ozoliņa „Lūgšanā" un J. Norvila „Latvietim". Abu dziesmu iesoaidīgo atskaņojumu kuplināja E. Kļaviņa vijoles un V. Treimaņa klavieŗu pavadījums. Solo dziedājumos S. Jansoni atbalstīja V. Treimanis ar labi pieskaņotiem ērģeļu pavadījumiem.

Vijolnieks Ēriks Kļaviņš spēlēja S. Veracīni, G. Forē, J. Bacha un Veniavska darbus, izceļot sava instrumenta dziedošo toni. Tehniski grūti veicamās kompozicijas raisījās brīvi un iespaidīgi, ciešā kontaktā ar V. Treimaņa klavieŗu pavadījumu.

Koncerts bija labi apmeklēts.

Eduards Ramāns

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

„Gaisma" Nr. 3, latviešu katoļu žurnāls reliģijai un kultūrai, jūlija-septembŗa numurs, atb. redaktors Dr. Pēteris Cirs's, 48 lpp.

„Kaŗa Invalids" Nr. 13, Latviešu kaŗa invalidu apvienības izdevums, galv. redaktors Vilis Pomelnieks, 164 lpp.

Johans H. Vigmans „Viens no miljoniem", 3650 dienu Krievijā un Sibirijā, atmiņas; tulkojis Alfrēds Vinčels, izdevis apgāds Daugavas Vanags Toronto 1968. gadā, 216 lpp.

Benjamiņš Jēgers „Latviešu trimdas izdevumu bibliografija 1940—1960" 1. daļa — grāmatas un brošūras, izdevis apgāds Daugava 1968. gadā, 338 lpp. Sējumu palidzējušas sagatavot Lilija Dunsdorfa un Magdalēna Rozentāle; Normunda Hartmaņa grafiskā apdare.

Ojārs Jēgens „Komentāri", dzejoļi, cikli un poēmas, izdevis apgāds Imanta „mazās serijas" ietvaros 1968. gadā, Ilgvara Šteina vāka zīmējums, 32 lpp.

„Ceļa Biedrs" Nr. 9 (129), mēnešraksts kristīgai dzīvei, novembŗa burtnīca, redaktors Jānis Strautnieks, 32 lpp.

PANDORA

ARTURS VOITKUS

ROMĀNS II DAĻA

(63. turpinājums)

Skaizdamies viņš pameta rakstu pusceļā un gāja dārzā izraut tomātu dēstus un uzrakt dobi nākošā pavasaŗa vajadzībām. Strādājot svaigajā gaisā, sapīkums norima; rudens saules mīlīgums un zemes smaržа radīja labsajūtu, kādu tas ilgi nebija izjutis. Viņš dzirdēja, ka pie mājas piebrauca auto un apstājās. Pēc isa brīža motors no jauna ierūcās, nošvirkstēja riepas, un tūlīt pēc tam istabā atskanēja Rudītes skaļš un līksms:

— Hai!

Kad neviens neatbildēja, meitene sauca vēlreiz:

— Hai mom! Esmu mājās! Kur tētis?

Putekļu sūcēja dūkoņa pārtrūka, un Monika ar Rudīti sāka sarunāties. Vārdus nevarēja saprast; bija dzirdama tikai balsu murdoņa un palaikam meitenes priecīgs iesmējiens.

Vakariņu laikā Rudīte stāstīja par izbraukumu un par redzētajiem krāšņajiem rudens skatiem. Uldis skatījās meitenes līksmajā sejā un klusībā priecājās par viņas prieku.

Vēlāk Rudīte dzīvojamā istabā sāka šķirstīt Gibrana grāmatu. Māte sauca, un meita aizsteidzās. Grāmata palika uz dīvāna. Tur viņu ieraudzīja Uldis, paņēma un sāka lasīt.

„. . . Un astronoms sacīja: Skolotāj, ko tu teiksi par Laiku?

Un viņš atbildēja:

Laiku, kas nav mērījams un kam nav mēra, tu raudzīsi mērīt.

Bet Laiks nav mērījams.

Tu raudzīsi pielāgot savu izturēšanos un pat sava gara ievirzi — stundām un gada laikiem.

No Laika tu veidosi straumi, kuŗas krastā tu sēdēsi un vērosi tās plūsmu.

Un tomēr Bezlaicīgais tevī apzinās, ka dzīvei nav Laika.

Un tas arī zina, ka vakardiena ir tikai atmiņa un rītdiena — šisdienas sapnis."

Uldis grāmatu aizvēra.

Vakardiena — atmiņas; rītdiena — sapnis, ko šodien sapņojam . . . Bet kāpēc nekad nebija iespējams no vakardienas atraisīties? Kāpēc tā vienmēr nāca līdz un bija reālāka par rītdienu? Un kas bija šodiena? Vienīgā īstenība?

Viņš par jaunu atšķīra grāmatu un turpināja lasīt. Pēc brīža atgriezās Rudīte.

— Tev patīk? — viņa jautāja, redzot grāmatu tēva rokā. — Tu to jau pazīsti?

— Jā, — Uldis teica. — Tikai — man viņš liekas samākslots. Ir daža jauka doma, bet tad veseliem cēlieniem tikai frazes un tukši vārdi.

— Viņa teikumi skan kā mūzika, — Rudīte aizstāvēja. — Un katrs liek domāt un pārdomāt.

— Tev tā liekas? — Uldis grāmatu atdeva meitenei. — Man tie reizēm liekas tādi paši kā šīs grāmatas illustrācijas. Tajās arī rādīti cilvēku tēli — ne īsti sieviete, ne vīrietis; cilvēks. Bet tāda bezkārtas cilvēka nav. Kur tu grāmatu ņēmi? Tava?

— Nē. Vilnis iedeva.

— Viņam tā izbraukumā bija līdz?

— Nē, — Rudīte skatījās tēvam gaŗām — Viņš... viņam bija dzīvoklī. Braucām gaŗām un . . . un tad dabūjām.

Uldis sarauca pieri.

— Tā tā. Tā tā.

Rudīte saslējās.

— Es zinu, ko tu tagad domā! Ka es biju pie Viļņa. Un ka tas nav pareizi, un ka meitenei neklājas iet zēna istabā. Bet mēs paši zinām, ko darām, un mēs nedarām nekā nelaba!

— To es zinu, — Uldis centās runāt mierīgā, laipnā balsī. — To es zinu. Bet to darot, tu rotalājies ar uguni. Tu saproti, ko es domāju?

— Nē. Tas ir — ne gluži.

— Tu ne tikai tādā veidā dod tiesības cilvēkiem par sevi runāt dažādas runas . . .

— Man vienalga, ko cilvēki par mani runā!

— Tā. Rudīte, ir fraze. Tikai ļoti stipriem vai ļoti tukšiem cilvēkiem ir vienalga, ko citi par tiem domā. Mēs esam viduvēji cilvēki, un mums tas nav vienalga. Bet tas arī nav pats svarīgākais. Svarīgākais ir tas, ka, iedama zēna istabā, tu pakļauj pilnīgi nevajadzīgai gribas pārbaudei kā sevi, tā viņu. Tas nav godīgi.

— Es tur biju tikai pāris minūšu. Kamēr viņš sameklēja grāmatu.

— Šoreiz tās bija pāris minūtes, rīt būs ilgāk, parīt vēl ilgāk. Kam tas vajadzīgs?

— Visi tā dara!

— Kas ir šie visi? Tiešām — visi? Visi? Tam es neticu. Ir daļa, kas tā nerīkojas. Un ja tu salīdzināsi, — vai tā ir mazvērtīgākā daļa? Nē, tu atzisi — vērtīgākā. Šie „visi", par kuŗiem tu runā, ir pūļa cilvēki, bars, kas skrien tur, kur vadītāja aita skrien, un kas blēj tad, kad tā blēj. Vai tu gribi būt šī bara sastāvdaļa? Viens no serijas cilvēkiem, mašīna, kas ražo mūslaiku sabiedrību, ik dienas izsviež miljoniem — visus vienādus kā pudeļu aizbāžņus? Taču ne! Tu gribi būt cilvēks, kam ir pašam savas domas un uzskati, kas pats vērtē, sver un spriež, kas labs un ļauns, pareizs un nepareizs!

— Kā tu zini, ka tas, ko tu aizstāvi un māci, ir pareizs? Vai tu pats arī savā laikā necīnījies pret veclaicīgiem uzskatiem? Kad tavs vectēvs dzīvoja tad divi jauni cilvēki bez uzraudzības kopā nedrīkstēja atrasties pat balles zālē. Tavā jaunībā jūs par to smējāties, jūs satikāties un gājāt uz teātriem un kino un deju vakariem — divatā. Māte man to visu stāstījusi. Mūsu laikā vairs nedomā, ka tas nepiedienīgi, ja meitene apciemo zēnu.

— Kas tie ir, kas tā nedomā? Atkal „visi"? Tad zini, ka tie nav visi.

— Lielākā daļa.

— Ak laimīgā demokratiskā domāšana, kas ar balsu vairākumu var nolemt, ka pelēkais ir balts, vai melnais — zils! Nē, Rudīte. Tie, kas dažādos žurnālos un priekšlasījumos tagad sludina vaļību zēnu un meiteņu starpā, tie nav jaunas kultūras cēlēji. Tie ir gluži vienkārši — lētas popularitātes meklētāji. Un tie, kas viņiem skrien līdz, tie neradīs labāku, brīvāku pasauli.

Uldis bija iededzies un nemanīja, ka istabā ienākusi Monika.

(Turpinājums sekos)

Atbalsts Minsteres ģimnazijai

KANADAS DV ZEMES VALDES SĒDE TORONTO

Kanadas DV zemes valdes sēdē 1. decembrī DV namā Toronto ar klusuma brīdi pieminēja nesen mirušo DV Hamiltonas nodaļas biedru Robertu Āboliņu. Sēdes tālākajā gaitā valdes pr-dis E. Krūka informēja par visu zemju DV saimju nodomu godināt ilggadējo DV centrālās valdes priekšsēdi V. Janumu sakarā ar viņa 75 mūža gadiem, kas piepildīsies 7. janvārī. Organizācijas vārdā viņam pasniegs māksliniecisku adresi, kuru izgatavos Kanadā daiļamatnieks J. Zālītis. Kopīgajā adresē katrai zemei būs atsevišķa lapa; Kanadas DV saimes veltījuma lapu izgatavos Zenta Pola-Radiņa Hamiltonā. Bez šīs kopīgās adreses katras zemes DV saime iecerējusi arī īpašu apsveikumu.

Plašākas pārrunas izraisīja nākošā Kanadas DV delegātu sapulce, kuru vienojās sasaukt 15. un 16. martā Toronto. Lai sekmētu un paātrinātu delegātu sapulces darba gaitu valde vienojās paturēt iepriekšējo gadu praksi, visu amatpersonu ziņojumus sakopojot rakstveida pārskatā, tāpat arī organizāciju piesūtītos apsveikumus pavairojot, bet mutvārdu vēlējumus paredzot tikai sevišķos gadījumos. Pārrunas par turpmāko darbību ievadīs nodaļu pārstāvju īsi ziņojumi, bet visas rezolūcijas iesniedzamas tikai rakstveidā. Amatpersonu vēlēšanām kandidātus iepriekš apzinās nominācijas komisija, par kuras priekšsēdi apstiprināja J. Gailīti. Valdē šogad pārvēlami K. Bencons, O. Ieviņš un R. Bulte, kā arī divi pieaicinātie valdes locekļi. Dalības maksu delegātiem noteica 10 dol., kuros ieskaitītas pusdienas un piedalīšanās draudzības vakarā, bet vanadžu salidojuma dalībniecēm 5 dol. Kanadas vanadžu salidojums notiks 15. martā, arī DV namā. Aicinās DV teātri Kanadā sagatavot draudzības vakaram programmu, galvenokārt jautrus priekšnesumus. Delegātu sapulces atklāšanu, kuru ievadīs ar svētbrīdi, uzņems skaņu lentē.

Pēc kasiera R. Britāla ziņojuma valde vienojās Minsteres latviešu ģimnazijas atbalstam izmaksāt 300 dol., bet DV teātrim Kanadā 200 dol. No stipendiju fonda piešķīra 100 dol. Toronto universitātes pirmā kursa medicīnas studentam Guntim Siliņam, kas pazīstams kā aktīvs jaunatnes darbinieks.

Kultūras daļas vadītājs J. Gailītis ziņoja, ka par nesen izdoto trešo skaņu plati ar karavīru dziesmām saņemtas labas atsauksmes, liels arī pieprasījums. Šai mēnesī paredzēts uzsākt priekšdarbus ceturtās skaņu plates sagatavošanai, tādēļ visi aicināti iesūtīt karavīru dziesmu tekstus, melodijas vai vispārēju informāciju. Krāsu filmā uzņemta DV Ošavas nodaļas oficiālās darbības atklāšanas sarīkojuma norise. Pašreiz sagatavo filmu par Hamiltonas vanadžu kopas „Latvijas 50 gadu projektu": lielāka izmēra galda segu, kuŗa sastāvēs no atsevišķo Latvijas novadu tautiskām prievītēm un rakstiem.

Par Kanadas DV jaunatnes pirmo salidojumu ziņoja jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols. Tā galvenā organizētāja bija jaunatnes referente Tonija Krūka. Kaut dalībnieku skaits varēja būt lielāks, pasākums tomēr izdevās labi, attaisnojot mērķi un iecerus. Par sarīkojuma izdošanos pateicība pienākas arī Toronto vanadzēm, kuŗas gādāja par maltītēm un atspirdzinājumiem. Sarīkojumam „Zelta dukāts" telpas sarunātas Sky Line viesnīcā. Līguma nodrošināšanai valde vienojās viesnīcai iemaksāt 50 dol. Par šī 19. aprīlī paredzētā sarīkojuma rīcības komitejas priekšsēdi aicinās Kanadas vanadžu pr-ci M. Jonāni.

Iekšējās informācijas vadītājs R. Noritis ziņoja par piedalīšanos DV Montrealas nodaļas gadasvētkos, kuŗi bija labi organizēti un pauda draudzīgu sadarbību ar pārējām vietējām latviešu organizācijām. Par šo svētku norisi mūsu laikraksta līdzstrādnieks P. Agrums izgatavojis krāsu uzņēmumu kopojumu īpašā logatā, kuŗu nodevis zemes valdei novietošanai DV namā. Valde šo izdomu atzina par apsveicamu un ieteicamu arī citām nodaļām. DV Montrealas nodaļas darbā valda teicama rosība. Šogad pirmo reizi notika arī vanadžu organizēts Ziemsvētku tirdziņš. Nodaļas informācijas daļas vadītājs P. Agrums iecerējis pie nodaļas organizēt jaunatnes koklētāju ansambli. Šo nodomu atbalsta arī nodaļas valde, bet tā kā kokļu iegādei nepieciešami vismaz 180 dol., tad līdz zemes valdes atbalstu. Pēc pārrunām valde vienojās DV Montrealas nodaļai kokļu iegādei piešķirt 100 dol.

Kanadas DV saimē pašreiz ir 1198 biedri, 15 biedri-veicinātāji un 3 vanadzēni, kā informēja biedrzinis A. Taube. Šai organizācijā iestājies 91 biedrs, miruši 8, dzīvesvietas maiņas vai citu iemeslu dēļ izstājušies 18, bet saistību nekārtošanas dēļ izskaitīti 10 biedri. Daiļamatnieks J. Zālītis izgatavojis metu iecerētajam Lāčplēša kara ordeņa un Bruņinieku krusta kavalieru albumam, kuŗu valde pieņēma negrozītā veidā.

Ārējās informācijas daļas vadītājs O. Ieviņš ziņoja, ka uz Austrāliju nosūtīti visi pieejamie informācijas materiāli sakarā ar Antibolševistiskā bloka konferenci. No vairākām nodaļām saņemti ziņojumi par noorganizētajiem radioraidījumiem Latvijas dibināšanas 50 gadu atcerei.

Par palīdzības saiņu nosūtīšanu caur Zviedriju un Ziemsvētku kartīšu pieprasījumiem ziņoja aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps, bet Kanadas vanadžu priekšnieces vietniece T. Gailīte par vanadžu piedalīšanos Latvijas valstssvētku sarīkojumos un BATUN ierosinātās vēstuļu akcijas sekmēšanu.

Valdes pr-dis E. Krūka vēl ziņoja, ka divi Vācijas latviešu vēlas iecelot Kanadā un lūguši darba garantijas sagādi. Valde vienojās šīs garantijas sagādāt, sazinoties ar latviešu pasākumiem vai lauksaimniecību īpašniekiem. Dzīves un darba apstākļu dēļ no pienākumiem zemes valdē un DV 25 gadu jubilejas svinību sarīkojumu rīcības komitejas priekšsēža amata atlūdzies sporta daļas vadītājs R. Bulte. Valde iepazinās ar pārsūtīto goda tiesas priekšsēža P. Rudzīša paskaidrojumiem un atzina, ka visi viņa rīcībā esošie materiāli nodoti zemes valdei.

Sēdes nobeigumā šaušanas sekcijas vadītājs K. Deklavs ziņoja, ka nākošā gada Kanadas DV meistarsacīkstes notiks augustā Hamiltonas nodaļas izkārtojumā, bet Kanadas un ASV DV sporta šāvēju sacensības paredzētas Londonā.

Sēdē bez priekšsēža E. Krūkas piedalījās viņa vietnieks J. Gailītis, sekretārs K. Bencons, kasieris R. Britāls, biedrzinis A. Taube, ārējās un iekšējās informācijas daļas vadītāji O. Ieviņš un R. Noritis, aprūpes daļas vadītājs A. Kvēps, jaunatnes daļas vadītājs E. Ozols, Kanadas vanadžu priekšnieces vietniece T. Gailīte, goda tiesas priekšsēdis V. Grāvelis un sporta daļas šaušanas sekcijas vadītājs K. Deklavs.

R. N.

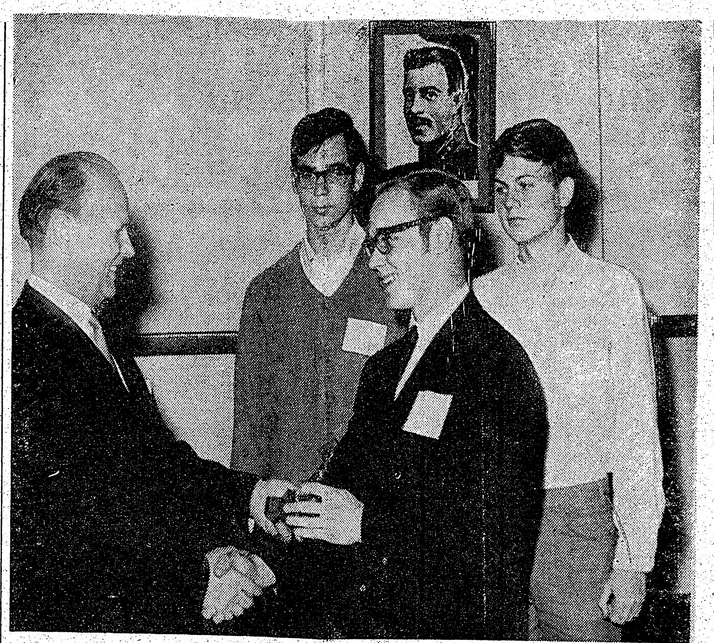

Kanadas DV jauniešu salidojumā Toronto zemes valdes priekšsēdis E. Krūka apbalvo Rīgas (72.) skautu vienības dalībniekus, kas ir DV Toronto nodaļas „krustdēli", bet šaušanas sacensībā pārspēja savus „krusttēvus": no kreisās — E. Krūka, Ivars Ārgalis, Kārlis Bērziņš un Arnis Rozītis.

Foto: J. Līgers

Virsnieki atceras savu skolu

Latviešu virsnieku apvienības Kanadā rīkotais Latvijas karaskolas 49. gadadienas atceres vakars Latviešu namā Toronto bija pulcinājis ap 150 apmeklētāju. To ievadīja ar tradicionālo virsnieku „parādi": pēc sarīkojuma „špīsa" V. Dreifelda ziņojuma, ka virsnieki nostājušies karaskolas 49. gadadienas ierindā, viņus uzrunāja apvienības pr-ks V. Krūmiņš, īsumā pakavējoties pie karaskolas tapšanas un pirmo kadetu cīņām pret bermontiešiem. „Šovakar cieņa un pateicībā pieminam un godinām pirmos krituošos kadetus, kas Latvijas karaskolas vēstures pirmajā lappusē ar savām asinīm ierakstīja gatavību ziedot savu dzīvību tēvu zemes brīvībai," teica V. Krūmiņš, uzrunas tālākajā daļā pieminot pirmās latviešu karavīru vienības, kas cīnījās latviešu virsnieku vadībā — strēlnieku pulkus, tāpat Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībniekus un otra pasaules kara leģionārus, arī kara invalidus, kas „Latvijas brīvībai ziedojuši daļu no sava dzīvības koka". Godināja arī visus padomju cietumos nomocītos un vergu gaitās izsūtītos mocekļus, V. Krūmiņš konstatēja: „Kad visā pasaulē izkaisītie latviešu virsnieki šovakar pulcēsies jundā, ierinda būs kļuvusi retāka nekā pagājušajā gadā, jo daudzi uz šo jundu vairs neieradīsies." Viņš nosauca 28 virsnieku vārdus, kas kopš pēdējiem karaskolas gadasvētkiem pievienojušies aizsaules pulkiem, V. Dreifeldam ziņojot viņu miršanas laiku un vietu brīvajā pasaulē un okupētajā Latvijā. To vidū bija Latvijas karaskolas priekšnieks, pirmais Latviešu virsnieku apvienības globālā prezidija priekšsēdis un kalpakietis plkv. A. Krīpens, pulkvežl V. Saulīte un R. Poruks, lāčplēši pltn. A. Aparnieks, pltn. A. Kleinbergs, kapt. J. Olinš, kapt. A. Lasmanis un ltn. G. Celmiņš, kā arī Latviešu virsnieku apvienības Kanadā biedri kapt. A. Ābolkalns, kapt. V. Veldre, kapt. E. Groskopts, ltn. A. Jansons un ltn. V. Burkēvics. Vakara dalībnieki viņu piemiņu godināja ar klusuma brīdi.

Tad V. Krūmiņš virsnieku vārdā solījās: „Šai svinīgajā brīdī mēs svelcam savu dzimteni un nebrīvībā nospiesto tautu, lūdzot Dievu, lai Viņš atdod brīvību mūsu tautai un ļauj mums gūt iespēju atkal atjaunot neatkarīgu Latvijas valsti mūsu tēvzemes robežās. Mūsu dzimtenes Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. atceres gadā mēs solāmies nerimt par tās brīvības atgūšanu tik ilgi, kamēr jauna brīvības saule uzlēks pār tās zilajiem kalniem. Neviens upuris šai cīņā mums nav par lielu. Novēlu visiem būt stipriem ticībā uz mūžīgo brīvo Latviju! Šī ticība lai ir mūsu stiprinātāja un vienotāja cīņā par tēvu zemes brīvību!"

Apvienības dubultkvartets K. Rangas vadībā, kas taurēja arī jundu, nodziedāja divas patriotiskas dziesmas, klātesošās kritušo, vergu gaitās aizvesto un mirušo virsnieku atraitnes godināja ar ziediem, visi vakara dalībnieki kopīgi vienojās Latvijas himnā un luterāņu baznīcas korālī, tad virsnieki, sekojot karaskolas 30. novembŗa vakara tradicijai, iebaudīja rupjmaizi ar marmelādi un melnu kafiju.

Pēc jundas, kad vakara dalībnieki bija ieņēmuši vietas pie svētku galda, apvienības pr-ks V. Krūmiņš sveica goda viesus—Lāčplēša kara ordeņa kavalieri Jūliju Ausekli, kas šovasar pārcēlies uz dzīvi Toronto, un apvienības dibināšanas idejas izlolotāju un īstenotāju Augustu Milleru, LNAK valdes pr-di J. Niedru, Savienības pulkveža Kalpaka bataljona Toronto kopas vecāko K. Tanni, Kanadas DV valdes pr-di E. Krūku, Kanadas vanadžu pr-ci M. Jonāni, Latviešu saimniecisko darbinieku apvienības Kanadā pr-di P. Rasiņu u. c. Bijušais ilggadējais apvienības priekšnieks J. Šmits referātā plašāk pakavējās pie Latvijas karaskolas rašanās un tā laika situācijas, izsekojot arī virsnieku gaitas līdz Latvijas brīvības iznīcināšanai, otrā pasaules karā un vēlāk svešumā.

LNAK valdes pr-dis J. Niedra, apsveicot virsnieku saimi, uzsvēra, ka šī junda ir sevišķi nozīmīga, jo notiek Latvijas dibināšanas 50. jubilejas gadā, tādēļ uz šo sarīkojumu liekams sevišķs uzsvars, lai tas paliktu vēl labākā atmiņā nekā aizvadītie citi karaskolas gadasvētki. Šogad visos sarīkojumos daudzina latviešu karavīrus, un tas ir saprotami, jo neviena valsts nevar pastāvēt bez labas virsnieku saimes. Bijušas varas, kas centušās virsniekus iznīcināt, bet vēlāk līdu atzinušas un virsnieku kadru atkal atjaunojušas. „Šis nav parasts draudzības vakars," sacīja J. Niedra, „bet tam piekrīt daudz dziļāka nozīme. Virsnieku saime praktiski pulcējas tikai vienreiz gadā un gadu nav daudz. Tādēļ šī ir sevišķi nozīmīga diena. Bet tā nav tikai pašapmierinājuma diena, tajā viens otrā savstarpēji stiprina ticību Latvijas nākotnei. Šai dienai ir arī liela politiska nozīme, kaut par to neraksta kanadiešu avīzes, bet tās atskaņas dzird tie, kam tās jādzird — apspiestā tauta Latvijā. Tādēļ šīs pulcēšanās jāturpina, kamēr vien varam kopā sanākt. Nekas zem šīs saules nenotiek bez Dieva zināsa. Ja mēs nebūtu izkļuvuši brīvībā, ja še neorganizētos un necīnītos, Baltijas valstu jautājums pasaules politikā jau sen būtu nolīdzināts par prieku ne tikai mūsu ienaidniekiem, bet arī daudziem draugiem, kuŗiem nepatīk, ka to kustina. Šai apziņā turpināsim strādāt un cīnīties, bet ievērosim, ka mērķi sasniedz ne vienmēr pirmā vienība, kas dodas uzbrukumā, bieži vien to iespēj tikai otra vai trešā. Tas pats attiecināms uz tautas paaudzēm."

Apvienības sekretārs A. Eglītis nolasīja rakstveida sumnājumus, kuŗus bija sūtījis Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājs Dr. A. Spekke, Latvijas sūtniecības Londonā vadītājs T. V. Ozoliņš, Latvijas konsuls Montrealā V. Tomsons, ģenerālis J. Priede, DV organizācijas priekšnieks plkv. V. Janums, Latviešu virsnieku apvienības ASV pr-ks V. Hazners, Latviešu virsnieku apvienības Austrālijā priekšnieka pagaidu vietas izpildītājs J. Dzenis, vplv. A. Silgailis u. c.

Apvienības pr-ks V. Krūmiņš, virsnieku saimei saucot trīskāršu „Lai dzīvo", apsveica un pasniedza velti vienīgajam valdes loceklim, kas darbojas kopš apvienības dibināšanas, kasierim Aleksandram Augulim sakarā ar 65 mūža gadiem, kuŗi viņam piepildās nākošajā dienā. Gavilnieku Latviešu nama valdes vārdā sveica arī O. Dzērvītis, suminot viņu kā nama revīzijas komisijas locekli.

Programmas daļā vairākas dziesmas dziedāja K Rangas vadītais apvienības dubultkvartets, kas uzstājas tikai reizi gadā — Latvijas karaskolas gadasvētku sarīkojumā, par ko saņēma īpašu apsveikumu, bet katrs dziedātājs pa baltam neļķes ziedam. Trīs dziesmas A. Krūmkoka klavierpavadījumā nodziedāja arī soprāns Apolonija Sapale—Raikovska.

Balles priekus ievadīja ar tradicionālo polonēzi, to vadot apvienības pr-kam V. Krūmiņam pārī ar R. Niedru. Par deju mūziku rūpējās A. Krūmkoka kapella, bet vakara loterijai savu gleznu bija dāvinājis J. Popelis.

Vtr.

Rīgas (72.) skautu vienības Toronto rīkotajā „raibajā vakarā" 23. novembrī latviešu skautu pilnvarnieku padomes loceklis A. Freibergs piesprauž pateicības zīmi Saulīti vecāku padomes priekšsēdim Albertam Lucam.

Foto: A. Aldermanis

TORONTO ZIŅAS

● Toronto universitātes studentu administrātīvajā padomē vienā no 9 brīvajām vietām ievēlēta latviete Silvija Jūrmaliete.

● Baptistu draudzes reliģiskiētisko pārdomu vakarā 21. novembrī māc. R. Ekšteins iztirzāja tematu „Vai ASV atrodas otra pilsoņu kaŗa priekšvakarā?" Bija ieradušies apm. 45 interesenti. Šorelz izpalika parastā mūzikālā daļa. Nākošais pārdomu vakars notiks 26. decembrī plkst. 8 vakarā Latviešu namā, kad māc. R. Ekšteins runās par tematu „Kāda izskatītos mūsu pasaule bez Ziemsvētkiem?" Dziedās draudzes koris diriģenta A. Purva vadībā. Ziemsvētku ieskaņas koncerts paredzēts 22. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā Valmera ielas baznīcā, piedaloties solistiem M. Dežardēnai un P. Geistautam, pianistei A. Rundānei, draudzes korim un stīgu kvartetam.

● Neparastā negadījumā 29. novembŗa priekšpusdienā Sv. Andreja baznīcā nogalināts latviešu un igauņu draudzes apkalpotājs Jānis Brundzāts. Māc. A. Cops, ieejot baznīcas garderobes telpā, atrada viņu, asinīm nopludušu, guļam zem klavierēm, kuŗām līdzās atradās dažādi darba rīki. Nogādāts tuvējā Veleslejas slimnīcā, J. Brundzāts, vairs neatguvis samaņu, drīz miris. Izsauktā policija ieteicās, ka tik neparastu negadījumu vēl nav piedzīvojusi. Jāpieņem, ka J. Brundzāts vēlējies klavierkājai piestiprināt nolūzušo ritenīti, tādēļ saslējis smago instrumentu gaisā, bet tas, pārsniedzot līdzsvara punktu, uzkritis viņam virsū, nāvīgi satriecot galvu. Jānis Brundzāts bija dzimis 1900. gada 12. septembrī un dzimtenē strādāja par mežsargu Bārtā. Sv. Andreja baznīcā viņš bija nodarbināts vairāk nekā 3 gadus. Nelaiķi, par kuŗu sēro dzīvesbiedre Anna un citi piederīgie, pēdējā gaitā izvadīja 2. decembrī.

● Austrālijas latviešu mākslinieka Gunāra Saliņa gleznu izstādi 30. novembrī Sv. Jāņa baznīcas telpās atklāja redaktors M. Čulītis. Ap 50 izstādes apmeklētāju viņš iepazīstināja ar mākslinieka lidzsinējiem veikumiem, pašreizējo pasaules ceļojumu un piederību pie Austrālijas mākslinieku vienības Zilā ota. Izstādē skatāmas 20 gleznas, galvenokārt akvareļi un eļļas, no kuŗām atklāšanas dienā jau divas pārdotas. Izstāde turpināsies līdz 8. decembrim un atvērta darbdienās no plkst. 6 — 9 vakarā.

● Gadskārtējais DV Ziemsvētku tirdziņš 30. novembrī un 1. decembrī DV namā bija pulcinājis krietni vairāk par 1000 apmeklētājiem. Kopīgais apgrozījums pārsniedza 5000 dol., bet atlikums paredzams ap 1300 dol. Tirdziņa rīcības komiteju arī šogad vadīja A. Šterns.

● Baltijas sieviešu padomes Kanadā slēgtā pēcpusdienā prezidija priekšsēdes Lauras Krastas mājā 20 dalībnieču noklausījās Raiersona techniskā institūta lektores Gunas Blūmes referātu par narkotiskām vielām, galvenokārt LSD. Pēc referāta bija pārrunas.

● Mākslinieka Otto Grebžes 50. gleznu izstādi atklās 8. decembrī plkst. 2 pēcpusdienā Ričmondhillā (47 Pemberton Cresc. N.). Izstāde turpināsies līdz 15. decembrim un būs atvērta katru dienu no plkst. 10 — 10 vakarā.

● Sv. Jāņa draudzē kristīta Natālija Anna Mazūra, Vija un Ainas meitiņa.

Kaimiņtautu prese sumina Latviju

Sakarā ar Latvijas neatkarības proklamēšanas 50. gadadienu Toronto lietuviešu laikraksts „Tevišķes Žiburiai" 21. novembŗa n-ra pirmajā lapp. bija ievietojis apsveikumu latviešu valodā: „Sirsnīgi sveicieni latviešu brāļiem Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadadienā!" Tai pašā lappusē bija arī mūsu laikraksta redaktora A. Vinčela ievadraksts „50 Latvijos gimtadieno" (Latvijas 50. dzimšanas dienā) un divi J. Liģera uzņēmumi; viens rādīja latviešu tautu meitas dziesmu svētku korī, otrs Laimdotu Gleški spēlējam kokli un dziedam. Laikraksta citā lappusē bija lasāmi divi plašāki raksti par Latvijas jubilejas sarīkojumiem — par Latvijas valstssvētku aktu Maseja hallē un LNAK rīkoto pieņemšanu ar latviešu senlietu un daiļamatniecības skati Ontario karaliskajā mūzejā. Arī Toronto igauņu laikraksts „Meie Elu" 21. novembŗa numurā bija publicējis A. Vinčela rakstu „Läti vabariigi 50. sünnipäevaks" (Latvijas republikas 50. dzimšanas dienā), bet Montrealas lietuviešu laikraksts „Nepriklausoma Lietuva" 20. novembŗa numura pirmajā lappusē bija ievietojis divu latviešu jauniešu uzņēmumu (tautas tērpos ar kokli) un rakstu, liekot tam virsrakstā vēlējumu latviešu valodā: „Saules mūžu dzīvot brīvai Latvijai!"

Piezīmējams, ka arī vācu laikraksta „Toronto Courier" 2. novembŗa numurā bija lasāma divu sleju gara lasītāja vēstule „Das demokratische Lettland" (Demokratiskā Latvija), kuŗā apskatīti neatkarīgās Latvijas panākumi un tās brīvības iznīcināšana. Kā vēstules autors parakstījies F. Brīvkungs, kas par Latvijas jautājumiem palaikam tai pašā laikrakstā rakstījis jau arī agrāk. Jāpieņem, ka F. Brīvkungs ir pseudonims, kuŗu lietojis kāds latvietis vai baltvācietis, bet raksta saturs un stils lauj vairāk domā par latvieti.

Rd.

TAUTIEŠI,
kas ap Ziemsvētkiem vai gada beigās dodas uz Eiropu, laipni lūgti sazināties ar Elmaru Krūku, zvanot vakaros Toronto 489-2878.

Toronto latviešu koncertapvienības valde
lūdz abonentus un visus citus, kas apmeklēja A. Lagzdiņa ērģeļkoncertu, atvainot neparasti īso programmu, kuŗu mākslinieks saīsināja bez apvienības valdes ziņas.
TORONTO LATVIEŠU KONCERTAPVIENĪBA

Latvijas valstssvētku rīcības komiteja Hamiltonā 22. novembrī bija rīkojusi preses konferenci. Uzņēmumā daļa viesu ar „lāčplēsi" un tautu meitām: no kreisās — Uģis Ziemelis, provinces parlēja, ČHAM raidītāja ziņu redaktors E. Bradfords, Māra Ezerkalna un ČHAM pārstāvis J. Marovs.

Foto: J. Gailītis

Latvijas daudzinā
Kalamazū

Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres raditais gribas un darba spara uzliesmojums Kalamazū tautiešos no jauna apliecināja, ka vienotībā arī neliela grupa var iespēt krietnus veikumus. Kolonijas darbīguma rezultātā notika 13 dažādu pasākumu Latvijas daudzināšanai un pašu nacionālo spēku stiprināšanai. Skaisti to izteica Latviešu biedrības pr-ks O. Reinvalds Latvijas valstssvētku aktā 17. novembrī Kalamazū kolledžas telpās: „Nav varas, kuŗa var izdzēst Latvijas neatkarības laika skaistos gadus; nav varas, kas var atņemt ticību brīvībai, kuŗas ideja lido no paaudzes uz paaudzi."

Aktu, kuŗā piedalījās ap 450 dalībnieku, ievadīja prāv. J. Turka svētruna, pieminot ticību un pienākumu, bet māc. A. Piebalgs teica lūgšanu. Dzejnieks Valdis Krāslavietis skandēja savus darbus no cikla „Vētīšana". Priekšnesumu daļā dziedāja vīru koris diriģenta A. Kalnāja vadībā. Ērģeļu pavadījumu V. Baštika „Latvijas balādei" spēlēja V. Treimanis. Jubilejas sarīkojumu skaisti izcēla visu organizāciju karogi un mākslinieka H. Celma gaumīgais telpu dekorējums.

Otrs sarīkojums 13. novembŗa vakarā bija domāts galvenokārt vietējai amerikāņu sabiedrībai, kuŗa nozīmi pastiprināja tas, ka Kalamazū mākslas centra namā bija izstādīti vietējo latviešu mākslinieku darbi, kaut šī centra vadība līdz šim nebija rīkojusi neviena vietējā amerikāņu mākslinieka izstādi. Skatē ar savieni darbiem piedalījās gleznotāji Nora Drapče, Nikolajs Riške, Arnolds Sildegs, Viestarts Aistars, Anita Zeltiņa, Jānis Balks un Alberts Ōdris, bez tam P. Skrupškele ar audumiem, V. Steinhards un M. Zaļinska ar keramiku un Antons Sildegs ar Fr. Ritumu ar koka izstrādājumiem. Viņu darbi bija izstādīti laikā no 5. — 24. novembrim, bet oficiālais sarīkojums ar izstādes atklāšanu notika 13. novembrī, piedaloties vairāk nekā 150 viesiem. Pēc mākslas centra direktora H. Grīvera atklāšanas runas apmeklētājus ar latviešu mākslu iepazīstināja, demonstrējot diapozitīvus, jaunās paaudzes mākslinieks Ģirts Puriņš. Vakara programmu vadīja Dr. V. Muižnieks.

Abos sarīkojumos ierādās Kalamazū pilsētas galva P. Šrīrs un vairāki pilsētas valdes locekļi. Sarīkojumus kopīgi bija organizējušas visas latviešu organizācijas bez īpašas ieejas maksas.

Trešais iespaidīgākais sarīkojums bija Kalamazū latviešu draudzes sagatavotais H. Celma uzvedums „Tēvzemei un brīvībai" ar vairāk nekā 40 dalībniekiem un ap 350 skatītājiem. 17. novembŗa rītā svētku dievkalpojumu vadīja prāv. J. Turks Sv. Jāņa draudzes baznīcā, bet 18. novembŗa vakarā māc. A. Piebalgs latviešu draudzes organizēti piedalījās skautu un gaidu latviešu skolā 16. tā bija rīkojusi L šanas 50 gadu atc izvērtās iespaidīg reiz. Pēc svētbrīža tājs un rakstnieks tars. Skolas pārzi šķele pasniedza kai ALAs izglītība pelnu stipendiju gada rakstveida lu jauniešiem, bet ves — lielgaida sone un guntiņa ka latviešu skolu gaidu sagatavotām matām.

Vietējais amerik par sarīkojumu kus rakstus un fo bet televīzijas rai vembrī uzstājās Balka, dziedot un latviešu tautas novembrī S. Mikel demonstrēja tauts daiļamatniecības bet 15. novembrī dalījās māc. V. students J. Pava latviešu jaunatnes Austra Runģa va kārtojusi iespēju piedalīties pilsētas tajā nolasot vēstīj vijas jubileju un p vokli. Pēc šī M. B tā vēstījuma pilsē Šrīrs cildināja lat Kalamazū dzīvē u bija pieslēgta ra to noklausījās lie jo iedzīvotāju. Nā laikraksts, atreferē tu, latviešu jaunat sniedza kā atsevišķ

YWCAs namā 14. kotajā tautību fest stends ar daiļam strādājumiem un guva lielu apmekl nu. Ne mazāku ie jās Rietumu univer šu studentu lekārto ternacionālajā izst brī, ar kuŗu iepa mācības spēki un skatoties arī latvie jas, kuŗas divos sniedza vietējā dej šajos sarīkojumos cības izstrādājumus ja devis V. Mikelso krājumiem.

Arī koris Dziesm tikai dziedāja, bet pasākumiem popu vijas vārdu pat pla Tas sagatavoja 112 su koristu (80) p nosūtīja brīvās pa vadītājiem, aicinot tijas valstu jautāj tajās nācijās, ja t celtu. Koris vietē kām arī nodeva 4 g via, Country and P plārus.

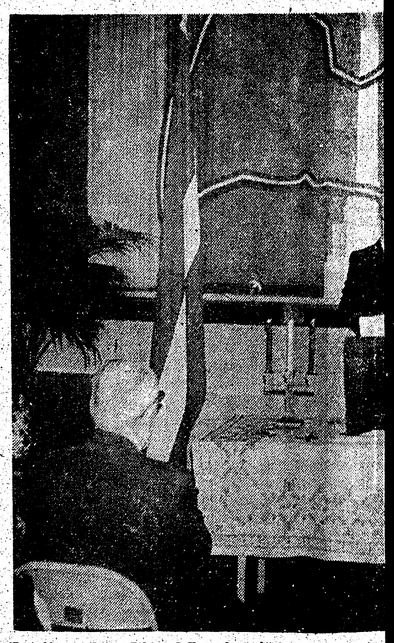

Latvijas valstssvētku rīcības komitejas priekšsēdis A. Freibergs pasniedzot Latvijas 50 gadu atzinības medaļu tekstu, pasniedzot Latvijas 50 gadu atzinības meda Frankam T. Lambam.

O ZIŅAS

ja nodarbināts vairāk nekā 3 adus. Nelaiķi, par kuru sēro ivesbiedre Anna un citi piede- gie, pēdējā gaitā izvadīja 2. de- mbrī.

Austrālijas latviešu māksli- eka Gunāra Saliņa gleznu iz- ādi 30. novembrī Sv. Jāņa baz- cas telpās atklāja redaktors . Čulītis. Ap 50 izstādes ap- eklētāju viņš iepazīstināja ar ākslinieka līdzšinējiem veiku- iem, pašreizējo pasaules ceļo- mu un piedzīvo ple Austrāli- s mākslinieku vienības Zilā a. Izstādē skatāmas 20 glez- s, galvenokārt akvareļi un as, no kuŗām atklāšanas die- jau divas pārdotas. Izstāde rpināsies līdz 8. decembrim atvērta darbdienās no plkst. 9 vakarā.

Gadskārtējais DV Ziemsvēt- tirdziņš 30. novembrī un 1. cembrī DV namā bija pulci- jis krietni vairāk par 1000 ap- eklētājiem. Kopīgais apgrozi- ns pārsniedza 5000 dol., bet ikums paredzams ap 1300 . Tirdziņa rīcības komiteju šogad vadīja A. Šterns.

Baltijas sieviešu padomes nadā slēgtā pēcpusdienā pre- ija priekšsēdes Lauras Kras- mājā 20 dalībnieču noklausī- Raiersona techniskā institū- lektores Gunas Blūmes refe- u par narkotiskām vielām, lvenokārt LSD. Pēc referāta a pārrunas.

Mākslinieka Otto Grebžes 50. znu izstādi atklās 8. decembrī st. 2 pēcpusdienā Ričmond- lā (47 Pemberton Cresc. N.). stāde turpināsies līdz 15. de- mbrim un būs atvērta katru nu no plkst. 10 — 10 vakarā. Sv. Jāņa draudzē kristīta Na- ija Anna Mazūra, Viļa un Ai- s meitiņa.

sumina Latviju

tario karaliskajā mūzejā

Arī Toronto igauņu laik- sts „Meie Elu" 21. novembŗa murā bija publicējis A. Vinče- rakstu „Läti vabariigi 50. sün- päevaks" (Latvijas republikas dzimšanas dienā), bet Mont- las lietuviešu laikraksts „Ne- klausoma Lietuva" 20. no- mbŗa numura pirmajā lappu- bija ievietojis divu latviešu niešu uzņēmumu (tautas tēr- s ar kokli) un rakstu, liekot virsrakstā vēlējumu latvie- valodā: „Saules mūžu dzīvot vai Latvijai!"

iezīmējams, ka arī vācu laik- sta „Toronto Courier" 2. no- mbŗa numurā bija lasāma di- sleju gara lasītāja vēstule s demokratische Lettland" mokratiskā Latvija), kuŗā katīti neatkarīgās Latvijas ākumi un tās brīvības iznīci- ana. Kā vēstules autors para- es F. Brīvkungs, kas par Lat- s jautājumiem palaikam tai laikrakstā rakstījis jau arī k. Jāpieņem, ka F. Brīv- gs ir pseudonims, kuŗu lie- s kāds latvietis vai baltvā- s, bet raksta saturs un stils vairāk domā par latvieti.

Rd.

TAUTIEŠI,

s ap Ziemsvētkiem vai ga- beigās dodas uz Eiropu, pni lūgti sazināties ar El- ru Krūku, zvanot vakaros ronto 489-2878.

tapvienības valde

apmeklēja A. Lagzdiņa programmu, kuŗu māk- ides ziņas.

NCERTAPVIENĪBA

kojusi preses konferenci. is Ziemelis, province par- s Folijs, Baiba Šmita-Ka- HAM pārstāvis J. Marovs. Foto: J. Gaļitis

Latvijas daudzināšana Kalamazū

Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres radītais gribas un darba spara uzliesmojums Kalamazū tautiešos no jauna apliecināja, ka vienotībā arī neliela grupa var iespēt krietnus veikumus. Kolonijas darbīguma rezultātā notika 13 dažādu pasākumu Latvijas daudzināšanai un pašu nacionālo spēku stiprināšanai. Skaisti to izteica Latviešu biedrības pr-ks O. Reinvalds Latvijas valstssvētku aktā 17. novembrī Kalamazū kolledžas telpās: „Nav varas, kuŗa var izdzēst Latvijas neatkarības laika skaistos gadus; nav varas, kas var atņemt ticību brīvībai, kuŗas ideja lido no paaudzes uz paaudzi."

Aktu, kuŗā piedalījās ap 450 dalībnieku, ievadīja prāv. J. Turka svētruna, pieminot ticību un pienākumu, bet māc. A. Piebalgs teica lūgšanu. Dzejnieks Valdis Krāslavietis skandēja savus darbus no cikla „Vētīšana". Priekšnesumu dajā dziedāja vīru koris diriģenta A. Kalnāja vadībā. Ērģeļu pavadījumu V. Baštika „Latvijas balādei" spēlēja V. Treimanis. Jubilejas sarīkojumu skaisti izcēla visu organizāciju karogi un mākslinieka H. Celma gaumīgais telpu dekorējums.

Otrs sarīkojums 13. novembŗa vakarā bija domāts galvenokārt vietējai amerikāņu sabiedrībai, kuŗa nozīmi pastiprināja tas, ka Kalamazū mākslas centra namā bija izstādīti vietējo latviešu mākslinieku darbi, kaut šī centra vadība līdz šim nebija rīkojusi neviena vietējā amerikāņu mākslinieka izstādi. Skatē ar saviem darbiem piedalījās gleznotāji Nora Drapče, Nikolajs Riške, Arnolds Sildegs, Viestarts Aistars, Anita Zeltiņa, Jānis Balks un Alberts Ūdris, bez tam P. Skrupškele ar audumiem, V. Steinhards un M. Zaļinska ar keramiku un Antons Sildegs ar Fr. Ritumu ar koka izstrādājumiem. Viņu darbi bija izstādīti laikā no 5. — 24. novembrim, bet oficiālais sarīkojums ar izstādes atklāšanu notika 13. novembrī, piedaloties vairāk nekā 150 viesiem. Pēc mākslas centra direktora H. Grīvera atklāšanas runas apmeklētājus ar latviešu mākslu iepazīstināja, demonstrējot diapozitīvus, jaunās paaudzes mākslinieks Ģirts Puriņš. Vakara programmu vadīja Dr. V. Muižnieks.

Abos sarīkojumos ieradās Kalamazū pilsētas galva P. Šrīrs un vairāki pilsētas valdes locekļi. Sarīkojumus kopīgi bija organizējušas visas latviešu organizācijas bez īpašas ieejas maksas.

Trešais iespaidīgākais sarīkojums bija Kalamazū latviešu draudzes sagatavotais H. Celma uzvedums „Tēvzemei un brīvībai" ar vairāk nekā 40 dalībniekiem un ap 350 skatītājiem. 17. novembŗa rītā svētku dievkalpojumu vadīja prāv. J. Turks Sv. Jāņa draudzes baznīcā, bet 18. novembŗa vakarā māc. A. Piebalgs Kalamazū latviešu draudzes baznīcā, kuŗā organizēti piedalījās arī latviešu skautu un gaidu vienības. Arī latviešu skola 16. novembŗa rītā bija rīkojusi Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres aktu, kas izvērtās iespaidīgāks nekā citreiz. Pēc svētbrīža runāja skolotājs un rakstnieks Ernests Aistars. Skolas pārzine P. Skrupškele pasniedza Sarmītei Kajakai ALAs izglītības nozares „nopelnu stiependiju — godalgu šāgada rakstveida sacensībā skolu jauniešiem, bet gaidu pārstāves — lielgaida Sandra Miķelsone un guntiņa Maruta Kajaka latviešu skolu apveltīja ar gaidu sagatavotām mācību grāmatām.

Vietējais amerikāņu laikraksts par sarīkojumu sniedza vairākus rakstus un fotouzņēmumus, bet televizijas raidījumā 5. novembrī uzstājās dzejniece A. Balka, dziedot un stāstot par latviešu tautas dziesmām, 11. novembrī S. Miķelsone savukārt demonstrēja tautas tērpu un dailamatniecības izstrādājumus, bet 15. novembrī diskusijās piedalījās māc. V. Vārsbergs un students J. Pavasars. Vietējā latviešu jaunatnes kopa pr-ža Austra Ruņģa vadībā bija izkārtojusi iespēju 18. novembrī piedalīties pilsētas valdes sēdē, tajā nolasot vēstījumu par Latvijas jubileju un pašreizējo stāvokli. Pēc šī M. Baškera nolasītā vēstījuma pilsētas galva P. Šrīrs cildināja latviešu devumu Kalamazū dzīvē un darbā. Sēde bija pieslēgta radiofonam, un to noklausījās liels skaits vietējo iedzīvotāju. Nākošajā dienā laikraksts, atreferējot sēdes gaitu, latviešu jaunatnes vēstījumu sniedza kā atsevišķu rakstu.

YWCAs namā 14. novembrī rīkotajā tautību festivālā latviešu stends ar dailamatniecības izstrādājumiem un rotas lietām guva lielu apmeklētāju piekrišanu. Ne mazāku ievērību izpelnījās Rietumu universitātes latviešu studentu iekārtotais stends internacionālajā izstādē 23. novembrī, ar kuŗu iepazinās daudzi mācības spēki un studenti, noskatoties arī latviešu tautas dejas, kuŗas divos uzvedumos sniedza vietējā deju grupa. Abos šajos sarīkojumos dailamatniecības izstrādājumus un rotas bija devis V. Miķelsons no saviem krājumiem.

Arī koris Dziesmu Vairogs ne tikai dziedāja, bet ar dažādiem pasākumiem popularizēja Latvijas vārdu pat plašākā apjomā. Tas sagatavoja 112 vēstuļu ar visu koristu (80) parakstiem un nosūtīja brīvās pasaules valstu vadītājiem, aicinot aizstāvēt Baltijas valstu jautājumu Apvienotajās nācijās, ja to kādreiz paceltu. Koris vietējām bibliotēkām arī nodeva 4 grāmatas „Latvia, Country and People" eksemplārus.

V. Bokis

Latviešu filatelistu apvienības valdes priekšsēdis O. Vīndedzis pasniedz Latvijas sūtniecības vadītājam Vašingtonā prof. Dr. A. Spekķem adresi un ceļojošo balvu. Foto: Z. Vīndedze

PROF. DR. A. SPEKKE LFA GODA PRIEKŠSĒDIS

Par sevišķiem nopelniem latviešu filatelistu un numizmatu darba un centienu atbalstīšanā Latviešu filatelistu apvienība, kas ir globāla apjoma organizācija, par savu pirmo goda priekšsēdi izraudzījusi Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītāju prof. Dr. A. Spekki. Sakarā ar Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri apvienības valde vienojās Dr. A. Spekkem pasniegt arī īpašu adresi, kuŗu pēc M. Zichmaņa meta darinājis dailamatnieks J. Zālītis.

Latviešu filatelistu apvienības valdes pr-dis O. Vīndedzis ar dzīvesbiedri Zinaidu 9. novembrī ieradās Latvijas sūtniecībā Vašingtonā, pasniedzot Dr. A. Spekkem bez adreses arī ceļojošo balvu par LFA darba sekmēšanu. Šo balvu dāvinājušas Montrealas latviešu organizācijas, un 1965. gadā tā piešķirta apvienības darbiniekam E. Bērdiņam, 1966. gadā R. Brāzmam, bet par 1967. gadu sūtniecības vadītājam Dr. A. Spekkem.

Kaut tikko atspirdzis no slimības, Dr. A. Spekke, par spīti darba slodzei, veltījis ilgāku laiku sarunām ar LFA priekšsēdi un iepazīstināja viņu arī ar savu porcelāna kollekciju, kuŗa ir daudzi reti priekšmeti no dažādām valstīm. Sarunā Dr. A. Spekke atzinīgi novērtēja mūsu filatelistu un numizmatu darbu, jo ar aktīvo piedalīšanos dažādās lokālās un starptautiskās iestādēs paveikts ievērojams darbs Latvijas popularizēšanā. Latvijas pastmarkas, naudas zīmes, monētas un citi eksponāti ir interesants un vērtīgs vēstures materiāls.

Svētki Ročestrā

Latvijas neatkarības pasludināšanas 50 gadu atceres svinības Ročestrā, ar kuŗām izraudzītā Latvijas jubilejas sarīkojumu rīcības komiteja pr-ža A. Niedola vadībā pabeidza ļoti raženu darbību Latvijas vārda popularizēšanā, ievadīja māc. T. Ziraka vadītais dievkalpojums Miera baznīcā, kuŗam sekoja svinīgais akts un koncerts YWCAs auditorijā. To, tāpat kā dievkalpojumu, ievadīja ar svinīgu karogu ienešanu, piedaloties bij. Latvijas armijas kapteinim J. Lejniekam kā karogu ievedējam un bij. strēlniekam Ž. Mittenbergam ar bij. leģionāru J. Medni kā karogu ienesējiem. Karogu goda sardzē stāvēja vanadzeni divās maiņās — Velta Karlsone ar Daini Hazneru un Anna Zariņa ar Aivaru Izaku.

Ļoti labi apmeklēto Latvijas valstssvētku aktu svinīgi dekorētajā zālē ar uzrunu atklāja rīcības komitejas pr-dis A. Niedols. Sekoja priekšnesums „Latvijas tapšana dzejā", kuŗu, skandinot J. Akurātera, K. Skalbes, P. Rozīša un J. Raiņa dzejoļus un latviešu tautas dziesmas, Skaidrītes Pavasaras klavierpavadījumā sniedza Marija Pavasara, Biruta Dzene un Jānis Kalniņš. Aizkustināja brīdis, kad, deklamācijām vēstījot Latvijas brīvības laiku, skatuves dziļumā atvērās priekškars, atsedzot mākslinieka Ērvīna Riteņa atveidoto Brīvības pieminekli, 8 pēdas augstu. Latvijas valsts proklamēšanas tekstu nolasīja rīcības komitejas loceklis Vitauts Hazners.

Kā goda viesi svinībās bija ieradušies un apsveikumus teica pilsētas galva Franks T. Lambs, pilsētas valdes loceklis Stefens Meijs, ukraiņu grupas pārstāvis un ABN AF Ročestras nodaļas pr-dis Viljams Andrušins, lietuviešu pārstāvis prof. Dr. Antonas Klimas, čechoslovaku pārstāvis prof. Dr. Stefans Prebils, holandiešu pārstāvis Klarenss Talsma un ungāru pārstāvis Dr. Šandors Nedžs. Rakstveida apsveikumus bija sūtījuši ASV tautas vietnieku nama locekļi Franks Hortons un Barbara B. Konēbla, kā arī igauņu pārstāvis Abels Pintsons.

Brīvās pasaules latviešu apvienības vārdā rīcības komitejas pr-dis A. Niedols pasniedza pilsētas galvam Lambam un Lietuviešu apvienības Ročestrā bijušam ilggadējam pr-dim Pēterim Norkelunam Latvijas 50 gadu atzinības medaļu „Pro Merito" un goda diplomu, rakstūrojot abu darbību Latvijas labā.

Svinību dalībnieki, kuŗu vidū bija arī pulciņš lietuviešu, vienprātīgi pieņēma rīcības komitejas izstrādāto un tās locekļa Vitauta Haznera nolasīto rezolūciju vēstuli jaunievēlētajam ASV prezidentam Ričardam Niksonam.

Svētku koncertā, dodot arī piedevas, piedalījās Filadelfijas-Vašingtonas sieviešu ansamblis Edītes Zeiles un Vašingtonas koklētāju ansamblis V. Kārkla vadībā.

Sarīkojuma noslēgumā apmeklētāji un viesi pakavējās pie Krusta draudzes dāmu komitejas un vanadžu kopas sarūpētā kafijas galda, runas par mūsu pašreizējām problēmām teicot Krusta draudzes pr-kam Fr. Kalniņam un DV apvienības pr-kam A. Izakam.

Dienu vēlāk, vienas stundas radioraidījumu, veltītu Latvijas dibināšanas 50 gadu atcerei, sniedza WSAY raiditājs. To lietpratīgi bija sakārtojis, ieskaņojot un ierunājot skaņu lentē, jaunās paaudzes rīcības komitejas loceklis Andris Kalniņš.

A. I.

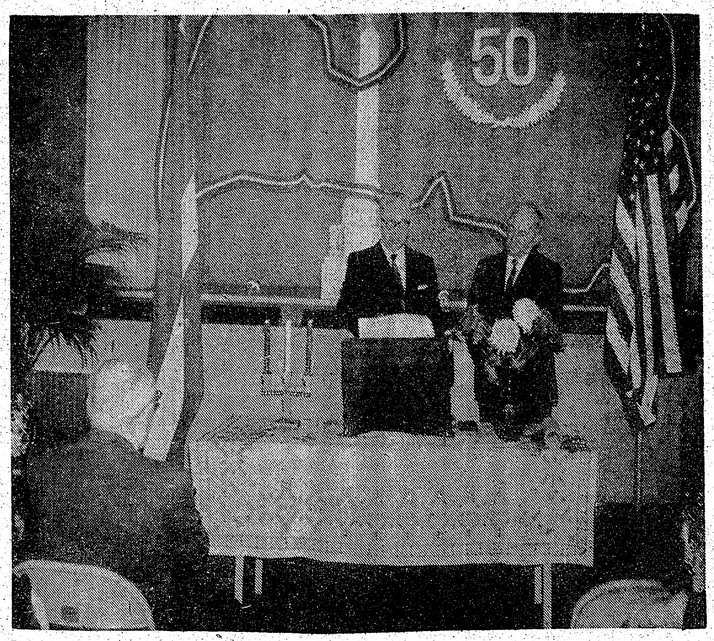

Latvijas valstssvētku rīcības komitejas priekšsēdis Alfrēds Niedols (pa kreisi) nolasa diploma tekstu, pasniedzot Latvijas 50 gadu atzinības medaļu „Pro Merito" Ročestras pilsētas galvam Frankam T. Lambam.

Latvijas valstssvētki Zviedrijā

Zviedrijas tautieši Latvijas dibināšanas 50. gadskārtu atzīmēja trīs dienās. Jau 16. novembrī svētku akti notika Gēteborgā, kur runāja Latvijas diplomātiskais pārstāvis J. Tepfers, Lundā, kur runāja Dr. K. Draviņš, un Makomā (pie Karlstates), kur runāja redaktors J. Rudzītis.

Stokholmā valstssvētku svinības ievadīja ar izstādes „Latvijas 50 gadu" atklāšanu un Mārtiņa Zīverta lugas „Rīga dimd" izrādi. 16. novembrī Latviešu nacionālais fonds bija rīkojis preses konferenci, kuŗā Viļņa dzimušais ASV pavalstnieks A. Dincess stāstīja par saviem pieredzējumiem padomju spaidu darbu nometnēs, arī Vorkutā. 1961. gadā viņš kā tūrists bija apmeklējis Baltijas valstis, kur viņu, apvainojot neatļautā rubļu iemainīšanā pret dolariem, apcietināja un sodīja ar 5 gadiem spaidu darbos. 16. septembŗa vakarā notika arī saviesīgs vakars Haselbakena viesību telpās, kuŗā piedalījās galvenokārt jaunatne.

Svētku akts ar koncertu notika 17. novembrī Stokholmas koncertnama lielajā zālē, ļoti kuplā skaitā piedaloties ne tikai galvaspilsētā, bet arī tālā apkārtnē dzīvojošajiem tautiešiem, kā arī daudziem citu apspiesto tautu pārstāvjiem un zviedru draugiem. Svinīgo aktu atklāja Latvijas diplomātiskais pārstāvis J. Tepfers, aicinot viesoties mūsu tautas lūgšanā „Dievs, svētī Latviju" un pēc tam nodziedot arī Zviedrijas himnu „Tu vecā, tu brīvā!"

Svētku runas teica Bruno Kalniņš, viens no diviem vēl dzīvajiem Tautas padomes locekļiem, jaunatnes pārstāvis Pāvils Johansons un brīvības cīnītāju pārstāvis plkv. Kārlis Lobe. Sekoja 4 zviedru politisko partiju (sociāldemokratu, centra partijas, liberāļu un konservatīvo) pārstāvju apsveikumi. Runātāju virkni ar spēcīgu uzrunu pabeidza sirsnīgais baltiešu brīvības cīņas atbalstītājs prof. B. Nērmans. Akta nobeigumā Zviedrijas latviešu centrālās padomes pr-dis A. Padēls ar sekretāru A. Reneslāci, klātesot J. Tepferam, pasniedza prof. Nērmanam kā mazu atzinību Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres medaļu.

Svētku koncertā piedalījās Viduszviedrijas latviešu koris prof. A. Noriņa vadībā, ASV viešņa — kontralts Antonina Vaivode un čellinieks prof. Atis Teichmanis no Vācijas. Klavierpavadījumus veica N. Zālīte un R. Valters. Koncerts beidzās ar koŗa un apmeklētāju kopīgi nodziedāto „Tev mūžam dzīvot, Latvija!"

18. novembrī daudzos latviešu centros notika kupli apmeklēti dievkalpojumi. Stokholmas radiofons 18. novembŗa vakarā pārraidīja no Latvian Music izdotajām skaņu platēm latviešu dziesmas un nobeigumā Latvijas himnu. Reitera koŗa, Adolfa Kaktiņa un Ksenijas Bidiņas izpildījumā.

F.

LATVIJA NAV AMERIKĀ, BET EIROPĀ

LATVIJAS VALSTSSVĒTKU SVINĪBAS FILADELFIJĀ

Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadadienu Filadelfijas latviešu kolonija atzīmēja svinīgā Sadarbības centra 16. novembrī organizētā sarīkojumā Brīvo latvju biedrības namā, kā arī ar vairākiem televīzijas raidījumiem. Vienā no tiem intervijā par Latviju un latviešiem runāja Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗa pltn. Abena meita Agita Abene. Pensilvēnijas gubernātors Šēfers 18. novembri bija izsludinājis par latviešu resp. Latvijas neatkarības dienu visā pavalstī. Līdzīgu proklamāciju bija parakstījis arī Filadelfijas pilsētas vecākais Tēts.

Latvijas valstssvētkiem eltītais sarīkojums notika jau kopš 1950. gada „ierastajā un vietējiem apstākļiem piemērotajā" kārtībā. Ievadījumā ASV himna dziedones Ksenijas Brantes izpildījumā, tad māc. J. Soliņa svētruna un māc. A. Reinsona lūgšana. Pēc Sadarbības centra pr-ža J. Šmitchena uzrunas akta dalībnieki vienojās Latvijas himnā, klavierpavadījumu spēlējot Agitai Abenei. Lietuviešu pārstāvis Stiklorius apsveikumā izteica pārliecību, ka Baltijas valstis atgūs brīvību, nobeigumā latviešu valodā izsaucoties: „Lai dzīvo brīvā Latvija!" Igauņi novēlējumu bija sūtījuši rakstveidā. Tad sarīkojuma norises vadītājs Dr. N. Vīksniņš pieteica svētku runas teicēju — politisko zinātņu profesoru Jāni Peniķi.

„Atskatoties uz Latvijas 50 gadiem un raugoties tālāk nākošajos 50 gados, mums jāapsver, kādā stāvoklī pašreiz atrodas Latvija un latviešu tauta, lai pārāk neaizrautos ar citu valstu politiku, atdodot tai savu dārgo laiku un enerģiju, kaut tā mums nekā nedod un nevar dot," teica J. Peniķis. Tā kā dzimtenē atrodas deviņas desmitdaļas no mūsu tautas, tad mums, tikai vienai desmitai daļai, ir tikpat kā neiespējami runāt visas tautas vārdā un panākt radikālu pagriezienu brīvības atgūšanai labvēlīgā virzienā. Mēs un visa pasaule kopā ar mums redz, ka pašreiz latviešus dzimtenē „slīcina krievu jūrā". Tomēr Latvijā latvieši vēl eksistē, kaut atšķaidīšanas ceļā okupācijas vara panākusi, ka latvieši savā zemē tagad ir mazāk par iedzīvotāju divām trešdaļām. Par spīti dažādiem spaidiem un žņaugiem, latvieši dzimtenē tomēr uzrāda veikumus kā literatūrā, tā arī mūzikā un citās kultūras nozarēs. Protams, to nevar sacīt par Maskavas diktātā „pēc plāna un grafika" sacerētajiem „liesmainajiem slavinājumiem" okupantiem, turpretim īstie mākslas darbi nav zemākā līmenī par kultūras devumiem trimdā. Tādēļ, no latviešu vienotības viedokļa raugoties, nav ne gudri, ne lietderīgi, ka mēs, tikai desmitā daļa, dažkārt nopelam un mēģinām noliegt visu to labo un vērtīgo, ko tautas deviņas desmitdaļas sasniegušas, kaut dzīvo spaidos, bieži riskējot ne tikai ar savu brīvību, lai cik tā ierobežota, bet arī dzīvību. „Neaizmirsīsim, ka tautieši dzimtenē ir lepni uz saviem sasniegumiem, un viņiem ir arī pilnas tiesības būt lepniem," atzīmēja runātājs.

Iztirzājot mūsu pašreizējo stāvokli, J. Peniķis aicināja atcerēties un parafrazēja kāda angļu valstsvīra prātulu, teikdams: „Arī mums, latviešiem, nav mūžīgu sabiedroto, bet mums ir gan mūžīgas intereses." Šo vārdu patiesība par jaunu apliecinājās šovasar, kad Rietumberlīnē aizliedza pasaules latviešu jaunatnes kongresu, liedzot brīvības simbola pilsētā sabraukušajiem jaunajiem latviešiem pārrunāt savas problēmas. „Ar to ne vienam vien latviešu jaunietim pirmo reizi kļuva skaidrs, ka latviešu intereses nesakrīt ar to valstu interesēm, kuŗās esam atraduši patvērumu," uzsvēra runātājs. „Kas vien rūpīgi sekojis pēdējā laika notikumiem, tas zinās, ka ASV zaudējušās intereses par Austrumeiropu," norādīja J. Peniķis, atgādinādams nesenos notikumus Čechoslovakijā, „turpretim par Rietumeiropu šī interese vēl pastāv." Šis fakts, veicot mums likteņa uzliktos pienākumus Latvijas brīvības atgūšanas labā, jāievēro arī mums, jo „galu galā Latvija taču nav Amerikā, bet gan Eiropā..." Aicinādams ikvienu latvieti darīt visu, kas vien tā spēkos, lai krievu jūra neaprītu mūsu tautas kodolu, J. Peniķis pabeidza svētku runu pārliecībā, ka latviešu tauta spēs noturēties arī nākošos 50 gadus un spoži atzīmēt Latvijas neatkarības pasludināšanas 100. gadadienu.

Pensilvēnijas gubernātora Šēfera proklamāciju par Latvijas neatkarības dienas izsludināšanu visā pavalstī nolasīja Ivars Benks, arī apsveikuma telegrammu Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājam Dr. A. Spekkem. Filadelfijas pilsētas vecākā Tēta proklamāciju, ar kuŗu 18. novembris izsludināts par Latvijas neatkarības dienu pilsētā, kā arī apsveikuma telegrammas pašreizējam ASV prezidentam Džonsonam un jaunievēlētajam prezidentam Niksonam nolasīja Anna Cerbule.

Akta turpinājumā Sv. Jāņa draudzes svētdienas skolas audzēkņi uzveda skolotājas Alīnas Stērstiņas iestudētu fragmentu no Raiņa „Daugavas". Iepriecināja visai izteiksmīgie deklamējumi, sevišķi Ingridas Brunavas, un disciplinētā sočle. Uzveduma nobeigumā tā dalībnieki un akta apmeklētāji kopīgi nodziedāja „Daugav' abas malas".

Koncerta daļā Ksenija Brante dziedāja L. Garūtas, J. Ķepīša un A. Kalniņa darbus, atzīmējot dziedāšanai veltītus 25 gadus. Filadelfijas latviešu vārdā dziedoni sumināja Dr. N. Vīksniņš, pasniegdams velti, bet publika pateicās ar aplausiem un ziediem. Īpašu svinīgumu svētku koncertam deva paplašinātais Filadelfijas latviešu baptistu draudzes koris, komponista Viktora Baštika vadībā, nodziedot A. Ābeles „Vienu pašu", A. Kalniņa „Birzēm rotāts", V. Baštika „Mocekļi" un J. Vītola „Gaismas pils".

Sarīkojums beidzās ar „svētku banketu", kuŗā Brīvo latvju biedrības dāmas Elizabetes Kupferes vadībā rūpējās par dažādiem gardumiem. Apmeklētāju skaits pārsniedza 200, kas ir pietiekami daudz, lai atzītu, ka Latvijas valstssvētku sarīkojums bijis labi apmeklēts.

Lz

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

GRAND RAPIDI

● DV apvienības rīkoto Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗu, kaŗa invalīdu un pārējo latviešu kaŗavīru godināšanas sarīkojumu 9. novembrī atklāja apvienības pr-ks A. Balodis. Klātesošajiem Lāčplēšiem R. Vēliņam, R. Markusem, J. Lauciņam u.c. bijušajiem kaŗavīriem divi jaunieši piesprauda pa neļķes ziedam, pēc tam vēsturniece A. Grīnvalde runāja par tematu „Latviešu kaŗavīrs vēstures gaismā". DV apvienībai par godinājumu Lāčplēšiem pateicās R. Vēliņš. Programmas daļā klavieŗu priekšnesumus sniedza Ed. Grīnvalds, mežraga solo kāda amerikāņu māksliniece, bet E. Brūna deklamēja. Sekoja Mārtiņu balle, kuŗa bija labāk apmeklēta nekā pagājušajā gadā. Dienu vēlāk apvienības vadība ar vanadžu pārstāvi ieradās Vūdlauna kapsētā, kur nolika ziedus uz Lāčplēšu ģen. O. Dankera, J. Pētersona un P. Kalnraupa atdusas vietām, pēc tam dzīves vietā apsveica Lāčplēsi P. Hasmani.

● Ņujorkā 8. novembrī mirušo Annu Lediņu pārveda uz Grand Rapidiem, lai guldītu zemes klēpī blakus vīram, kuŗš mira pirms vairākiem gadiem. Nelaikei veltīts aizlūgums Edžebines bēŗu namā notika 11. novembrī, bet uz Vūdlauna kapiem viņu izvadīja dienu vēlāk māc. J. Lazda. Bija neliels pulciņš pavadītāju. Par aizgājēju sēro meita, znots un mazbērni.

FIEMINEKĻI
Igaunu uzņēmums YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7 (starp Eglinton un Davisville).
Tel. 487—2147, vakaros 447—1206.
Kvalitātes darbs un eiropiešu metī.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 13. GADA GAJUMA
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
OSAVAS CKLB raidītājs
viļnis 1350.
Informācija: tālr. Toronto
261—4218

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibiskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 8, Ont., tālr. 787-2310. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-8327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7

Dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta. Dievkalpojumos turpmāk lietos jaunās Dziesmu grāmatas.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-8381, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

8. decembrī, plkst. 11 dievkalpojums. Svētdienas skola; plkst. 12.30 jauniešu grupa.

15. decembrī, plkst. 3 eglītes dievkalpojums draudzes bērniem. Pēc dievkalpojuma eglītes sarīkojums ar bērnu teātri, Ziemsvētku vecīti un rotaļām.

24. decembrī Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums plkst. 7. Dziedās draudzes koris.

25. decembrī. I svētkos, plkst. 10 dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—3789.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 861 Danforth Ave.

8. decembrī, plkst. 2 pēcp. adventa dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlit pēc dievkalpojuma mācību stunda iesvētāmo grupai.

14. decembrī (svētdienā) plkst. 5 pēcp. Ziemsvētku eglīte bērniem baznīcas zālē.

24. decembrī, plkst. 7 vakarā Ziemas svētku vakara dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

31. decembrī, plkst. 7 vakarā Vecgada vakara dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

BRAMPTONA

22. decembrī, plkst. 1.30 pēcp. Ziemsvētku dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., South.

8. decembrī plkst. 11 dievkalpojums.

Kristīts Mārtiņš Olševskis — Vitolda un Annas dēliņš.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 88 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685-8190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze. Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

8. decembrī, pl. 1.30 pēcp. adventa laika dievkalpojums. Māc. J. Prauliņš.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā. 149 Russel Ave.

24. decembrī pl. 4.30 pēcp. Ziemas svētku vakara dievkalpojums; dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze angļikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

MONTREALA

Prāv. Viesturs Šēfers. 471 Cleelorook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8894. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montreālā.

8. decembrī, plkst. 2 p.p. adventa dievkalpojums.

15. decembrī, plkst. 2 p.p. draudzes eglītes svētbrīdis baznīcā, pēc tā bērnu priekšnesumi un kopīgais svētku azaids baznīcas lielajā zālē.

24. decembrī, plkst. 7 vakarā Ziemas svētku vakara dievkalpojums.

31. decembrī, plkst. 7 vakarā Vecgada vakara dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. A. Voitkus, 3488 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-8224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Brīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

8. decembrī plkst. 1.30 p.p. dievkalpojums. Bībeles stunda.

15. decembrī plkst. 1.30 p. p. dievkalpojums. Svētdienas skola. Jaunatne.

22. decembrī plkst. 1.30 p.p. eglītes dievkalpojums un sarīkojums Svētdienas skolai.

24. decembrī Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums plkst. 7.30 vakarā.

25. decembrī Vecgada vakara dievkalpojums ar dievgaldu pl. 8 vakarā.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro, Stop 19.

VASARSVĒTKU VĒSTS

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Mikelsona vadībā. Adrese: P. O. BOX 285 Station „K" Toronto 12. Ont.

TORONTO BAPTISTU draudzes dievkalpojumi svētdienās plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bibeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNĪCĀS

NJUJORKA

ČIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive, Wood Dale, Illinois.

Mācītājs Māris Ķirsons — 803 DesPlaines Ave, Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ziānas draudze 5915 W. Ferdinand St.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

8. decembrī II adventa svētdienas dievkalpojums.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1386 Pauline Blvd.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 532—1700. Mācītāja mājā 538—7647.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.lut. Trisvienības draudze. Māc. K. Kampe, 1965 Washington St. Apt. 201 West Roxbury, Boston, Mass. 02132, telef. 327-5733. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St. Roxbury.

KALAMAZŪ

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59403, māc. E. Caune, tālr. PO9-8679.

1. decembrī, plkst. 11 Jaunatnes dienu dievkalpojums. Māc. Jānis Mednis un māc. E. Caune. Solists Andrejs Kurmiņš (baritons), ērģeles Velta Barviks.

14. decembrī, plkst. 11 adventa dievkalpojums. Māc. E. Caune. Ērģeles Velta Barviks.

OKLANDE

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā. 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā. Tupper ielā 733.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

No 21. novembra—14. decembrim Bergdona galerijā Gvido Brūvera gleznu izstāde.

Līdz 8. decembrim — Sv. Jāņa baznīcas sarīkojumu telpās Gunāra Saliņa gleznu skate no plkst. 6 — 9 vak., svētd. no 12 — 8 vak.

7. decembrī — TLB 20 gadu atceres svētki Latviešu namā. Plkst. 5 pēcp. svinīgs akts, plkst. 7 vak. svētku balle.

7. decembrī — no pl. 10 — 6 vak. Sv. Jāņa draudzes dāmu komitejas Ziemsvētku tirdziņš — 200 Balmoral Ave.

No 8.—15. decembrim O. N. Grebžes 50. gleznu izstāde 47 Pemberton Cr., Richmond Hill, Ont. Atvērta ik dienas no plkst. 10 — 10 vakarā.

21. decembrī — pl. 2.30 DV namā DV Toronto nodaļas eglītes vakars bērniem, pl. 7.30 vak. pieaugušiem.

22. decembrī pl. 3 pēcpusdienā Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa mūzikā ar solistiem M. Dežardēnu un P. Geistautu,, pianists A. Rundāni, TB draudzes kori A. Purva vadībā un stīgu kvartetu.

31. decembrī — Jaungada sagaidīšana DV namā, 125 Broadview Ave.

31. decembrī — pl. 8 vak. Latviešu namā Jaungada sagaidīšanas balle. Spēlēs divās deju kapellas.

11. janvārī — plkst. 7.30 Ītona auditorijā „Atvadības" — tautiska dziesmu spēle. L. Sleškes vadībā.

25. janvārī — pl. 7 vak. vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts.

8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.

8. martā — Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton. Crystal Ballroom telpā plkst. 7 vakarā.

9. martā — Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

HAMILTONA

14. decembrī — pl. 6.30 vak. Latviešu namā, 16 Queen St. N., Latviešu kara veterānu strēlnieku biedrības Kanadā groziņu vakars.

SEKRETĀRE

vai

laba mašīnrakstītāja

un telefona atbildētāja

VAJADZIGA

firmai darbam 5 dienas nedēļā.

Zvanīt M. Lejiņa kundzei

Toronto 363-6496

NOPIETNS KUNGS.

53 gadus vecs, vidēja auguma, nedzērājs, godīgs un uzticīgs vīrs ar pastāvīgu nodarbošanos, arī pašam savs auto — vēlas iepazīties ar tādām pašām latvju sievietēm vecumā no 45—55, nolūkā pavadīt kopā nedēļas nogales.

Ofertes zem „VIENTULIS." 359½ Broadview Ave. Toronto 8, Ont.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz ..... uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr. Mrs. Miss .....

Adrese: .....

.....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Abonēšanas maksa $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

KONTRABANDA AUSTRĀLIJĀ

Kontrabanda ir tikpat veca, cik veca ir regulētā tirdzniecība, kurā kāda valsts vai cilvēku grupa nosaka, kas un kā pērkams un pārdodams. Kantrabanda vārda vistiešākajā nozīmē ir jau tā laika parādība, kad valstis ar īpašiem likumiem vai noteikumiem sāka regulēt ievedamās un izvedamās preces un to daudzumu, uzliekot zināmām precēm muitas, akcīzes vai citus nodokļus. Tātad, kontrabanda ir preces, kuŗas kādā valstī ieved vai izved slepeni, lai apietu muitas nodokli. Cilvēki, kas ar šādu „tirdzniecību" nodarbojas, ir kontrabandisti.

Tā kā dzīvoju Anglijas dominijā, tad arī attiecīgā literātūra par kontrabandistiem pieejama tikai angļu un amerikāņu enciklopēdijās un vārdnīcās. Tā, piemēram, Oksfordas enciklopēdijā teikts, ka pirmie kontrabandisti Anglijā rādušies karaļa Eduarda I laikā (1239 — 1307), kad Anglijas vilna bija lielā cieņā Flandrijā un Francijā. Kontrabandisti, kuŗus toreiz saukuši par „pūceniekiem" (no vārda „pūce"), jo tie darbojušies naktīs, slepeni izvedduši vilnu no Anglijas.

14. gadsimtā galvenā kontrabandas prece Anglijā bija drēbes, jo to bija aizliegts ievest, lai attīstītu pašu vietējo tekstilrūpniecību. 16. gadsimtā galvenā kontrabandas prece savukārt bija tabaka un nēģeŗi (vergi). Spāņi pastāvēja uz to, ka tikai viņiem ir tiesības importēt nēģeŗus Amerikā, bet tā kā pieprasījums bija lielāks par piedāvājumu, angļi un portugāļi ieveda nēģeŗus Amerikā kā kontrabandas „preci".

18. un 19. gadsimta sākumā nodarbošanās ar kontrabandu Anglijā bija sasniegusi ziedu laikus, galvenajām kontrabandas precēm esot tējai, zīdam un alkoholiskajiem dzērieniem. Napoleona kara laikā no Anglijas kontrabandas ceļā veda augumus uz Franciju veseliem kuģiem. Atpakaļ uz Angliju šie kuģi dažreiz veda „dzīvo preci" — kuŗiem draudža ģiljotīna.

20. gadsimtā kontrabandas daŗījumi stipri palielinājušies, jo valstis ievērojami paaugstinājušas ievedmuitu daudzām precēm. Galvenās kontrabandas preces pašreiz ir narkotiskās vielas, radioaparāti (transistori), valūta, pulksteņi, dārglietas, ieskaitot zeltu, zīdu, nailona zeķes u. c. Bez tam diezgan ievērojamu vietu ieņem pilnīgi aizliegtās preces, kā pornogrāfiska literātūra, fotografijas, zīmējumi u. t. t.

Kontrabandas ziņā Austrālija ieņem visai redzamu vietu un kontrabandistu ķeršanai algo veselus kadrus speciāli apmācītu policistu un muitas ierēdņu. Kā kontrabandisti seviški iecienījuši Austrāliju, tas daļēji izskaidrojams ar to, ka Austrālija nav galapunkts nevienai lidmašīnu līnijai un kuģim. Daži pat apgalvo, ka austrāliešu starptautiskai gaisa satiksmes sabiedrībai Quantas Austrālija tikai pietuŗas punkts lidojumiem starp Eiropu un Ameriku. Lai kā būtu vai nebūtu, bet kontrabanda vai kontrabandisti ir Austrālijas dzīves neatņemama sastāvdaļa. Ne velti pat ABC televīzijā katru nedēļu rāda filmas, kā muitas un policijas ierēdņi šķeŗ kontrabandistus.

Galvenais kontrabandistu centrs ir Sidneja, kuŗa slavena ar savu ostu un lielo kuģ. apgrozību, kā arī ar starptautisko lidlauku Kingsford Smith, citā nosaukumā „Maskots" (Mascot). Ostā katru dienu ienāk un aiziet uz ārzemēm vairāki kuģi un lidlaukā ielido un aizlido desmitiem lidmašīnu.

Pat pavisam pavirša statistika rāda, ka Austrālijas ostās 1962./63. saimniecības gadā ienākuši 11.614 ārzemju kuģu, ievedot 164.042 pasažieŗus, bet lidlaukā 6905 ārzemju lidmašīnas ar 212.090 pasažieŗiem. Bet 1966./67. saimniecības gadā jau ienākuši 12.828 kuģi ar 184.669 pasažieŗiem un 11.805 lidmašīnas ar 408.786 pasažieŗiem. Tas nozīmē, ka 4 gadu laikā kuģu un lidmašīnu apgrozība pieaugusi par 33%, bet pasažieŗu skaits par 58%.

Cik no šiem satiksmes līdzekļiem un to pasažieŗiem ieved un izved kontrabandu? Kādos daudzumos un kāpēc? Kas to lai zina! Muitas ierēdņi nevar pārbaudīt katru pasažieri un tā bagāžu. Bet kā gan viņi tomēr atrod kontrabandu un noķeŗ kontrabandistus?

Tiešām apbrīnojama ir muitas ierēdņu varēšana vai spēja „uzķerties" tieši vainīgajam. Ir interesanti noskatīties, kā muitas ierēdnis dažreiz palaiž garām pat desmitiem pasažieŗu, pajautājot tikai formālo: „Vai ir kas muitojams?', bet tad pēkšņi vienu aiztur, sāk sīkāk pārmeklēt bagāžu, un skaties — vainīgais rokā. Te daži piemēri. —

Kādu dienu muitas ierēdnis pacel saini žurnālu, kas izskatās pavisam parasts. Ierēdnim tomēr liekas, ka tas savādi smaržo. Attaisot saini un noņemot pāris žurnālu no augšas, atklājas, ka žurnāliem vidū izgriezts caurums, kuŗā saliktas vairākas unces slavenās narkotikas marihuanas.

Kādam pasažierim ir pavisam parasts cigaretēs kartons, kuŗu atļauts ievest. Muitas ierēdnis tomēr sāk to pētīt tuvāk un bet dzot taisa vaļā. Izrādās, ka visām cigaretēm tabaka izkratīta un tās vietā sabāzta marihuana. **Tikai laba un piedzīvojuša** eksperta acs varēja saskatīt, ka cigaretēs kartona iesaiņojums nav oriģināls.

Rokas somas un koferi ar dīvkāršiem dibeniem ir jau sen novecojušies lieta, bet, varbūt, tieši tādēļ tos sāk arvien vairāk atkal lietot. Šādā koferī ar dubultu dibenu Sidnejā nesen atrada pat veselu „putnu perekli": kāds bija mēģinājis ievest retas sugas dārgus putnus, kas Austrālijā ir aizliegts, lai neizplatītu slimības. Kā šie putniņi koferī nav nosmakuši, to man neizdevās noskaidrot — droši vien kāda „ventilācija" kaut kur bija.

Tāpat kurpes ar dubultzolēm un „caurie" papēži arvien vēl figūrē kā kontrabandas paslēptuves. Pēdējā laikā, seviški narkotiskās vielas, vairāk gan iesaiņotas plānos plastikas maisiņos, pielīmējot tos pie miesas tādās vietās, kur, paviršī meklējot, tās neuzietu. Tas man atgādina kādu gadījumu Latvijā, Rītupē (uz Pad. savienības robežas), kad kāda dāma šādā ceļā gandrīz ieveda pulksteni. Tikai pašā pēdējā brīdī uzmanīgā muitas ierēdne bija saklausījusi tā tikšķēšanu.

Diezgan „moderna" parādība ir narkotisko vielu slēpšana zobu pastas tūbiņās, bērnu rotaļu lietiņās un grāmatās. Kāda dāma, piemēram, izliekas, ka mierīgi lasa grāmatu, kamēr muitas ierēdnis pārbauda viņas bagāžu. Kad ierēdnis vēlas apskatīt arī viņas grāmatu, dāma sāk nervozēt. Beidzot atklājas, ka grāmatas vidū izgriezts caurums, kas piepildīts ar narkotiskām vielām.

Kas un kādi ir cilvēki, kuŗi nodarbojas ar kantrabandu? Vispirms, tie ir daži parastie ceļotāji — tūristi, kas mēģina noslēpt dažas lietiņas, kuŗas ieved savām personīgajām vajadzībām, lai nebūtu jāmaksā samērā augstais muitas nodoklis. Muitas ierēdņi saka, ka šie „sīkie" kontrabandisti tikai nevajadzīgi traucējot viņus veltīt vajadzīgo uzmanību īstajiem kontrabandistiem, kuŗi savukārt iedalāmi divās katēgorijās: tādos, kas nodarbojas ar kontrabandu naudas dēļ, lai iedzīvotos, un tādos, kas ieved narkotiskās vielas pašu lietošanai vai pārdod draugiem, lai vajadzības gadījumā nākotnē būtu nauda, par kuŗus tās iegādāties pašiem.

Muitas ierēdņi konstatējuši, ka pirmajiem — profesionālajiem kontrabandistiem nav svarīga pati prece, bet tikai tas, lai prece būtu tāda, kas dod vislielāko profitu pie vismazākā riska. Muitas ierēdņu uzdevums tad nu ir šo risku palielināt tik daudz, lai vairs neatmaksātos riskēt. Ir vesela muitas ierēdņu grupa, ap 10% no kopskaita, kas speciāli apmācīta šādiem uzdevumiem.

Lielākais narkotisko vielu kontrabandas daudzums vienā reizē atklāts 1965. gadā, kad uz kāda kuģa Sidnejas ostā atrastas 24½ mārc. heroīna un 5 mārc. opija. Bes tam uz tā paša kuģa un tai pašā reizē uzieti 772 tranzistoru radioaparāti. Daļu no šīs kuģa, kuŗu nebija iespējams pārmeklēt Sidnejā, aizzīmogoja un vēlāk pārmeklēja Melburnā atrodot vēl 4½ mārc heroīna un 337 rokas pulksteņus.

Kuģi, kas pārvadā kontrabandu, bieži vien ir „pārbūvēti" — tajos ierīkota lieka grīda ar tukšumu starp veco un jauno. Dažreiz pārveidoti pat kuģu klāji un izdarītas dažādas citas „pārbūves" kontrabandas preču noslēpšanai. Visas šīs pārbūves pa lielākai daļai izdarītas mazākās ostās bez kuģu īpašnieku ziņas.

Lielākais narkotisko vielu daudzums uz Austrāliju nāk no Tālajiem austrumiem un ASV, bet pēdējā laikā LSD un marihuanu ieved arī no Afrikas un Vidējiem austrumiem. Sevišķu vērību muitas ierēdņi pēdējā laikā piegriež karavīriem, kas ierodas no Vietnamas, jo vietkongi netaupa pūles, lai amerikāņu un austrāliešu karavīrus apgādātu ar marihuanu. Komūnistu interesēs ir, lai pēc iespējas vairāk pretinieka karaviru būtu „zem spiediena" tad, kad ar tiem izmāk sastapšanās. Par cik komūnistiem šāds karošanas veids devis panākumus, nav zināms, bet līdz šim marihuana nav atrasta ne pie viena austrāliešu karavīra, kas atgriezies no Vietnamas, bet sodīti gan 12 amerikāņu karavīri.

Kontrabandas seviški narkotisko vielu atklāšanā pēdējā laikā gūti arvien labāki rezultāti. Tas varētu būt, pirmkārt, tādēļ, ka narkotisko vielu kontrabanda palielinās; otrkārt, muitas ierēdņu labākas efektivitātes dēļ. Ātrās lidmašīnas arī uzskatāmas par vienu no iemesliem narkotisko vielu pastiprinātai kontrabandai. Kaut marihuanas kontrabanda pēdējā laikā stipri palielinājusies, „profesionālie" kontrabandisti tomēr koncentrējas uz dārgākām un grūtāk dabūjamām narkotikām, piemēram, uz opiju, heroīnu un kokaīnu, jo tie dod lielāku peļņu.

Gala rezultāts ir diezgan bēdīgs, jo no katriem 100 narkotiķiem, kas sākuši lietot heroīnu, labi, ja 2 pārtrauc tā lietošanu un izveseļojas. Pārējiem neizbēgami draud agonijas pilna nāve, — tā apgalvo kāds ārsts, kas darbojas par muitas inspektoru Sidnejā.

—js

SVINĪBAS BOSTONĀ

1000 BAZNĪCĒNU DIEVKALPOJUMĀ, BET VALSTSSVĒTKU AKTS PAVĀJI APMEKLĒTS

Latvijas valstssvētku ievadījums sākās jau 16. novembra rītā, kad Bostonas latviešu organizāciju pārstāvji nolika vainagu pie pirmā ASV prezidenta Džordža Vašingtona pieminekļa. Par svētku akta vietu bija izraudzīta lielā Džona Henkoka halle, kuŗu nav viegli piepildīt pat amerikāņiem.

Akta dalībniekus, kuŗu skaits vareja būt lielāks, apsveica rīcības komitejas priekšsēdis L. Reiters, bet svētku runu teica ALAs padomnieks S. Rudzītis no Detroitas, nolasot arī ASV ārlietu ministra D. Raska vēstījumu latviešu tautai, kā arī Masačuzetas gubernātora vietnieka Sārdženta izdoto proklamāciju, ar kuŗu 18. novembris Masačuzetā izsludināts par Latvijas brīvības dienu. Līdzīgu deklarāciju izdevis arī Bostonas pilsētas galva Kevins Vaits, aicinot visus iedzīvotājus 18. novembri atzīmēt kā Latvijas dienu.

Republikāņu partijas priekšsēdis Masačuzetā F. Sbauldings savā runā apsveica klātesošos Latvijas gadasvētkos, izceļot Akseļa Manguļa darbību nule aizvadītājās ASV prezidenta vēlēšanās. Runātājs uzsvēra, ka politiku vei do ne tikai valdība, bet visa sabiedrība, tādēļ neviens nedrīkst atteikties no politiskā darba. Akta dalībniekus sveica arī Lietuvas konsuls A. Šalna, uzsverot baltiešu preses nozīmi, kas apgaismo kopīgos jautājumus un atceras arī kaimiņtautu gadasvētkus. Viņš rādīja lietuviešu laikrakstus „Keleivis" Bostonā un „Darbininkas" Bruklinā, kuŗi ievietojuši plašus rakstus par Latvijas 50. gadadienu. No lietuviešiem vēl sveica A. Čapliks un R. Kalvaitis, no igauniem S. Rosilds un ungāriem B. Kortuelijs, bet no Amerikas baltiešu biedrības — Magi. Rakstveida sveicienus bija sūtījuši ASV senātori Eduards Kenedijs un Bruks, kā arī vēl vairāki tautas vietnieku nama locekļi.

Svinīgais akts beidzās ar Raiņa simboliskās drāmas „Uguns un nakts" pēdējā cēliena izrādi. Tas bija sarīkojuma skaistākais brīdis, viešot skatītājos apziņu, ka visiem jāiet palīgā Latvijai. Pēc izrādes rīcības komitejas priekšsēdis L. Reiters pasniedza režisoram Reinim Birzgalim Kultūras fonda piešķirto atzinības rakstu par viņa M. Zīvērta „Varas" jauniestudējumu. Skatuvi bija dekorējis mākslinieku pāris Driežes pēc prof. J. Kugas meta ar Latvijas karogu, zvaigznēm un ģerboni. Piezīmējams, ka prof. Jānis Kuga ar palīgu Ernestu Ūdri bija dekorējuši vēlākā Nacionālā teātŗa skatuvi Rīgā Latvijas neatkarības proklamēšanas aktam pirms 50 gadiem. Tagad viņi abi dzīvo Bostonā, bet bija tieši sazlimuši, tādēļ šai atcerē nevarēja piedalīties. Gods viesu vidū bija kādreizējie Latvijas ministri E. Laimiņš un V. Bastjānis, ģenerāļis J. Priede un vairāki Lāčplēša kara ordeņa kavalieŗi.

Dažas stundas vēlāk notika Bostonas latviešu apvienoto (Līgas un Trimdas draudzes) koŗu koncerts ar baritona Dr. Jāņa Kļaviņa un ērģelnieces Dr. Ingrīdas Gūtbergas piedalīšanos. Uz tik daudziem sarīkojumiem Bostonas tautiešī, liekas, nebija gatavojušies, tādēļ sūrojās, ka visus nav iespējams apmeklēt. „Vienīgi mācītāji varēs," atjautīgi atteica gados jaunākais mācītājs Juris Cālītis, kas izveidojies arī par teicamu diriģentu un var godam stāties līdzās Bostonas pazīstamākajam latviešu diriģentam J. Austrumam.

Latvijas valstssvētku svinības kulminācijų sasniedza 17. novembrī, kad Kovenanta katedrālē notika svētku dievkalpojums, piedaloties vislem vietējo draudžu mācītājiem un koriem. Ja valstssvētku aktā iepriekšējā dienā bija tikai ap 350 apmeklētāju, dievkalpojumā ieradās ap 1000 baznīcēnu, kuŗi guva Bostonā ilgi neizjustu pārdzīvojumu. Dziedāja Bostonas latviešu apvienotais koris, mūzicēja pianistes māsas Gutbergas. Skaitu svētrunu teica mācītājs K. Kampe, kas kādreiz aprūpēja tautiešus Kanadā.

Vakarā Somerseta viesnīcā notika svētku bankets, kas kļuva par visvājāk apmeklēto sarīkojumu. Latvijas 50 gadu medaļas pasniedza Lietuvas goda konsulam Antonijam Šalnam un īgaunu vijolniekam Endelam Kalamam, bet laikraksta „Christian Science Monitor" atbildīgais redaktors Ervins Kenhams šo apbalvojumu jau bija saņēmis dienu iepriekš, latviešu pārstāvjiem viņu apmeklējot redakcijā. Banketa programmā dziedāja vīru dubultkvartets Tēvija.

Tieši 18. novembra rītā plkst. 10 pie Bostonas pilsētas vecā nama pulcējās ap 30 tautiešu, lai piedalītos Latvijas karoga uzvilkšanas ceremonijā. Dažas tautietes bija ieradušās arī tautas tērpos. Klātesošo vidū bija ALAs padomnieks S. Rudzītis no Detroitas, svētku rīcības komitejas pr-dis L. Reiters, A. Mangulis, Ad. Gailītis, māc. F. Ruperts, skautu vadītājs I. Oga u.c. Līņāja lietus, un tā ceremonijas dalībnieki, paslēpušies zem lietussargiem, noklausījās pilsētas galvas palīga Salivena nolasītajā deklarācijā par Latvijas dienu Bostonā. Skaļrunis bija sabojājies. Nelielajam dalībnieku pulciņam dziedot Latvijas himnu, mastā uzvijās sarkanbaltsarkanais karogs. Pēdējā brīdī ieradās arī pilsētas galva Vaits, spieda rokas latviešu organizāciju pārstāvjiem un paziņoja: „Politisku runu neteikšu, jo šodien list, bet vēlu jums labāko." Uz žurnālistu jautājumu, vai šī ir pēdējā karoga uzvilkšanas ceremonija pie šī vecā pilsētas nama, Vaits atbildēja, ka drīzumā pilsētas valde pārcelsies uz jauno namu, tādēļ šo Latvijas karoga uzvilkšanas brīdi šai vietā patiešām var uzskatīt par pēdējo.

Osvalds Akmentiņš

JAUNĀS
LIELO SVĒTKU
GRĀMATAS
Dr. Edg. Andersona
LATVIA – Past and Prese
50 gadu atceres izdevums
528 liela form. lapp., pāri 640 bildes un kartes .....
LATVIEŠU TAUTAS TEIKAS UN PASAKAS,
11. un 12. sēj. .....
V. Plūdoņa—MAZĀ ANDUĻA ATMIŅAS, Zuntaka ilu
KAMOLIŅŠ, lielo un mazo tautas dziesmu izlase ....
A. Dimā rom. — KARALIENE MARGA, 1. sēj. .....
J. Kontera — JAUNAIS VĀRDA DIENU KALENDĀR
1969. gadam .....
JANIS ROZENTĀLS, gleznu mape, jauns paplaš. izd.
Visas grāmatas skatāmas visās grāmatnīcās.
Sagatavošanā sekojošas grāmatas:
K. Ieviņa romāns — Dvēseļu rēgi .....
A. Dimā romāns — KARALIENE MARGA, 2. sēj. ....
J. Zeibolta luga — TRIS SOĻI UZ LAIMI .....
Dr. A. Ziedoņa disertācija Pensilvēnijas universitā
THE RELIGIOUS PHILOSOPHY OF JANIS RAINIS
The first scholarly work ever written on any Latvia
LATVJU GRĀMATA, Waverley, Iov
U.S.A. 50677

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nar
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 46
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām,
tībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām ce
Pieprasiet telefoniski .. 465-5225
„Jautrais Ods'
JŪS GAIDA CIEMOS
Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas lī
dienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienā
no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJ

LATVIAN MUSIC
VISJAUNĀKĀS SKAŅU PLATE
LP 18,
veltīta Latvijas 50 gadu jubilejai
13 patriotiskas dziesmas: Latvietim, Mēs gribam bū
Imanta, Naids, Lai līgo lepna dziesma, Dzimtenē u.
koris 100 dziedoņu sastāvā, solisti un orķestris.
Šogad gan arī Dievs, svēti Latviju (LP2) un kantāt
(LP19) nedrīkstētu iztrūkt nevienās latviešu mājās.
LP 17
12 poulāras dejas: Pie Ventas ziedu laikā, Debess tur
koņaina, Dzīvīte dzīvīte, Ziedonī, Meitene burviģī, D
dis, Skaista ir jaunība u. c. izpilda mūsu slavenība Ma
ra ar orķestri.
Katra skaņu plate maksā C$ 5,50. Pieprasiet tās
DV GRĀMATNICĀ, 491 College St. Toronto 4,

Labs ikvienā sezonā
ACADIAN
FOUR SEASONS
Canadian Whisky

Elegantā iesaiņojumā — lieliska dāvana.

ACADIAN—
pirmais visu
IZVĒLIGO DZĒRĒJU SARAKSTĀ
ACADIAN DISTILLERS, BRIDGETOWN, NOVA S

ĀLIJĀ

āms, bet līdz šim marihu- nav atrasta ne pie viena trāliešu karavīra, kas atgrie- s no Vietnamas, bet sodīti 12 amerikāņu karavīri.

Kontrabandas sevišķi nar- tisko vielu atklāšanā pē- jā laikā gūti arvien la- ki rezultāti. Tas varētu t, pirmkārt, tādēļ, ka narko- ko vielu kontrabanda palieli- s; otrkārt, muitas ierēdņu la- kas efektivitātes dēļ. Ātrās lid- šinas arī uzskatāmas par vie- no iemesliem narkotisko vie- pastiprinātai kontrabandai. ut marihuanas kontrabanda ējā laikā stipri palielināju- s, „profesionālie" kontraban- ti tomēr koncentrējas uz dār- kām un grūtāk dabūjamām rkotikām, piemēram, uz opi- heroīnu un kokainu, jo tie l lielāku peļņu.

Gala rezultāts ir diezgan bē- gs, jo no katriem 100 narkoti- em, kas sākuši lietot heroīnu, bi, ja 2 pārtrauc tā lietošanu izveselojas. Pārējiem neizbē- mi draud agonijas pilna nāve, tā apgalvo kāds ārsts, kas rbojas par muitas inspektoru tnejā.

—js

OSTONĀ

ĀLPOJUMĀ, BET VĀJI APMEKLĒTS

ra ordeņa kavalieri. Dažas stundas vēlāk notika ostonas latviešu apvienoto (Lī- s un Trimdas draudzes) koru ncerts ar baritona Dr. Jāņa aviņa un ērģelnieces Dr. In- idas Gütbergas piedalīšanos. z tik daudziem sarīkojumiem ostonas tautiešī, liekas, nebija tavojušies, tādēļ sūrojās, ka sus nav iespējams apmeklēt, ienīgi mācītāji varēs," atjau- atteica gados jaunākais mā- ājs Juris Cālītis, kas izveido- s arī par teicamu diriģentu var godam stāties līdzās Bos- as pazīstamākajam latviešu di- gentam J. Austrumam.

Latvijas valstssvētku svinības lminācīju sasniedza 17. novem- kad Kovenanta katedrālē no- svētku dievkalpojums, pie- loties visiem vietējo draudžu cītājiem un koriem. Ja valsts- ētku aktā iepriekšējā dienā bi- ikai ap 350 apmeklētāju, diev- lpojumā ieradās ap 1000 baz- ēnu, kuri guva Bostonā ilgi zjustu pārdzīvojumu. Dziedā- Bostonas latviešu apvienotais ris, mūzicēja pianistes māsas tbergas. Skaitu svētrunu tei- mācītājs K. Kampe, kas kād- aprūpēja tautiešus Kanadā. akarā Somerseta viesnīcā no- svētku bankets, kas kļuva visvājāk apmeklēto sarīkoju- Latvijas 50 gadu medaļas pa- edza Lietuvas goda konsulam onijam Šalnam un igaunu vi- niekam Endelam Kalamam, laikraksta „Christian Science nitor" atbildīgais redaktors ins Kenhams šo apbalvojumu bija saņēmis dienu iepriekš, riešu pārstāvjiem viņu apmek- ot redakcijā. Banketa pro- mmā dziedāja vīru dubult- rtets Tēvija.

ieši 18. novembra rītā plkst. pie Bostonas pilsētas vecā na- pulcējās ap 30 tautiešu, lai ialītos Latvijas karoga uzvilk- as ceremonijā. Dažas tautie- bija ieradušās arī tautas tēr- Klātesošo vidū bija ALAs omnieks S. Rudzītis no Det- es, svētku rīcības komitejas s L. Reiters, A. Mangulis, Gailītis, māc. F. Ruperts, tu vadītājs I. Oga u.c. Līņā- ietus, un tā ceremonijas da- ieki, paslēpušies zem lietus- iem, noklausījās pilsētas gal- palīga Salivena nolasītajā arācijā par Latvijas dienu tonā. Skaļrunis bija sabojā- Nelielajam dalībnieku pulci- dziedot Latvijas himnu, mas- uzvijās sarkanbaltsarkanais gs. Pēdējā brīdī ieradās arī tas galva Vaits, spieda ro- latviešu organizāciju pār- iem un paziņoja: „Politisku neteikšu, jo šodien līst, bet jums labāko." Uz žurnālistu jumu, vai šī ir pēdējā ka- uzvilkšanas ceremonija pie ecā pilsētas nama, Vaits at- ēja, ka drīzumā pilsētas val- pārcelsies uz jauno namu, tā- šo Latvijas karoga uzvilkša- brīdi šai vietā patiešām var atīt par pēdējo.

Osvalds Akmentiņš

JAUNĀS LIELO SVĒTKU GRĀMATAS

Dr. Edg. Andersona

LATVIA – Past and Present

50 gadu atceres izdevums

528 liela form. lapp., pāri 640 bildes un kartes $19.80
LATVIEŠU TAUTAS TEIKAS UN PASAKAS,
11. un 12. sēj. 7.80
V. Plūdoņa—MAZĀ ANDUĻA ATMIŅAS, Zuntaka ilus. 2.80
KAMOLIŅŠ, lielo un mazo tautas dziesmu izlase 3.50
A. Dimā rom. — KARALIENE MARGA, 1. sēj. 3.90
J. Kontera — JAUNAIS VĀRDA DIENU KALENDĀRS
1969. gadam 1.00
JANIS ROZENTĀLS, gleznu mape, jauns paplaš. izd. 24.00

Visas grāmatas skatāmas visās grāmatnīcās.

Sagatavošanā sekojošas grāmatas:

K. Ieviņa romāns — Dvēseļu rēgi ..... $ 3.90
A. Dimā romāns — KARALIENE MARGA, 2. sēj. 3.90
J. Zeibolta luga — TRĪS SOĻI UZ LAIMI 3.90
Dr. A. Ziedoņa disertācija Pensilvēnijas universitātē
THE RELIGIOUS PHILOSOPHY OF JANIS RAINIS 6.80

The first scholarly work ever written on any Latvian.

LATVJU GRĀMATA, Waverley, Iowa, U.S.A. 50677

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225

Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski .. 465-5225

„Jautrais Ods"

JŪS GAIDA ZIEMOS

Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.

Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

LATVIAN MUSIC

VISJAUNĀKĀS SKAŅU PLATES

LP 18,
veltīta Latvijas 50 gadu jubilejai
13 patriotiskas dziesmas: **Latvietim, Mēs gribam būt kungi, Imanta, Naids, Lai līgo lepna dziesma, Dzimtenē u. c. izpilda** koris 100 dziedoņu sastāvā, solisti un orķestris.
Šogad gan arī **Dievs, svētī Latviju (LP2) un kantāte Tēvijai (LP19)** nedrīkstētu iztrūkt nevienās latviešu mājās.

LP 17
12 poulāras dejas: **Pie Ventas ziedu laikā, Debess tumša, mākoņaina, Dzīvīte dzīvīte, Ziedoņi, Meitene burvīgā, Divas sirdis, Skaista ir jaunība u. c. izpilda mūsu slavenība Mariss Vētra ar orķestri.**

Katra skaņu plate maksā C$ 5,50. Pieprasiet tās mums: **DV GRĀMATNĪCA, 491 College St. Toronto 4, Ont.**

Labs ikvienā sezonā

ACADIAN FOUR SEASONS Canadian Whisky

Elegantā iesaiņojumā — lieliska dāvana.

ACADIAN

ACADIAN—

pirmais visu

IZVĒLIGO DZĒRĒJU SARAKSTĀ

ACADIAN DISTILLERS, BRIDGETOWN, NOVA SCOTIA

IEGĀDĀJIETIES LATVIEŠU KARAVĪRAM VELTĪTĀS SKAŅU PLATES!

Daugavas Vanagu Grāmatnīca,
491 College St., Toronto 4, Ont., Canada.

DV Nr. 3
LATVIEŠU KARAVĪRU DZIESMAS
Stereo $5.50
Mono $5.00

Saturs: Junda, Daugavas Vanagu dziesma. Dziesmā ielipināta pulkveža K. Lobes runa. Daugav' abas malas. Viru zvērests. Par zemi, ko mīlam. Latvijas ev.-lut. baznīcas archibiskapa A. Lūša runa. Lielā junda. Sardzes marš. Sardzes priekšnieka komandas pie Brīvības pieminekļa. Apsveikšanas marš. Svēts mantojums. Rīga dimd. Ardievu, Saulcerīte. Kam tu zviedzi, kumeliņ. Pa to ceļu, kas gar ciemiem. Es karāi aiziedams.

DV Nr. 2
Stereo $5.50
Mono $5.00

Saturā: Mirdzot šķēpiem. Jau saule riet. Balta roze. Kad pār austrumiem. Mana dzimtene Kurzeme. Kur Gauja plūst. Pumpiņprasā.

15. Divizijas dziesma. Es vēlos mājās pārnākt. Tur Cēdelgemā draugs. Balta roze nozied. Vedēj. Virši zili, virši sārti. Aizgāja latvietis. Komanda un Junda signāls.

DV Nr. 1
Stereo $5.50
Mono $5.00

Saturs: Paliec sveiks, mans mazais draugs. Dzimtenes meitenes dziesma. Kad šķiroties no tēva mājām. Man dzīvē laimes nav. Tumba rasā. Ikkatru sestdienas vakaru.

Saule uzlec mirdzēdama. Paliec sveika, baltā bērzu birze. Zilais lakatiņš. Augstienē pie Madonas. Klip klap. Kad ar uzvaru šo kauju.

Diriģents I. Sakss, solisti — P. Geistauts, Maiga Dežardēna (soprāns), DV vīru ansamblis un E. Slaucitāja pūtēju orķestris — dir. E. Slaucitājs.

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

Iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

ATPĒRKAM
1967. gada Daugavas Vanagu Mēnešraksta
1., 2. un 4. numuru
Ja kāds nevēlas uzglabāt, lūdzu sūtiet
DV GRĀMATNĪCAI,
491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

Vai esat nokārtojuši abonementu?

FRANK VASS
BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(nie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112 2-6111

Baltic PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

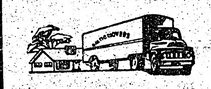

Tālr. 534-1463, Toronto

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-6351

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Treju Vārtu

jaunākajā (10.) numurā iespiests Jaunības Teku un Jaunāko Ziņu kādreizējā līdzstrādnieka R. Deisona atmiņu fragments

TIKŠANĀS AR RAINI

Viņam bijusi ilgstoša un tuva draudzība ar Raini līdz pat dzejnieka mūža galam. Autors savās atmiņās pastāsta daudz interesantu un mazāk zināmu faktu.

Žurnāla abonementa maksa vienam gadam (6 numuriem) $7.- un tā piesūtāma uz adresi: Treji Vārti, P. O. Box 256, Detroit, Mich. 48231, USA. Uz vēlēšanos piesūtām ieskatam žurnāla paraugeks. pilnīgi par brīvu.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
atsevišķi numuri dabūjami
Torontc latviešu veikalos

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam svaigi ietrē balki

LE 5-6619 941 Dovercourt Rd., Toronto

Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas attīstīšanai un kopēšanai
DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 4, Ont.

Dāviniet sveštautiešiem
Prof. Alekša Rubuļa
LATVIAN LITERATURE
lai palīdzētu popularizēt Latvijas vārdu
Dabūjama
DV grāmatnīcā
491 College St., Toronto 4, Ont.
kā arī visās lielākās grāmatnīcās brīvajā pasaulē.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Z. Mauriņa — Pasaules vārtos	$5.80
„ Dzīves apliecinātāji	$3.50
A. Runģis — Tik pie Gaujas, tik pie Gaujas	$4.20
Ed. Freimanis — Apsēstie	$3.60
Latvijas sapnis	$4.00
Ed. Sūna — Negātīvais stils	$12.50
P. Aigars — Sarkanais vilciens	$2.25
Kā to sauc	$6.00
Sveiki, vāverīt	$3.50
J. Grīns — Redaktora piezīmes	$5.25
J. Kronlins — Dieva druva	$4.50
Ingrida Viksna — Un gājiens neapstājas, dzej.	$4.20
A. Irbe — Vientuļa laiva ir nošu zīme, dzej.	$4.00
I. Bērziņa — Nopietnības laiks, dzej.	$3.00
G. Ārvaldis — Māksla un dzīve, traktāts	$6.00
Aspazija simts gados	$7.80
Sienas kalendārs — 1969. g.	$0.75
K. Ulmanis — Klausaities vēstures sojos	$2.00
L. Zariņa — Sarkanā migla	$7.50
A. Brastiņš — Māte Māra	$13.00
O. Lielvārdis — Lidojošie šķīvji	$3.50
A. Aizslinieks — Latvijas saimniecības vēsture 1914 — 1945	$19.00
A. Voitkus — Dāvais cilvēks, stāsti	$4.80
A. H. Tamsāre — Sarkanās ogas, rom.	$4.20
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētku vēsture	$12.00
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētki trimdā	$12.00
Latvijas skatu albums	$7.50
Elza Klaustiņa — To nevar aizmirst	$4.50
T. Zeltiņa sakārt. — Ciruļu zvani, dzeja	$7.50
Ed. Dunsdorfs — Trešā Latvija	$4.25
Astride Ivaska — Ziemas tiesa, dz.	$4.00
A. Ķeniņš — Zvaigžņotā junda, dzejoļi	$4.00
S. Lazdiņa — Mana vaina, rom.	$5.00
A. Dzilums — Aizaugušās drupas	$4.80
M. Eglītis — Rotaļa, stāsti	$3.00
A. Niedra — Atkal Eiropā, rom.	$4.50
Latviešu vēsture dzejā un gleznās 2. gr. Asinis un ugunis	$6.80
„ Svešos ceļos un pajumtē	$6.80
Ceļi, rakstu krājums XIII	$3.20
Latviešu tautas teikas un pasakas 10. gr.	$7.80
K. Dzelzītis — Pasaules krustceļos, dzej.	$3.20
A. Vilnis — Rājiens sirdij, dz.	$3.00
„ Lauru vainags, dz.	$3.25
„ The Laurel wreath (angļu val.)	$2.75
„ In Memory (velt. J. F. Kennedy)	$2.00
G. Janovskis — Pār Trenču kāpi migla, rom.	$4.80
„ Pēc pastardienas, rom.	$4.50
P. Jēgere-Freimane — Es apliecinu tevi	$4.20
R. Rīdzinieks — Patiesību meklējot, dzejoļi	$1.00
V. Avens — Caurumi, dz.	$1.00
R. Mūks — Nēve un Otto, ds.	$1.00
G. Pļavkalns — Caurspīdīgas ēnas, dz.	$1.00
A. Daugule — Sadedzinātie tilti, rom.	$3.00
K. Ķezbers — Daktera Applebija kalpi, st. un nov.	$4.00
E. Lūkins — Meditācija par Mendelsonu-Bartoldiju	$2.00
K. Zvejnieks — Inese, rom.	$3.25
V. Ramons — Putekļi sarkanā rietā, rom.	$4.50
Turģenevs — Dūmi, rom.	$3.85
Teach Yourself Latvian	$2.75
L. Dombrovska-Larsena—Uz dārzniecas aliekšņa, pārdomas	$4.50
Danno — Domu atomi, aforismi	$0.50
A. Voitkus — Aiz miglas aust saule, rom.	$4.80
Raiņa un Aspazijas 1968. g. Gada grāmata	$2.50
J. Kronlins — 379 dienas	$9.60
Jānis Rozentāls —	$24.00
K. Ķezbers — Brencītis, pasaka	$4.00
E. Ardenss — Serafima spārni, noveles un stāsti	$4.50
Latviešu tautas teikas un pasakas — 8. gr.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas — 9. gr.	$7.80
A. Eglītis — Tiesa nāk	$6.00
K. Raudive — Gaisma un mijkrēslis, rom.	$7.50
Indra Gubiņa — Ritdiena neskaitās, nov.	$4.00
I. Viksniņa — Saules sala, rom.	$4.50
G. Saliņš — Melnā saule, dzej.	$4.00
B. Grunde un M. Kovalevska — Meža bērni	$4.00
H. Loftings — Doktors Dilītlis un viņa zvēri	$4.00
Ventiņ puse	$3.60
P. Karells—Sadedzinātā zeme, kauja starp Volgu un Vislu	7.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$8.20
P. Babris — Baltic Youth under Communism	$5.95
Zvaigžņu sega — rakstu krāj. prof. Dr. L. Bērziņa piem.	$6.50
A. Niedra — Sastapšanās pie operas kafejnīcas, rom.	$4.50
Čenču Jezups — Piters Vylāns, rom. latg. izl.	$7.00
I. Lindbergs — Starp atnākšanu un aiziešanu, dzeja	$4.00
A. Johansons — Vecrīgas ainīgu grāmata	$4.80
A. Rasa — Cilvēki un zeme, st.	$3.80
Z. Lagerleta — Antikrista brīnumi	$4.75
ARCHĪVS VII sējums, raksti par zīmējumi un teātri	$5.70
A. Bērziņš — The Two Faces of Co-Existence	$6.00
E. Aistars — Tu nāci naktī, rom.	$4.00
K. Hamsuns — Pēdējais cēliens, rom.	$5.00
Latviešu sinonīmu vārdnīca	$6.00
Jūlijs Jēgers un latviešu māksla	$6.00
Latviešu kultūra laikmetu maiņās	$6.00
A. Michelsons — Rīga dimd, vēst. rom.	$3.80
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā meklē ligavu, rom	$4.50
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā cīnās ar sievu un trimdu, rom.	$4.50
P. Jurevics — Idejas un stenība	$6.00
J. Kļāvsons — Zīmes, dzeja un proza	$3.80
Prāv. P. Kirsons — Teici to Kungu, mana dvēsele, spred	4.50
Z. Zemdega — Iznīcības ceļš, stāsti	$3.90
E. Virza — Straumēni IV	$4.00
B. Bičole — Atrita, dzeja	$3.80
O. Rozītis — Pavedieni, stāsti	$3.00
Edg. Ardenss — Svētais un dēmoni, rom	$4.50
J. Sirmanis — Brīnuma pasaule	$4.00
A. Šmits un A. Čika — Neaizmirstami sporta brīži un svaigmes	$4.50
Novadu tērpi	$20.00
Latvju raksti I grāmata	$37.50
Latvju raksti II grāmata	$37.50
Z. Mauriņa — Trimdas traģika	$5.50
Latviešu tautas teikas un pasakas 7. gr.	$7.80
K. Pētersons — Apvārsni aicina	$6.50
Dzintarjūras vasara	$6.80
A. Niedra — Ugunī	$4.00
J. Jaunsudrabiņš — Sliņķu virsnieks	$4.00
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī	$3.90
Ang. Gailīte — Dzīves zaļais koks, rom.	$4.50
Rob. Hiršs — Rīgas audums, atm.	$5.00
Ed. Salna — Ausmas atblāzma, stāsti	$4.00
J. Sudrabiņš — Aiz dzeloņžoga, atm.	$3.80
A. Amenda — Apasionāta, rom. par Bēthovena dz.	$9.60
Z. Karlsons — Divi reiz divi ir pieci	$7.00
L. Tolstojs un kristīgā baznīca	$3.50
P. Dreimanis — Ģimene un tās bērnu audzināšana	$0.50
Korn. Raiens — Pēdējā kauja	$6.50
M. Timma — Miglas kamoliņš, pasakas	$3.25
A. Apse — Saules puķes, dzejoļi un lir. poēmas	$3.50
A. Kraujiete — No aizpirktās paradīzes, dzejas	$3.80
Ģ. Anders — Bībeles stāsts ar 102 ilustrāc.	$8.80

Pasūtināšanai zvaniet
Tālr. 921-7121
DV GRĀMATNĪCA
491 College Street, Toronto 4, Ont.

Tito uzsver apņemšanos pretoties

Komūnistiskās Dienvidslavijas proklamēšanas 25. gadadienas svinībās valsts prezidents maršals Josips Tito savā runā pieskārās arī starptautiskajai situācijai un brīdināja, ka jebkādu iebrukuma mēģinājumu Dienvidslavijā agresoram būs jāsamaksā ar smagu asins cenu. 76 gadus vecais kādreizējais partizānu vaditājs otra pasaules kara laikā savu runu bija veltījis valsts brīvībai un neatkarībai.

Simtiem pasaules preses pārstāvjiem, kuŗi bija ieļūgti gadasvētkos, Tito uzsvēra: „Pašreizējās starptautiskās attieksmēs, it sevišķi šobrīd, uztraucas tas, ka tautu suverēnitātes un integritātes princips vēl nav sākts respektēt. Ja šie principi, kuŗi iekļauj katras tautas fundamentālās tiesības būt noteicējai savā zemē, nav atziti, tad jaunas krizes nebūs novēršamas un starptautiskā stabilitāte būs vienmēr apdraudēta."

Tālāk Tito norādīja, kāda cena būs jāmaksā ikvienam, kas mēģinās iebrukt Dienvidslavijā. „1942. gada rudenī," teica Tito, „mums bija 300.000 kaujai gatavu vīru. Ar tiem mēs savā zemē pieveicām 45 okupācijas spēku divīzijas. Mūsu tauta ar milzīgiem upuŗiem un asīm upēm pati izkaroja savu vietu pasaules tautu vidū."

Jau tūlīt pēc Pad. savienības iebrukuma Čechoslovakijā Dienvidslavija sāka domāt par nodrošināšanos, izdarot daļēju mobilizāciju. Tito jau atkārtoti uzsvēris, ka Dienvidslavija pretosies, ja Pad. savienība mēģinātu iebrukumu.

Komūnistiskā režīma 25. gadadienu Tito atzīmēja tai pašā vietā, kur savā laikā bija sācis par to cīnīties — kādreizējā turku cietoksnī Bosnijas kalnu pilsētā Jajcē. 1943. gada aukstā novembŗa dienā, atrazdamies 20 vācu divīziju ielenkumā, Tito ar 10.000 partizāniem proklamēja komūnistisku Dienvidslaviju. Viņš pieņēma simtiem delegātu, kuŗi bija izkļuvuši cauri vācu kaujas līnijām, un pasludināja tiem jaunās Dienvidslavijas federālo struktūru, aizliedzot karaļa Pēteŗa atgriešanos valstī. Bet Maskavai nebija zināmi visi Bosnijas proklamācijas punkti par neatkarīgu komūnistisku Dienvidslaviju, kā rezultātā vēlāk radās politiskas nesaskaņas Belgrades un Maskavas starpā, kuŗas turpinās vēl tagad.

Dienvidslavija ir gatava cīnai uz dzīvību un nāvi. Ar fanātisku piespiešanos valdība savu 20 miljonu lielo tautu sagatavojusi defensīvam karam, lai nepiedzīvotu Čechoslovakijas likteni. Tikai trīs mēnešus pēc tam, kad padomju tanki pārplūdināja Prāgu, Dienvidslavija tagad noteikti paziņojusi savu izšķiršanos aizstāvēties ar visiem savas tautas totālajiem spēkiem. Jaunā nacionālās aizsardzības programma steidzināta federālajā sapulcē, uzliekot par pienākumu katram pilsonim vecumā no 16—65 gadiem, vīriešiem un sievietēm, piedalīties minimālo 30 stundu militārās sagatavošanās kursos gadā. Territoriālās aizsardzības plāns paredz aizstāvēšanās vienības katrā Dienvidslavijas komūnā, fabrikā un birojā, kā arī civilās aizsardzības grupu formācijas katrā pilsētā, ciemā un apdzīvotā vietā. „Katram jāzina sava vieta un pienākums karā," teikts valdības uzsaukumā.

Preses pārstāvjiem Tito Jajcē izteicies, ka apņēmies atsist ikvienu agresoru arī bez Rietumu palīdzības. „Mēs nelūgsim nevienam palīdzību," viņš noteikti paziņoja, kaut pagājušajā nedēļā NATO valstis brīdināja Pad. savienību, ka apsvērs palīdzības sniegšanu un ieroču sūtīšanu Dienvidslavijai, ja padomju spēki gatavotos to okupēt. Joprojām spēkā arī NATO Briseles komūnikē atzinums, ka katru Pad. savienības intervenciju, kuŗa tieši vai netieši ietekmēs situāciju Eiropā vai Vidusjūrā, uzskatīs par starptautisku krizi ar nopietnām konsekvencēm.

Pretēji Tito noteiktajai apņēmībai pretoties Pad. savienības invāzijai ar visiem savas tautas totālajiem spēkiem, Rumānija Maskavas spiedienā piekritusi padomju karaspēka manevriem savā territorijā nākošajā gadā. Pēdējās dienās Bukarestā uzturējies Varšavas pakta militāro spēku augstākais komandieris maršals Jakubovskis, organizējot manevru sagatavošanas darbus. Tā arī Čaučesku piespiests atsacīties no savām separēšanās tendencēm un atkal ciešāk ieļūgts Maskavas ratos. Diplomātiskajās aprindās domā, ka viņš uzsācis „gaidīt un redzēt" spēli, atstājot iecerētās idejas „labākam laikam". Bet — šādus „labākus laikus" jau pusi gadsimta gaida krievu imperiālistu apspiestās tautas. Tagad, kā liekas, gaidītājiem pievienojas arī Rumānija, kuŗa Varšavas pakta valstu spiedienā mainījusi arī savu nostāju pret ungāru minoritāti Transilvānijā, atļaujot tai lielāku autonomiju.

☆

Dienvidslavu kolonija Toronto, kuŗa bija sagatavojusies gadskārtējai demonstrācijai pie vietējā Dienvidslavijas konsulāta, pēkšņi to atsauca, kaut visi priekšdarbi jau bija veikti — plakāti ar nāves saukļiem Tito sagatavoti, ārzemju svētku viesi, kuŗi ieļūgti konsulātā rīkotajā pieņemšanā, plakātos brīdināti pārbaudīt savus makus un dārgļietas, iekām atstāj pieņemšanas telpas, pats konsulāts apzīmēts par komūnistu spiegu un propagandas centru u.t.t. Plakāti palika neizlietoti Sv. Ercenģeļa Mīķeļa baznīcas pagrabā Delaveras avenijā, noderot tikai par fotografēšanas objektu sensācīju kārājiem preses pārstāvjiem.

Dienvidslavu pārstāvis Viljems Durovčs sapulcinātajiem demonstrantiem paskaidroja, ka nav nozīmes iziet ielās, jo policijas jātnieki gājienu izklīdinās, kā tas notika jau pagājušajā gadā. Durovičs pazīstams kā serbu pretkomūnistiskās frontes vaditājs. Viņš kā konservātivo partijas pārstāvis 1963. gadā kandidēja arī Kanadas federālā parlamenta vēlēšanās.

Toronto dienvidslavi kopš gadiem pazīstami kā nikni komūnistu pretinieki un jau neskaitāmas reizes rīkojuši protesta demonstrācijas, 1965. un 1967. gadā pat novietojot pie Dienvidslavijas konsulāta sprāgstbumbas un rīkojoties ar t.s. Molotova kokteiļiem. Paredzot līdzīgu akciju, konsulāts šogad atgādināja bruņotu nometni, bet šoreiz ģenerālkonsuls Mitko Calovskis pieņemšanā varēja mierīgi ar saviem viesiem sadzert šļivovicu. Bez darba palika arī divas policijas „Melnās Bertas", kuŗas pēc svinībām atzbrauca tukšā bez apcietinātajiem. Bez diplomātiskā korpusa, kuŗā ietelpa arī ASV, Anglijas, Japānas un Meksikas reprezentanti, pieņemšanā piedalījās arī Toronto lielvecākais Denisons un viņa kādreizējais priekštecis Filips.

Liekas, ka demonstranti no savas nodoma pēdējā brīdī atteikušies nevis bailēs no policijas zirgiem, bet vairāk Čechoslovakijas notikumu dēļ, klusībā simpatizējot savai dzimtenei, kuŗai draud līdzīgs liktenis. Var arī būt, ka šādu demonstrāciju laiks vispār jau „novecojies", jo kanadiešos vairāk izsauc nožēlojamu pasmaidīšanu nekā atmodina izjūtas, kuŗas demonstranti vēlējušies izrādīt.

Pasaules notikumi isumā

Reutera aģentūra ziņo no Maskavas, ka Kremlis atdzīvinājis veco Berijas laika čekas nosaukumu — MVD, lai pastiprinātu cīņu pret noziegumiem valsti. Līdzšinējā „publiskās kārtības ministrija", kuŗa vadīja padomju milicijas darbu kopš 1966. gada, tagad nosaukta par MVD. Ar šiem pašiem burtiem apzīmēto čeku Staļina laikā vadīja „izcilākais" padomju slepkava Lavrentijs Berija, kuŗš, varai Kremlī pēc Staļina nāves mainoties, pats drīz piedzīvoja nelabu galu. Dekrētu par atgriešanos pie vecās čekas izdevusi komūnistu partijas centrālkomiteja un valdība, teicot, ka MVD un tās organu uzdevums ir „tālāk uzlabot savu darbu uz stingras sociālās likumības bazes". Pad. savienības iedzīvotājiem, kuŗi bija sākuši cerēt uz brīvāku uzelpošanu, tagad atkal jāsāk baiļoties, atceroties Berija laika šausmu darbus, kuŗus pastrādāja viņa vaditā MVD.

☆

No Briseles ziņo, ka Francija pastiprinājusi militāro sadarbību ar rietumu sabiedrotajiem, kā to atzinuši NATO aizsardzības eksperti. Septiņu valstu veidotās NATO aizsardzības komitejas eksperti, kuŗiem nule bija divu dienu sarunas ar augstākajiem NATO pārstāvjiem Briselē, atzinuši, ka Francija kopš Čechoslovakijas okupācijas sākusi atkal tuvināties NATO. Francijas sadarbība it sevišķi izpaužoties Pad. savienības kaŗakuģu uzraudzībā Vidusjūrā.

☆

Tagad, kad Saigona beidzot piekritusi sūtīt savu delegāciju uz miera sarunām Parīzē, akceptējot arī vietkongu piedalīšanos, nostāju savukārt mainījusi Hanoja, līdzīgi vietkongiem prasot, ka sarunas turpināmas bez Saigonas pārstāvjiem, jo Dienvidvietnamā valdot amerikāņu „marionešu valdība", tādēļ tās īstie pārstāvji esot vienīgi vietkongi. Ziemeļvietnamas laikraksts „Nhan Dan" raksta: ja Vašingtona tiešām vēloties godīgu konflikta atrisinājumu, tad paplašinātajās miera sarunās tai jāpieņem vietkongu ieteiktais politiskais nokārtojums. Galvenās komūnistu prasības ir tūlītēja ASV spēku izvākšana no Vietnamas un „brīvas vēlēšanas", kuŗu terminu noteiktu vietkongi.

☆

Ričards Niksons nolēmis nākošajā nedēļā sūtīt agrāko Pensilvēnijas gubernātoru Skrantonu uz Izraēlu un tās arabu kaimiņzemēm, lai noskaidrotu pašreizējo eksplozīvo situāciju Vidējos austrumos. Niksona sūtnis apmeklēs Apvienoto arabu republiku, Jordāniju, Libanonu, Saudiarabiju un Irānu. Fakts, ka Skrantons jau otru reizi sūtīts aizjūras misijā kopš Niksona vēlēšanu kampaņas sākuma, izraisījis minējumus, ka viņš varētu kļūt jaunais ārlietu ministrs vai ASV sūtnis Apvienotajās nācijās, kad Niksons pārņems prezidenta amatu.

Laikraksts „New York Times" apgalvo, ka Kanadas ministru prezidents Trudo vēlas tuvākajā nākotnē tikties ar Niksonu, lai pārrunātu ne vien Kanadas un ASV iekšējās problēmas, bet arī pasaules situāciju. „Es labprāt vēlētos noskaidrot, kādi ir galvenie Niksona mērķi, kā arī iepazīstināt ar savējiem," esot teicis Trudo.

● Londonā klīst valodas, ka premjērs Vilsons „izcēlis no gultas" Rietumvācijas sūtni un pieprasījis vācu markas kursa paaugstināšanu, piedraudot ar Angliju as NATO spēku atvilkšanu no Rietumvācijas, ja Bonna to nedarīs. Britu apakšnamā Vilsons šo „oriģinālo apgalvojumu" apzīmējis par izdomājumu, jo viņš neesot vācu sūtni „izcēlis no gultas", bet tas attiecīgajā laikā, plkst. 12,30 naktī, bijis vizītsvārkos ar baltu kaklasaiti pēc atgriešanās no kāda oficiāla pienākuma. Bonna savukārt apgalvo, ka Vilsons tomēr mēģinājis ar minēto draudu palīdzību uzspiest rietumvācu markas kursa paaugstināšanu, lai mazinātu spiedienu uz angļu mārciņu.

Meteoroloģiskās Francijas franka ziņas: Joprojām daļēji lietus mākoņi un brīžiem saulaina.
Ed. Keiša karikatūra

AKTUĀLAIS KANADĀ

★ Pēdējā laikā kanadiešu laikrakstos lasāmas satriecošas ziņas par negadījumiem, kuŗos bērni un jaunieši zeudējuši dzīvību netikdaudz savas vainas vai nepiesardzības dēļ kā sabiedrības un uzņēmēju noziedzīgas paviršības un atbildības trūkuma rezultātā. Tā iegrūstošā smilšu kaudzē Toronto ziemeļu daļā noslāpuši vairāki bērni un 2 jaunieši, jo attiecīgā vieta nebija nožogota un pēc darba laika atstāta bez apsardzības. Nule Kaledonijā kādas ģimenes 3 bērnus vecumā no 2—4 gadiem tēvs atradis sastingušus iedainā ūdenī neiežogotajā peldbaseinā, kaimiņu pagalmā.

★ Toronto oldermanis Džordžs Bens Ontario parlamenta sesijā interesējies, vai ir piemēroti un labi izdot sabiedriskus līdzekļus studijām „vampīrismā, alķīmijā un mākslā pārvērsties vilkačos"... Šādas mācības uzņemtas Centennial College of Applied Arts and Technology (Scarboro) programmā. Izglītības ministrs V. Dēviss gan izvairīgi norādījis, ka šāds jautājums neietelp „steidzamos sabiedriskos jautājumos", lai to pārrunātu parlamentā, tomēr paskaidroja, ka okultās mācības paredzētas papildkursā, atsaucoties uz Skarboro iedzīvotāju pieprasījumu. Pašlaik pieteikušies 70 interesentu un jau gatavo okulto mācību studentu sarakstu nākošajam kursam... „Lekcijas" lasa kāds šausmu stāstu autors, 29 gadu vecais žurnālistikas skolotājs (!) Franks Sejers (Thayer) no ASV, iepazīstinādams ar okulto mākslu vēsturēs dažādos laikmetos. Studentu vecums šai kursā sniedzas no 17 līdz 60 gadiem, 65% no tiem ir sievietes.

★ Ontario universitāšu dekānu komiteja vienojusies ar provinces valdību nākošā rudenī pārņemt pamatskolas skolotāju sagatavošanu, tādā veidā integrējot līdzšinējās skolotāju kolledžas universitāšu mācību sistēmā. Universitātes arī pārņems no izglītības ministrijas akadēmisko un administrātivo noteikšanu pār jauno skolotāju izglītošanu, kamēr skolotāju apliecības izsniegs izglītības ministrija, kas arī noteiks nepieciešamo zināšanu līmeni šādas apliecības iegūšanai.

★ Kanadas bijušais ministru prezidents Lesters Pīrsons savē pēdējā lekcijā — radiofonā, Londonā, pirms Britu kopvalsts ministru prezidentu sanāksmes norādīja, ka mūsdienās valstu suverēnitāte paklaujama pasaules miera un progresa interesēm...

★ Toronto pamatskolās pagājušā mācību gadā vairāk nekā 2000 bērnu saņēmuši „siksnu" par pārkāpumiem, pie tam šai zemē siksno nevis ieropiešu „eksekūcijās" pieņemto ķermeņa daļu, bet gan rokas plaukstu. Visielākais sodīto skaits (120) bijis Pertas avenijas skolā, kuŗas direktors ieteicies, ka nav pārliecināts par siksnas noderīgumu disciplinas problēmās, tādēļ šai mācību gadā šāds sods lietots tikai četreiz.

SIKĀS ZIŅAS

● Polijas ziņu aģentūra PAP vēstī no Varšavas, ka sarkanā Ķīna ierosinājusi diplomātiskas sarunas ar ASV 20. februāri Varšavā. Poļi šo ziņu savukārt saņēmuši no Pekingas. Minētajā laikā Niksons jau vienu mēnesi būs atradies prezidenta krēslā Baltajā namā. Ķīnas sūtnis Varšavā esot minējis šo datumu kādā vēstulē ASV vēstniekam Steselam.

● Pad. savienība apņēmusies piegādāt Ziemeļvietnamai lielos daudzumos pārtiku, degvielas, ieročus un munīciju. Piegāde sāksies nākošajā gadā sakarā ar jauno līgumu, kas parakstīts Maskavā. Pad. savienība ziemeļvietnamiešiem piegādās arī transportlīdzekļus, dzelzs un tērauda materiālus, ķīmikālijas un citu, kas nepieciešams Hanojas pretestības stiprināšanai. Kamēr Parīzē runās, Vietnamā turpinās kaŗot.

● Bijušais Kanadas ministru prezidents Pīrsons Anglijas galvaspilsētā izteicies, ka vienīgais līdzeklis, ar kuŗu NATO var uzvarēt kaŗu pret Pad. savienību uzbrukumu gadījumā, ir atombumba. Lietojot tikai parastos aizsardzības ieročus, uzvarētāja būšot Pad. savienība. To Pīrsons teica savā otrā runā BBC raidījumu serijā.

● Kāds pusaudzis, kas mēģinājis izbēgt no Austrumvācijas, minētajā robežjoslā nosaņojis Austrumvācijas sargu klātienē. Tikai pēc tam, kad 16 gadu vecais zēns, kuŗam mīnas eksplozijā norautas abas kājas, pēc 4 stundām miris, austrumvācu sargi to nēstuvēs aiznesuši.

● Ungārijas primāts, kardinālis Jozefs Mindcentijs, kas tagad jau 76 gadus vecs un kopš 1956. gada uzturas ASV sūtniecībā Budapeštā, nopietni saslimis. Kardinālim nepieciešama steidzama operācija, kuŗu sūtniecībā nav iespējams izdarīt. Kardinālis atteicies no medicīniskās palīdzības kādā no Budapeštas slimnīcām.

● ASV senātora Roberta Kenedija nogalināšanā apsūdzētā Sirhana tiesāšana atlikta uz 9. decembri, bet iespējams, ka to atliks vēl uz nākošo gadu.

HANOJAS DELEGĀCIJA MONTREALĀ

Montrealā aizvadītajā nedēļā bija ieradusies Hanojas 5 vīru delegācija, kuŗu vadīja Ziemeļvietnamas kultūras ministrs. Tās viesošanos bija noorganizējusi grupa kvebekiešu, lai pulcinātu pretkaŗa delegācijas no Kanadas, ASV un 11 Dienvidamerikas valstīm. Ap 2000 dalībnieku lielajā sapulcē Hanojas ministrs apgalvoja, ka amerikāņi Ziemeļvietnamā bumbojuši „pilsētas, slimnīcas, kanālus, dambjus un svētās vietas", pavisam nometot 2.587.000 tonnu bumbu kopkravu, vairāk nekā otra pasaules kaŗa laikā Eiropā. ASV prezidenta Džonsona pavēlēto bumbošanas pārtraukšanu viņš atzina par saprātīgu rīcību, bet tūlīt piebilda, ka amerikāņu lidmašīnas vēl turpinot ielidot Ziemeļvietnamas gaisa telpā un spiegot.

Ziemeļvietnamas ministra runu, kuŗā viņš zvērēja turpināt kaŗu līdz galīgai uzvarai, bieži pārtrauca ritmiska plaukstu sišana un saucieni: „Ho, Ho, Hočimin!" Ministrs prasīja amerikāņu izvākšanos no Vietnamas, lai dienvidvietnamieši varētu atrisināt savas problēmas saskaņā ar vietkongu politisko programmu. Amerikāņu avoti Saigonā vēstī, ka paplašinātās miera sarunas Parīzē iespējamas jau tuvākajā laikā. Dienvidvietnamas valdība tomēr kavējas ar savas 100 locekļu lielās delegācijas izsūtīšanu uz Parīzi. Kā Saigonas valdība, tā vietkongi uzskata, ka pretējā puse nav tiesīga Dienvidvietnamas reprezentante Parīzes sarunās.

Rietumvācija pastiprinās aizsardzības spēkus

Brīdinot no pieaugušajiem Pad. savienības militārajiem draudiem, Rietumvācijas aizsardzības ministrs Šrēders bundestāgā pieprasīja īpašu 2,5 bilj. marku lielu aizsardzības fondu nākošajiem četriem gadiem, lai iegādātos fregates, zemūdenes, helikopterus, artilēriju un pretgaisa aizsardzības ieročus. Par 10.000 kaŗavīriem pastiprinās arī pašreiz 450.000 vīru lielo armiju. Pieprasīto papildfondu iesāks nākošajā gadā, to izveidojot 5 gadu budžetos. 1969. gadā aizsardzības budžetu paaugstinās uz 5,2 bilj. dolaru, bet 1972. gadā tas tuvosies 6 biljoniem. Šāgada militārais budžets ir 4,8 bilj. dolaru.

„Pad. savienības vadītā Čechoslovakijas okupācija nav tikai izolēts starpgadījums," Šrēders brīdināja bundestāgu. „Padomju flotes kaujas spēju pastiprināšana Vidusjūrā un tās atklātā iejaukšanās Vidējo austrumu konfliktā jāuzskata par izplešanās varas politiku. Padomju flotes aktīvitāte Ziemeļjūrā un pasaules okeanos, tāpat manevri pie Norvēģijas robežas apliecina to pašu." Zīmējoties uz Rietumu centieniem tuvināties Maskavai, Šrēders brīdināja, ka nevienam nevajadzētu aizmirst, ka Pad. savienība nepārtraukti turpina savu kaujas spēku izveidošanu un ka šī gatavošanās galvenokārt domāta ofensīvām operācijām.

SLEPENĀ DIPLOMĀTIJA . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

var slēpties garantija, ka nepieciešamā brīdī viņa rīcībā būs amerikāņu ieroču arsenāls.

Mazajam sarkanajam pundurītim Albānijai, kuŗu Maskava jau sen vairs neuzskata par draugu, savas piekrastes „sargāšanai", kā tagad kļuvis zināms, ir vairākas modernas zemūdenes. Būtu grūti iedomāties, ka tās Albānijai uzdāvinājis Maocetungs. Kas gan viss nenotiek aiz atklātās diplomātijas kulisēm!

Atstājot Maskavas agresīvos plānus vēl zem lielas jautājuma zīmes, pieminams kāds cits svarīgs notikums pašā sarkanās imperijas sirdī. No Maskavas ziņo, ka politbirojs pagājušajā nedēļā oficiāli atjaunojis MVD (lasi čekas) darbību. Kādu laiku likās, ka čekas vara ir ierobežota, jo par tās darbības pilnīgu izbeigšanu nevarēja būt runa. Raksturīgi, ka čekai pat atdots vecu vecais apzīmējums — MVD, tas pats, kāds šai terrora iestādei bija, kad tās priekšgalā atradās asinainais Berija un Serovs. Vai čekai jau uzticēti tādi paši „neuzticamo elementu" iīkvidēšanas pienākumi, kādi tai bija otra pasaules kaŗa priekšvakarā?

Vēl nesenā pagātnē Pekinga, palaikam lamājot Kremļa varasvīrus, apgalvoja, ka Maskava „nodevusi darba ļaužu intereses" un slepenībā kaldinot militāru savienību ar ASV, kuŗa esot vērsta pret sarkano Ķīnu. Bet pagājušajā nedēļā Maskavas „Pravdā" parādījās informācija, kuŗa apgalvoja, ka „Vašingtonas un Pekingas slepenās sarunās top Ķīniešu-amerikāņu militāra avantūristu klike"!

Divas dienas pēc šī „Pravdas" pārsteidzošā apgalvojuma pasaules prese ziņoja, ka nākošā gada februārī Varšavā notiks ASV un sarkanās Ķīnas diplomātu tikšanās. „Pravdas" mistiskais apgalvojums par amerikāņu un ķīniešu militāru savienību pagaidām ir tikai tukšs propagandas sauklis, bet no Tālajiem austrumiem nāk ziņas, ka Maocetungs nopietni apsvērot saimniecisku darījumu noligšanu ar Vašingtonu:

Tā aiz miglas pilnajām drēgnajām decembŗa pirmajām dienām skietamās politiskās aktīvitātes snaudiena periodā liekas, ka tomēr sāk celties jauni vēji. Jācer, ka bez pērkona negaisa pasaulē saule kādreiz sāks spīdēt gaišāk un siltāk. Nebūsim pārsteigti, ja šī saule uzlēc tur, kur mēs to vismazāk varējām iedomāties — austrumos!

Aleksandrs Kegumnieks